

MOSTOVI

GLASILO
DRUŠTVA
ZNANSTVENIH
IN
TEHNIŠKIH
PREVAJALCEV
SLOVENIJE

MOSTOVI

STROKOVNI ČLANKI

SVETOVNI DAN PREVAJALSTVA

DRUŠTVO ČLANOV IN TEHNIŠKIH PREVAJALCEV SLOVENIJE (DZPS)

41000 Ljubljana, Potemška cesta 27, Slovenija

tel.: (06) 254 2222, (06) 320 131

PRAKSA PREZ TEORIJE

INFORMACIJE

Mostovi ... letnik XXIX ... str. 1-72 ... Ljubljana, 1994

Uredništvo odobri: Horac Demšar, Majc Dolanc, Marjan Golob, Vili
Lengke, Zdravko Markošek, Alan McConnell, Duša, Ines Pavlovac, Lidija
(odgovorno urednica), Zoran Vilhar (glavni urednik) - Likovno-grafično
- Fotografije: Zoran Vilhar - Računalniški stroški: Studio M - Tisk: Aletia
do dostop na leto - Avtorita: Zoran Vilhar

Ljubljana 1994

7800000987

199791

Po mnenju Urada vlade za informiranje Republike Slovenije št. 4/3-12-1071/94-23-/200 z dne 7. 7. 1994 je strokovno glasilo Mostovi proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3. tarife prometnega davka, po kateri se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %

IVOTZOM

Izdajatelj Mostov:

DRUŠTVO ZNANSTVENIH IN TEHNIŠKIH PREVAJALCEV SLOVENIJE (DZTPS)

61000 Ljubljana, Petkovškovo nabrežje 57, Slovenija

telefon: (061) 317-862, telefax: (061) 320-131

© MOSTOVI

Mostovi	letnik XXIX	št. 1	str. 1-72	Ljubljana	1994
----------------	--------------------	--------------	------------------	------------------	-------------

Uredniški odbor: Narcis Dembskij, Maja Dolanc, Marjan Golobič, Viktor Jesenik, Tomaž Longyka, Zdravko Markošek, Alan McConnell Duff, Ines Perkavac, Lidija Šega, Vlasta Vajda (odgovorna urednica), Savin Vilhar (glavni urednik) – **Likovno-grafično uredil:** Nedžad Žujo – **Fotografije:** Savin Vilhar – **Računalniški stavek:** Studio M – **Tisk:** Atelje Gajšek – Izhaja do dvakrat na leto – Avtorske članke honoriramo

Contents

Vsebina

Strokovni članki

Strokovni članki

17 Dušan Gabrovšek: Angliško-slovenska razlika v uporabi besednih zvez
18 Zvez Vilhar: Prevajalec v svobodnem podjetju
19 Tomaz Longyka: Razprava o kongresu FIT
20 Tomaz Longyka: Razprava o kongresu FIT
21 Tomaz Longyka: Razprava o kongresu FIT

STROKOVNI ČLANKI SVETOVNI DAN PREVAJALSTVA PREDSTAVITVE PRAKSA BREZ TEORIJE INFORMACIJE

Interviews

22 Tomaz Longyka: Interview with Dušan Gabrovšek
23 Zvez Vilhar: Interview with Dušan Gabrovšek

Praksa brez teorije

Praksa brez teorije

24 Tomaz Longyka: Dva meseca med prevajalstvom in prevajalstvom
25 Zvez Vilhar: Dva meseca med prevajalstvom in prevajalstvom
26 Tomaz Longyka: Dva meseca med prevajalstvom in prevajalstvom
27 Zvez Vilhar: Dva meseca med prevajalstvom in prevajalstvom
28 Tomaz Longyka: Dva meseca med prevajalstvom in prevajalstvom
29 Zvez Vilhar: Dva meseca med prevajalstvom in prevajalstvom

Information

Information

30 Tomaz Longyka: Opinijski zbor 1994
31 Zvez Vilhar: Opinijski zbor 1994
32 Tomaz Longyka: Opinijski zbor 1994
33 Zvez Vilhar: Opinijski zbor 1994

Vsebina

Strokovni članki

□ Dušan Gabrovšek: Angleščina s slovenskega stališča	7
□ Savin Vilhar: Prevajalec v svobodnem poklicu	8
□ Tomaž Longyka: Referati s kongresov FIT	9
□ Margaret G. Davis: The Training of English Language Translators in Slovenia	19

Svetovni dan prevajalstva

□ Viktor Jesenik, Savin Vilhar: Dan sv. Hieronima – praznik prevajalcev	24
□ Otmar Črnilogar: Sv. Hieronim – prevajalec	28

Predstavitev

□ Alan McConnell Duff, Anton Omerza: Intervju s prevajalcem Gordonom Stuartom . . .	33
□ Savin Vilhar: Tomaž Lonavka . . .	38

Praksa brez teorije

□ Lidija Šega: Dva meseca med prevajalci in tolmači Evropske unije	41
□ Ines Perkavac: Si dice o non si dice?	48
□ Lidija Šega: Angleško-slovenski poslovni slovar	49
□ Miro Romih: Veliki nemško-slovenski slovar	55
□ Miran Želiko: Kateri tiskalnik izbrati?	59

Informacije

□ Tomaž Longyka: Občni zbor 1994	63
□ Razpis referatov za 14. kongres FIT	68
□ Novi člani DZTPS	69

Contents

Professional articles

- Dušan Gabrovšek: English from the Slovene point of view 7
- Savin Vilhar: Free-lance translators 8
- Tomaž Longyka: FIT – congress papers 9
- Margaret G. Davis: The Training of English Language Translators in Slovenia 19

International Translation Day

- Viktor Jesenik, Savin Vilhar: St. Jerome's Day – the Translators' Day 24
- Otmar Črnilogar: St. Jerome the translator 28

Interviews

- Alan McConnel Duff, Anton Omerza: An interview with the translator Gordon Stuart 33
- Savin Vilhar: Tomaž Longyka 38

Practice without theory

- Lidija Šega: Two months with EU translators and interpreters 41
- Ines Perkavac: Si dice o non si dice? 48
- Lidija Šega: English–Slovene Business Dictionary 49
- Miro Romih: The Great German–Slovene Dictionary 55
- Miran Željko: Which printer to choose? 59

Information

- Tomaž Longyka: General Annual Meeting 1994 63
- Submission of papers for the 14th FIT Congress 68
- New members 69

Enhavo

Contents

Fakaj artikoloj

- Dušan Gabrovšek: Angla lingvo el slovena starpunkto 7
- Savin Vilhar: Tradukisto en liberala profesio 8
- Tomaž Longyka: Referaĵoj de FIT kongresoj 9
- Margaret G. Davis: The Training of English Language Translators in Slovenia 19

Internacia tago de tradukado

- Viktor Jesenik, Savin Vilhar: Tago de sankta Hieronimo – festotago de tradukistoj 24
- Otmar Črnilogar: Sankta Hieronimo – tradukisto 28

Prezentoj

- Alan McConnell Duff, Anton Omerza: Intervjuo kun tradukisto Gordon Stuart 33
- Savin Vilhar: Toma Longyka 38

Prakso sen teorio

- Lidija Šega: Du monatojn inter tradukistoj kaj interpretistoj de Eŭropa Unio 41
- Ines Perkavac: Si dice o non si dice? 48
- Lidija Šega: Angla-slovena komerc-ekonomia vortaro 49
- Miro Romih: Granda germana-slovena vortaro 55
- Miran Željko: Kiun printilon elekti? 59

Informoj

- Tomaž Longyka: Ĝenerala kunveno 1994 63
- Konkurso pri referaĵoj de la 14a kongreso de FIT 68
- Novaj membroj 69

STROKOVNI ČLANKI

Dušan Gabrovšek

Angleščina s slovenskega stališča

Ena od zelo koristnih posledic uvedbe prevajalske smeri (v študijskem letu 1986/87) na katedri za angleščino, ki na ljubljanski Filozofski fakulteti deluje v okviru Oddelka za germanske jezike in književnosti, je že kar solidno število diplomskih nalog s prevajalsko-kontrastivno tematiko. Med najboljšimi tovrstnimi izdelki je diplomatska naloga Eve Sicherl, ki obravnava splošne in kontrastivne vidike angleške kombinacije glagol + predlog.

Naloga predstavlja dva podtipa omenjene zveze, in sicer:

- 1) PREDLOŽNI GLAGOLI so takšne zveze glagola in predloga, ki so pomensko neprozorne, izbor predloga pa je odvisen le od glagola, ki v dani zvezi nastopa. Npr. **to take to somebody**, »vzljubiti nekoga«;
- 2) ZVEZE GLAGOLA IN PREDLOGA so takšne, ki imajo jasen oz. predvidljiv pomen, izbor predloga pa je odvisen tako od glagola kot tudi od predmeta, ki sledi predlogu. Npr. **to go to a place**, »iti nekam«.

Naloga predstavlja štiristo primerov takih zvez (vse so bile izpisane iz sodobne britanske in ameriške periodike) skupaj z njihovimi ustreznici v slovenščini. Primerjava med angleščino in slovenščino na ravni kontrastivne frazeologije oz. leksikologije – zlasti pa primeri neskladja med obema jezikoma – omenjene zveze v angleščini in njenih slovenskih prevodnih ustreznih kaže, da imamo v slovenščini več možnosti glede prevajanja tovrstnih frazeoloških enot v angleščini. Principialno obstaja pet tipov rešitev:

- prevod je enak izhodiščni zvezi, torej glagol + semantično predvidljiv predlog (npr. **to drive through a city**, »voziti skozi mesto«)
- glagol + drugačen predlog, ki semantično običajno ni predvidljiv s stališča slovenščine. Predlogi v takih zvezah so zato izredno važni zlasti pri prevajanju iz slovenščine v angleščino (npr. **to stay for dinner**, »ostati na večerji«; **to win by five points**, »zmagati za pet točk«)
- glagol sam, ki mu sledi samostalniki ali zaimek v ustreznem sklonu (npr. **to pose for photographers**, »pozirati fotografom«; **to look at someone**, »pogledati nekoga«)
- sprememba besedne vrste (npr. **to gain time to cope with the results**, »pridobiti čas za obvladovanje posledica«)
- popolna sprememba strukture povedi (npr. **if the voting goes against him this week, ...** »če se ta teden volitve ne bodo iztekle v njegovo korist, ...«).

Čeprav se naloga ne izogiba teoretičnim zadevam, je njeno bistvo in vrednost vendarle treba iskati v empiričnem pristopu in jasnosti obravnave tako glede metode kot ciljev. V angleščini je še vrsta pojavov, ki bi jih morali tudi mi vsaj delno kontrastivno analizirati, izsledke pa uporabiti (tudi) pri izdelavi OBSEŽNEGA, SODOBNEGA in KVALITETNEGA slovensko-angleškega slovarja. To pa je naloga, kjer brez sodelovanja strokovnjakov (anglistov, slavistov in poklicnih prevajalcev), srednješolskih in univerzitetnih učiteljev, domačih govorcev obeh jezikov, pa tudi založb, skoraj zanesljivo ne bo pravega uspeha. Ga bomo doživeli?

Savin Vilhar

Prevajalec v svobodnem poklicu

Čeprav se je že v lanski številki Mostov pojavil članek s takim naslovom, pa za njegovo vsebino med bralci gotovo ni bilo dovolj zanimanja.

Zaradi takega nezanimanja je bila sploh možna ogorčenost, članov DZTPS, ki so obenem tudi samostojni kulturni delavci, zaradi tega, ker je država povečala zanje veljavno stopnjo akontacije dohodnine z dotedanjih 12 odstotkov bruto dohodka na kar 25 odstotkov.

Vendar omenjeni članek jasno pove, da gre tu le za akontacijo davka – dohodnine in ne za plačilo dohodnine oziroma davka samega. Marsikdo je tu spregledal dejstvo, da so med prejšnjim, vse do leta 1990 veljavnim davčnim sistemom in med sedanjim – dohodninskim pomembne razlike. V prejšnjem sistemu je za samostojne kulturne delavce res veljala nižja stopnja obdavčitve 12%, za ostale prevajalce v svobodnem poklicu pa je bila ta stopnja kar 20%. V sedaj veljavnem sistemu obdavčenja pa je to le akontacija končnega davka-dohodnine, ki je za vse enaka in veljavna pod enakimi zakonsko utemeljenimi pogoji, tako za kulturne delavce, kakor tudi za ostale prevajalce.

Zakonodajalec je namreč »ugotovil«, da je stopnja akontacije 12%, veljavna za kulturne delavce, prenizka in jo torej povečal na 25%, torej na stopnjo, ki na splošno velja za avtorske honorarje.

Tu se seveda po podrobnejšem premisleku izkaže, da v prizadevni naglici zakonodajalec niti svojega zakona o dohodnini ne razume pravilno, oziroma, da ne obvlada strogih načel enostavnega desetprstnega računstva.

Načela, na katerih je (pravilno) zastavljen Zakon o dohodnini, so med drugim taka, da je dohodnina progresivna obdavčitev, s katero naj bi vsi prispevali k skupnim (seveda utemeljenim in upravičenim) državnim stroškom.

Progresivnost pomeni, da se stopnja za odmero dohodnine, z ozirom na velikost ustvarjenega dohodka, giblje od 19 pa do 45%. Bruto dohodek, zmanjšan za prispevke

za socialno varnost (SPIZ), določen znesek za vzdrževane družinske člane in podobno, pa šele pomeni t.i. obdavčljivi dohodek, ki je osnova za odmero dohodnine.

Ker pa mora država imeti stalen dohodek, in to ne šele ob koncu davčnega leta, se pri tem zateka k akontaciji na dohodnino, ki ji tako, v večini primerov, pomeni reden mesečni dohodek.

ln še eno od pomebnih načel: vsota vseh med letom vplačanih akontacij dohodnine naj bo (čimbolj) enaka dokončni, za preteklo koledarsko leto odmerjeni, dohodnini.

Prav to zadnje načelo predstavlja, ob neznanju desetprstnega računstva, nerešljivo uganko. Če je prediktiranje akontacij za državljanke s stalnimi mesečnimi prejemki (npr. plače, pokojnine) komajda možno, pa pri prevajalcih v samostojnem poklicu popolnoma odpove. Pri le-teh sta namreč mesečni in tudi letni dohodek (skoraj) popolnoma nepredvidljiva! Kar dve naši spoštovani kolegici sta z zanosom pametnega človeka poslali ustrezen dopis na Ministrstvo za finance in poskušali opozoriti na take in podobne probleme. Po daljšem čakanju sta dobili vsaka svoj odgovor, napisan v stilu osemletne punčke, ki jima naivno citira Uradni list.

Ob zgoraj obravnavanem problemu, povečanju akontacije za samostojne kulturne delavce-prevajalce, je DZTPS, v želji po večji jasnosti, pripravilo anketo, ki je bila izvedena v februarju in marcu pred letnim občnim zborom 1994. Rezultati te ankete so seveda popolnoma potrdili vse domneve. Ugotovili smo, da so samostojni kulturni delavci prevajalci res v večini primerov morali dohodnino doplačati, vendar ne zato, ker so plačevali prenizko akontacijo, temveč bolj zato, ker so plačevali najnižje prispevke za socialno varnost (SPIZ). Prav tako tudi ostali prevajalci v samostojnem poklicu, le, da so ti po odmeri dohodnine dobili nazaj preveč vplačane akontacije dohodnine. To seveda pomeni, da je akontacija dohodnine 25% previsoka. Kasnejša računalniška simulacija nam je pokazala, da bi bila pravilnejša stopnja akontacije dohod-

nine nekako pri 17%, to pa seveda za vse prevajalce, ki jim prevajanje pomeni edini dohodek. Šele takrat bi se račun nekako izšel.

Drug problem, ki ga zakonodajalec ni znal ustrezno rešiti in ki prevajalcem v samostojnem poklicu povzroča nepotrebne težave, je plačevanje prispevkov za socialno varnost. Tu so sicer vključene ugledne ustanove, sicer zadolžene za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, vendar so le-te zbiranje mesečnih prispevkov, ki so tudi neprogresivna obdavčitev, zapupale kar davčni izpostavi pri občini, kjer ima prevajalec svoje stalno bivališče.

Tako omenjene ustanove same, kakor tudi nekatere davčne izpostave, svoje delo malomarno opravljajo. Davčne izpostave, na primer, bi morale plačnikom vsak mesec razposlati položnice z vpisanim zneskom vplačila za tekoči mesec. Šele, ko poteče rok plačila, bi smele zaračunavati obresti. Ena od najbolj malomarnih pri tem je gotovo davčna izpostava pri občini Ljubljana-Center. Čeprav je bil že oktober, letos ni poslala še nobenega obvestila o prispevkih, ki jih je potrebno vplačati.

Čeprav je prevajalec mesečni dohodek nepredvidljiv, pa je njegov dohodek za preteklo leto točno znan. Zato naj bi se prevajalec hkrati ob davčni napovedi za preteklo leto v mesecu marcu tudi odločil o tem, kakšen znesek želi in more vplačati za svojo socialno varnost za minulo leto.

Če želite izračunati vaš osebni dohodek, preberite še tole poglavje desetprstnega računstva: 40% za materialne stroške, 25% ostanka za akontacijo dohodnine, 53% ostanka za SPIZ, končno ostane 20% od začetnega bruto honorarja. Kot vaš osebni dohodek. Pomnožite to s številom prevedenih strani in s ceno ene strani. Dobili ste nekako SIT seveda, če so bili vaši računi plačani v roku.

Pa dovolj o problemih finančne narave. Ker nas prevajalce vse bolj zanimajo strokovni problemi, potekajo razgovori z Ministrstvom za znanost in tehnologijo. To nam bo morda nudilo ustrezen status samostojnega raziskovalca. Saj tja, kot znanstvenotehnični prevajalci tudi spadamo. Tako bomo morda lažje rešili nekatere od zgoraj navedenih problemov. In se posvetili le resnemu delu.

Tomaz Longyka

Referati s kongresov FIT - scripta quae manent

Predstavitev zbornika referatov s 13. kongresa FIT

Kako impozantno in najbrž pomembno delo je **zbornik** referatov z delavnic ter govorov in nastopov s plenarnih zasedanj 13. kongresa FIT v angleškem Brightonu, pove že podatek, da oba zvezka zbornika obsegata skupaj 1152 gosto tiskanih strani, kar predstavlja blizu 2500 avtorskih strani.

Prvi zvezek vsebuje samo referate z delavnic, **drugi** pa na 45 straneh predstavlja govore in nastope s plenarnih zasedanj ter se nadaljuje s pozneje poslanimi kongresnimi referati in z zapisanimi razpravami na delavnicah.

Na kongresu je bilo na šestih delavnicah prebranih in/ali predloženih okoli 140 referatov. Zbornik jih vsebuje 130. (Na koncu vsakega referata je navedeno precej uporabljene literature!)

Med tolikšno množino strokovnih prispevkov jih je nedvomno precej, ki so vredni, da jih kdo med nami prebere. Prepričan sem celo, da bi bila velika škoda, če bi šlo toliko prevajalskih spoznanj na polico pozabe neprebranih, neizkoriščenih.

Da bi bilo moč neko gradivo prebrati, mora biti dostopno in pregledno predstavljeno. Oboje Vam, drage bralke in bralci, skušam omogočiti s temle – oprostite – malo daljšim pregledom.

Sistem predstavitve gradiva iz zbornika je v kratkem takle:

Med referati, govori in nastopi sem izbral le tiste, ki so se mi zdeli bolj zanimivi ali aktualni od drugih, izpustil pa sem vse referate na temo literarnega prevajanja (1. delavnica) in vse referate na temo konferenčnega tolmačenja, saj se DZTPS ne ukvarja s tema dvema prevajalnima vejama.

Referati so v zborniku napisani v francoskem ali angleškem jeziku (ki sta uradna jezika v FIT). Jezik je razviden iz naslova referata v našem pregledu. Referati si sledijo v zaporedju delavnic (2 do 6). Vsak referat je predstavljen takole:

NASLOV, avtor, avtorjeva država (številka zvezka/stran).

Nato sledi krajša ali daljša predstavitev referata. Način predstavitve sem izbral sproti, kot se mi je zdelo primerno.

Zdaj Vas pa vabim k branju.

Če bo kak referat pritegnil Vašo pozornost, se brez oklevanja obrnite na društvo, kjer si boste v knjižnici lahko prebrali vse, kar vas zanima v zborniku. Če bi radi imeli kopijo referata zase, jo boste brezplačno dobili v društveni pisarni ali po pošti.

Govori in nastopi na plenarnih zasedanjih:

SUR LES RELATIONS ENTRE LA FIT ET L'UNESCO, predsednik FIT Jean-François Joly, Kanada (2. zv./9)

REPORT ON THE STATUS OF TRANSLATION IN SOUTH AMERICA, Lidia Espinosa, Argentina (2. zv./13)

40 YEARS OF FIT, dr. René Haeseryn, Belgija (2. zv./19)

IZROČITEV MEDALJE PIERRE FRANCOIS CAILLÉ, predsednik FIT Jean François Joly, Kanada (2. zv./34) (nagovor je v francoščini)

ZAHVALNI GOVOR DOBITNICE MEDALJE PIERRE FRANÇOIS CAILLÉ, Anna Lilova, Bolgarija (2. zv./36)

2. delavnica: STROKOVNO PREVAJANJE

DE L'ALGORITHME A L'ANGLAIS SIMPLIFIÉ EN AÉRONAUTIQUE, E. J. Drozdale, Francija (2. zv./108)

Letalstvo zahteva ogromno prevajanja. Ker gre za zelo specifično dejavnost, je bilo treba uporabiti poseben jezikovni pristop: svoje »jezike«, okrajšave, neologizme, anglicizme, barbarizme, zlasti pa t.i. **poenostavljeno angleščino**. Slednja je zlasti zanimiva s stališča teorije in rabe jezika, v tem primeru angleščine. Nekaj značilnosti: prepoved uporabe določenih samostalnikov kot glagolov, prepoved samostalniških grozdov z več kot tremi samostalniki, prepoved določenih izrazov, pravilo enopomenskosti, posebna pravila glede stila (obvezna uporaba artikla, prepoved več kot 25 besed v stavku itd.).

TRANSLATION MEMORY: SIMULATING THE TRANSLATOR'S ROUTINE AND NON-ROUTINE BEHAVIOUR, J.D. Laffling, VB (1. zv./180)

V sistemih avtomatiziranega prevajanja **spomin** spodirva razum. Avtor razlaga prevajalni program, ki temelji na uporabi **primerov** iz podatkovnih bank, ne pa na uporabi pravil. Pri tem se predpostavlja, da ima prevajalka/prevajalec knjižnico (svojo podatkovno banko) »problemov« in njihovih rešitev.

ASPECTS OF A PRACTICAL MACHINE TRANSLATION SYSTEM, Terence Lewis, VB (1. zv./188)

Pripenek opisuje konkreten strojni prevajalni sistem, ki se uporablja za prevajanje tehničnih besedil iz holandščine v angleščino. Prevodi (ki niso lektorirani) so uporabni za interno informacijo. Stroj porabi za prevod eno tretjino časa, ki bi ga za prevod porabil strokovni prevajalec. Navedeni so primeri takih prevodov. Potem ko v sklepih ugotovi široko uporabnost takega strojnega prevajalnega sistema, avtor povabi bralca, naj pozabi povedano in naj se rajši loti preučevanja najnovejše zamisli s tega področja: živčnih omrežij (ki skušajo posnemati človeške možgane).

WHO'S AFRAID OF THE BIG, BAD COMPUTER?, Arthur Lindsay, Švica (1. zv./200)

Na podlagi 12-letnega prevajanja s pomočjo računalnika primerja avtor nekdanje in današnje možnosti, ki jih (je) nudi(lo) takšno prevajanje. Ob tem bogato razmišlja o raznih prevajalskih problemih.

ASSESSING MACHINE TRANSLATION OUTPUT: EXPERIENCES WITH AN OPERATIONAL SYSTEM, Derek Lewis, GB (1. zv./208)

Avtor s primeri opisuje izkušnje, ki jih imajo na exetrski univerzi s sistemom MicroCAT English/German.

ENSEIGNER LA TRADUCTION MÉDICALE DANS LES ÉCOLES DE TRADUCTION ET INTERPRÉTATION, C. Balliu, Belgija (1. zv./215)

Opisana je metoda poučevanja stroke (in ne jezika!), ki jo uspešno uporablja bruseljski Institut Supérieur de Traducteurs et Interprètes.

TRAINING THE TRANSLATION TEACHER II, John Dodds, Italija (1. zv./221)

To je nadaljevanje referata z 12. kongresa FIT v Beogradu. V njem avtor na široko razmišlja o uporabi prevajanja pri poučevanju jezika v razredu. Ob tem poda izsledke velikega projekta, ki so ga opravili v Trstu po metodi **analize napak**.

COMPUTERS IN THE TRAINING OF TRANSLATORS, M. Olohan in C. Zahner, VB (1. zv./234)

Opisana je metoda, ki jo pri poučevanju prevajanja uporabljajo na Manchestrskem inštitutu za znanost in tehniko. Pomagajo si z računalniki, program pa temelji na tehniki kodiranja besedila.

ISSUES IN TRANSLATOR TRAINING COURSES IN THE ARAB WORLD, M. H. Heliel, Egipt (1. zv./244)

Na podlagi situacije v Iraku in Egiptu so v referatu prikazani posebni problemi, ki jih imajo arabske dežele pri izobraževanju bodočih prevajalcev.

DISTANCE TEACHING EDUCATION: A NEW METHOD OF TEACHING & TRAINING IN TRANSLATION STUDIES, M. A. Alvarez, Španija (1. zv./256)

Opisana je metodologija daljinskega poučevanja prevajanja, ki jo uporabljajo na Univerzi z daljinskim poukom v Madridu in temelji na uporabi multimedijских gradiv.

POLTERM SYSTEM OF UNIFIED LEGAL TERMINOLOGY, Danuta M. Kierkowska, Poljska (1. zv./277)

Avtorica poda konceptualne in organizacijske obrise projekta **enotnega sistema pravne terminologije**, imenovanega **POLTERM**, ki ga je zasnovalo Društvo gospodarskih, pravnih in sodnih prevajalcev iz Varšave ob podpori univerz in vladnih ustanov.

MOSCOW INTERNATIONAL SCHOOL OF TRANSLATION AND INTERPRETING, prof. Leonora Černjakovskaja, Rusija (2. zv./90)

Precej obširna predstavitev Moskovske šole za prevajalce in tolmače.

STANDARDIZATION OF LANGUAGE USED IN SCI-TECH TRANSLATION, Han Jianguo, Chen Yangzheng in Zhao Wenli, Kitajska (1. zv./290)

Referat treh članov Kitajske akademije znanosti razkriva tamkajšnje temeljno gledanje na standardizacijo jezika in še posebej znanstvenotehničnega jezika. Da bi ga poenotili, so pred več kot desetimi leti ustanovili državno komisijo za znanstveno terminologijo.

THE TEACHING OF INTO L1 TRANSLATION IN L2 ENVIRONMENT, Muhammad Y. Gamal, Avstralija (1. zv./137)

Avtor obravnava pedagogiko poučevanja prevajanja iz angleščine v arabščino za Arabce, ki živijo v Avstraliji, mnogokulturni in mnogojezični deželi. Obenem tudi nekoliko nakaže avstralsko prevajalsko sceno, zlasti t.i. socialno tolmačenje.

AN EXAMPLE OF THE REVISING TRANSLATOR'S ROLE: THE EUROPEAN EMPLOYMENT AND INDUSTRIAL RELATIONS GLOSSARY, Rita Inston, VB (2. zv./151)

Opis dela prevajalke-revizorke na primeru Evropskega glosarja pojmov s področja gospodarstva in delovnih razmerij. Težišče dela je bilo na usklajevanju terminologije.

THE TRANSLATOR'S PROFESSIONAL COMPETENCE, Vilen N. Komisarov, Rusija (2. zv./231)

Avtor najprej razloži ločitev na naravne in poklicne prevajalce. Za poklicnega prevajalca nato ugotovi, katere lastnosti in sposobnosti mora imeti.

3. delavnica: TOLMAČENJE

V zadnjem času se v svetu, posebno pa v imigracijskih deželah, vedno bolj uveljavlja tridelba tolmačenja:

- 1) **community interpreting**
- 2) **conference interpreting**
- 3) **court interpreting**

Slednja pojma poznamo tudi pri nas: **konferenčno** (=simultano in konsektivno tolmačenje) in **sodno** tolmačenje. Prvi pojem (community interpreting) pa je v Sloveniji neznan. Pomeni tolmačenje v državni upravi in javnih službah (zavodih za zaposlovanje, bolnišnicah, centrih za načrtovanje družine, šolah, vrtcih, odvetniških pisarnah, zaporih, poboljševalnicah in drugod). Namen tega tolmačenja je, ljudem, ki premalo obvladajo dominantni jezik v deželi, omogočiti enak dostop do storitev javnega sektorja. V slovenščini zaenkrat uporabljamo izraz »**socialno tolmačenje**«.

a) Socialno tolmačenje

COMMUNITY INTERPRETING, Monika M. Gehrke, ZDA (1. zv./417)

Prispevek prikaže to pomembno področje tolmačenja v ZDA, ki so po 2. svetovni vojni dobile na milijone priseljencev z vseh koncev sveta. In stalno prihajajo novi. Tam imajo zvezni zakon o državljskih pravicah, ki med drugim predpisuje, da morajo zdravstvene ustanove nuditi brezplačno tolmačenje ljudem, ki ne znajo, ali ne znajo dovolj, angleščine. Država tudi že organizira tečaje za usposabljanje **socialnih tolmačic**.

TRAINING OF PROFESSIONALS IN A MULTICULTURAL ENVIRONMENT: THE VICTORIAN, AUSTRALIA, PERSPECTIVE, C. Solomou, Avstralija (1. zv./422)

Opiše, kako je za socialno tolmačenje poskrbljeno v avstralski zvezni državi Viktoriji.

COMMUNITY INTERPRETING AND LANGUAGES OF LIMITED DIFFUSION, Adolfo Gentile, Avstralija (2. zv./253)

Obširno, tudi s tabelami, prikaže **socialno tolmačenje** v Avstraliji kot multikulturni deželi še z drugih vidikov.

COMMUNITY INTERPRETING IN NORTH AMERICA, Roda P. Roberts, Kanada (2. zv./239)

Zelo nazorno razloži, **kaj je socialno tolmačenje**, katere so naloge **socialne tolmačice** in kako se kaže bodočnost socialnega tolmačenja. Opozori tudi na neurejen status socialne tolmačice. Njene ugotovitve veljajo v glavnem za Severno Ameriko.

A PROFESSIONAL FRAMEWORK FOR LINGUISTS WORKING IN THE UK LEGAL SYSTEM, Ann Corsellis, VB (1. zv./348)

Referat opisuje, kako se z uresničevanjem državnega projekta iz leta 1983 urejata izobraževanje in položaj socialnih prevajalk in tolmačic v Veliki Britaniji. Pri tem igrajo eno od ključnih vlog angleške prevajalske organizacije. Pripravljajo tudi državni register kvalificiranih socialnih prevajalk in tolmačic, ki bodo na razpolago 24 ur na dan.

TRAINING OF THE AUSTRALIAN INDIGENOUS PEOPLES TO WORK AS CONSECUTIVE COURT INTERPRETERS, Neven Marovich, Avstralija (2. zv./192)

Od dobrih 200 domorodskih jezikov v Avstraliji konec 18. stoletja je danes ohranjenih še 100. Samo dvajset pa je takih, ki se danes še prenašajo na naslednji rod. Avtor opisuje uspešno opravljen projekt usposabljanja domorodcev, ki govorijo jezik Pitjantjatjara, za konsektivno tolmačenje na sodiščih.

b) Sodno tolmačenje

INTERPRÉTATION JUDICIAIRE EN RFA, ATOUTS ET ÉCUEILS, Christine J. Driesen, ZRN (2. zv./203)

Avtorica poda natančen pregled delovnih razmer sodne tolmačice v kazenskopravnem sistemu ZRN. Poroča tudi, kako je deželno društvo prevajalk doseglo, da so v deželi Hamburg izdali zakon, ki predpisuje pogoje za opravljanje funkcije sodnih tolmačic ter način preverjanja njihovega znanja.

IMPROVING THE LEVEL OF COURT INTERPRETING ON A STATEWIDE BASIS: THE CALIFORNIAN EXPERIENCE, Angela McEwan in Hanne Mintz, ZDA (1. zv./343)

Kalifornija je s svojimi brezštevilnimi priseljenci iz Azije, Mehike, in Srednje Amerike postala **mnogojezična dežela** – mladina se šola v več kot 120 jezikih. Ogromno prebivalcev, ki ne znajo dobro angleško, v državnih uradih in na sodiščih potrebuje tolmačice. Do leta 1991 je to delo lahko opravljal vsakdo, zdaj pa je poskrbljeno za izobraževanje ter za obsežen državni izpit za sodne tolmačice. Ustanovili so tudi Društvo sodnih tolmačev Kalifornije.

NOBS AND YOBBS – THE PROVISION OF INTERPRETERS FOR LEGAL PROCEEDINGS INVOLVING HIGH-STATUS FOREIGNERS AND OTHERS, Ruth Morris, VB (1. zv./356)

Avtor na bogati podlagi primerov iz prakse razkrije, da so se oblasti (sodišča npr.) navadno bolj pripravljene potruditi in poskrbeti za prvovrstno tolmačenje na procesih, v katerih se obravnavajo politično ali kako drugače pomembni ljudje oziroma zadeve. Tam, kjer gre za nepomembne ljudi v manj pomembnih zadevah, pa tolmačenja ali sploh ne omogočijo ali pa je nekvalitetno.

L'INTERPRÈTE JUDICIAIRE EN SLOVAQUIE, Vladimíra Hudáková, Slovaška (1. zv./373) in**COURT INTERPRETING AND LEGAL TRANSLATION IN THE CZECH REPUBLIC, Kateřina Martonová, Češka (1. zv./377)**

prikazujeta stanje sodnega tolmaštva na Slovaškem in Češkem.

LEGAL INTERPRETING IN VICTORIA: TRAINING FOR LEGAL INTERPRETERS, Christoula Solomou, Avstralija (1. zv./406)

Poda sliko stanja sodnega tolmačenja v avstralski državi Viktoriji. Opiše **obvezno šolanje** (40 ur) kandidatk za sodne tolmačice. Prikaže tudi viktorijsko pravnotolmaško službo, ki je začela delati leta 1985, danes pa nudi tolmaške storitve v 67 jezikih, za kar ima na voljo 370 pogodbenih tolmačic in tolmačev.

TEACHING SIGHT TRANSLATION TO FUTURE INTERPRETERS, Anne Martin, Španija (1. zv./398)

Učenje v **prevajanju na pogled**, to je ustnem podajanju pisanega besedila v drug jezik, ima lahko pomembno vlogo v šolah, kjer usposablajo bodoče tolmačice. Avtorica tudi podrobno teoretično opiše posebnosti tega prevajalnega procesa.

TELEPHONE INTERPRETATION, Hu Qian, ZDA (1. zv./433)

Storitve telefonskega tolmačenja v svetu niso več neznanka (v Avstraliji so na primer na voljo že več kot 20 let). V Kaliforniji pa deluje družba, ki nudi take storitve za območje ZDA, Kanade in Velike Britanije. Servis je na razpolago v več kot 140 jezikih in 24 ur na dan. Tako je nastal nov poklic: **telefonski tolmač/telefonska tolmačica**.

4. delavnica: JAVNA PODOBA IN POLOŽAJ PREVAJALSTVA

TRANSLATION QUALITY AND ISO 9001, Geoffrey Samuelsson-Brown, VB (1. zv./469)

Standard ISO 9001 ne zahteva enostavno, da so izdelki in storitve kvalitetni, da ustrezajo standardom kvalitete. Njegova bistvena zahteva je, da morajo biti **opravljeni in dokumentirani vsi postopki, ki so predpisani** za zagotovitev kvalitete izdelka ali storitve. Ali bi morali prevajalci prilagoditi svoj način dela standardu? Avtor sestavka se tudi vpraša, ali je sploh možno zagotoviti 100-odstotno pravičen prevod. Odgovor je: NE! Ker nihče ne more odločiti o tem, kako naj se presoja pravilnost! Edino, o čemer lahko presojamo, je **sprejemljivost** prevoda. Zanj merila lahko postavimo. In predlaga **osem meril**, osem vprašanj. Če nanje odgovorimo pritrdilno, prevod ne more biti drugačen kot sprejemljiv.

PROFESSIONAL AND CONTRACT SPECIFICATION ISSUES OF THE TRANSLATION INDUSTRY RELATING TO THE CLIENT-TRANSLATOR RELATIONSHIP, Paul J. Ratcliffe, VB (1. zv./474)

Kakšne utegnejo biti posledice za prevajalca in/ali naročnika, ker v pogodbi nista opredelila določenih elementov iz medsebojnega poslovnega razmerja? Kateri so lahko razlogi za tako neposlovno ravnanje? Ko odgovori na ti dve vprašanji, avtor navede nekaj primerov neposlovnega ravnanja, nato pa nas v **20 točkah** opozori na stvari, ki jih moramo upoštevati pri **sklepanju prevajalske pogodbe**.

PROJECT AND QUALITY MANAGEMENT IN THE MULTINATIONAL ENVIRONMENT – MINIMIZING THE TIME TO MARKET, K. Roberts, VB (1. zv./488)

Vsakršna zamuda pri izdelavi in predaji tujejezične dokumentacije, ki bi jo morali poslati tujemu kupcu skupaj z izdelki, bo skoraj gotovo imela hude finančne posledice: izgubo kupcev. Ta sestavek prikazuje, kako se znajo takim zamudam izogniti pri Siemensu. Uvedli so stroge postopke vodenja projektov in skrbi za kvaliteto in vanje vgradili vse elemente prevajalnega procesa.

TRANSLATION, HONG KONG'S VITAL LINK WITH THE WORLD, Diana Yue, Hongkong (1. zv./493)

Avtorica analizira prevajalsko dejavnost v hongkonški javni upravi, ugotovi njene svetle in temne točke ter predvidi, kako bo združitev s Kitajsko leta 1997 vplivala nanjo.

HOW TO DISCREDIT TOP-QUALITY PRODUCTS, Arthur Lindsay, Švica (1. zv./515)

Oglasi, prospekti, tehnična dokumentacija in priročniki z navodili za uporabo utegnejo povzročiti izgubo kupcev, namesto da bi pospešili prodajo.

Kako bi lahko prevajalci izdelovali boljše prevode za naročnike? Kaj morajo prispevati naročniki, da bi zagotovili boljše prevode? Ali lahko pomaga tesnejše sodelovanje med avtorjem in prevajalcem? Ali bi morali avtorji več vedeti o tem, kaj prevajanje potegne za seboj? Katera pravila bi morali upoštevati? – Sestavek razčleni problem in poda nekaj praktičnih rešitev glede jezika, stila in jasnosti v izvirnih besedilih.

TO QUOTE OR NOT TO QUOTE: TOUT EST LA, Florence Herbulot, Francija (2. zv./294)

Prispevek (napisan v francoščini) prikazuje način, ki ga prevajalka v svobodnem poklicu uporablja pri navajanju cene prevoda in drugih pogojev, preden se loti prevajanja. Ključna pri tem je določitev **lastne tarife**.

LE NOUVEAU STATUT DES TRADUCTEURS AU QUÉBEC, Jean-François Joly, Kanada, (2. zv./306)

Kanadski prevajalci in tolmači so pred dvema letoma pridobili status t.i. »**professionals**«. Avtor opisuje njihovo borbo s quebeško zakonodajno oblastjo, ki je rodila sadove šele po dobrih 30 letih. Iz prispevka pa tudi jasno izhaja, da pridobljeni status prevajalcem in tolmačem ne prinaša samo ugodnosti, temveč tudi dolžnosti.

5. delavnica: MANJ RAZŠIRJENI JEZIKI

THE TRAINING OF ENGLISH LANGUAGE TRANSLATORS IN SLOVENIA, Margaret G. Davis, Slovenija (2. zv./102)

Referat nekoliko aktualiziran objavljamo v celoti v tej številki Mostov.

TRANSLATING SCI-TECH TEXTS INTO A LANGUAGE OF LIMITED DIFFUSION: A CHALLENGE OR A NIGHTMARE? Senta Šetinc, Slovenija, (1. zv./163)

Na kakšne težave vse lahko naleti prevajalka, katere prvi jezik je t.i. **manj razširjen jezik**? Ali naj narod, ki govori manj razširjen jezik, z uvozom tehnologije uvozi tudi vsaj nekaj terminologije? Ali je pametno pričakovati, da bo tak narod imun pred jezikovno interferenco? – O takih in podobnih vprašanih razmišlja avtorica in na koncu ugotovi, da vse to nikakor ni **izziv** (challenge), temveč **ena velika mora** (nightmare).

NEWS TRANSLATION AND ADVERTISING IN AFRICAN LANGUAGES: EXPERIENCES FROM ZIMBABWE, Herbert Chimhundu, Zimbabwe (2. zv./344)

Avtor na široko (tudi z mnogimi primeri) razgrne problem nezadostne rabe afriških jezikov v afriških državah (namesto njih se uporabljajo jeziki bivših kolonizatorjev). Kot tipičen primer prikaže postkolonialno stanje v svoji državi, kjer nimajo nobene jezikovne politike, nobenega prevajalskega društva, kjer se ne zmenijo dosti niti za jezik niti za usposabljanje prevajalcev ter sploh prevajanja ne jemljejo resno. Obenem avtor zelo ilustrativno opozori na splošni problem neustreznega prevajanja reklamnih besedil.

CHANGE OF MEANING OF ENGLISH LOAN WORDS IN HUNGARIAN PUBLIC USE AND MEDIA, Tamas Vraukó, Madžarska (1. zv./581)

Vsa Evropa je že od konca 2. svetovne vojne izpostavljena močnemu anglosaškemu kulturnemu vplivu. Po zrušitvi zahodnovzhodnega zidu se je ta problem z vso silovitostjo pojavil tudi v bivših socialističnih deželah. Ta sestavek nam pripoveduje o tem, kako to anglizacijo doživljajo na Madžarskem.

THE NAMIBIAN DILEMMA: LANGUAGES OF LIMITED DIFFUSION IN A CHANGING WORLD, Salomie Swarts, Namibija (1. zv./592)

Namibija, velika kot Francija in Velika Britanija skupaj, ima komaj nekaj več kot poldrug milijon prebivalcev. Od teh je kakih 10% belcev.

Črnci govorijo doma in med seboj prek deset jezikov iz bantujske jezikovne skupine, hotentotščino in bušmanščino, belci pa afrikanščino, angleščino in nemščino. Uradni jezik je bil svojčas nemščina, nato afrikanščina, po osamosvojitvi leta 1990 pa je to postala **angleščina**. In to kljub temu, da je angleščina prvi jezik le peščice, to je manj kot 1%, prebivalstva. Več o ozadju te zanimive odločitve in o problemih, ki jih prinaša s seboj, lahko preberete v tem sestavku.

THE CATALAN LANGUAGE: THE SURVIVAL OF A REPRESSED LANGUAGE AND ITS PROGRESSION TO THE FUTURE, Muntsa Cuchi i Martinez, VB (1. zv./601)

Katalonščino govori dobrih 10 milijonov ljudi v vzhodni Španiji, Andori, v francoskem delu vzhodnih Pirenejev in v sardinskem mestu Alguer. Je edini uradni jezik v Andori. V Španiji je

skupaj s kastiljsko španščino uradni jezik v Kataloniji, na Balearih in v Valenciji. V vseh drugih predelih Španije uživa posebno varstvo. Sestavek razloži zgodovinsko ozadje ter govori o današnjem oživiljanju katalonščine in o stanju na prevajalskem področju.

THE NEW TECHNICAL TRANSLATOR: LANGUAGES OF LIMITED DIFFUSION IN A CHANGING WORLD AND A NEW TECHNIQUE FOR THEIR DEFENCE, Ioannis Manganaras, Grčija (1. zv./610)

V svetu rastoče mednarodne soodvisnosti so **manj razširjeni jeziki** posebno prizadeti na področju mednarodne strokovne komunikacije, prevajanja torej. Avtor ugotovi glavne negativne dejavnike in kot rešitev predlaga uvedbo **drugačnega prevajalskega sistema**, ki bi imel tele značilnosti: central(izira)no kompjuterizirano prevajalsko službo, prevajalce po jezikih nadomestijo prevajalci po jezikovnih skupinah, sedanje pasivno prevajanje naj zamenja t.i. aktivno prevajanje, prevajalec naj prevaja v materni jezik in iz njega, prevajanje naj bo kolektivno delo, v državah, v katerih govorijo manj razširjene jezike, naj se ustanovijo terminološki inštituti in nazadnje, komunikacija med manj razširjenimi jeziki in t.i. svetovnimi jeziki ne bi smela temeljiti zgolj na ekonomskih zakonih. Države bi morale poseči na to področje na državni in mednarodni ravni, da bi zagotovile ljudem **pravico do izražanja v svojem jeziku, ki je ena od temeljnih človekovih pravic**.

6. delavnica: TEORIJA PREVAJANJA

TRANSLATION IN A MULTI-POLAR ENERGY FIELD: CONSTRAINTS OF MULTILINGUALISM, Emma Wagner, Luksemburg (1. zv./626)

Ob načelni enakopravnosti jezikov članic v Evropski uniji so pri Komisiji evropskih skupnosti v Luksemburgu ugotovili, da so vsi jeziki enakopravni, da pa so eni bolj enakopravni od drugih. In da uradniki ter strokovnjakinje, ki so udeleženi v mednarodni komunikaciji, kmalu spoznajo, da je jezik sredstvo za komunikacijo in ne za izražanje svoje kulturne identitete. Večjezični sistem odpravlja en problem, odpira pa vrsto drugih. Avtor obravnava tri: interakcijo med različnimi jeziki, zmuzljivost izvirnika in nevarnost izginotja izvirnika.

FONDEMENTS DE LA THÉORIE INTERPRÉTATIVE DE LA TRADUCTION, Marianne Lederer, Francija (1. zv./632)

Analiza konferenčnega tolmačenja v avtentičnem okolju nam pomaga priti do določenih sklepov glede procesa pisnega prevajanja, glede pomena in glede nejasnosti jezika. Ti sklepi se potrjujejo v disciplinah, ki so povezane s traduktologijo, genetsko in eksperimentalno psihologijo, nevropsihologijo, lingvistiko.

Interpretacijska teorija prevajanja premakne težišče prevajanja z jezikov na prevajalca.

DOUBTS ABOUT DECONSTRUCTION AS A GENERAL THEORY OF TRANSLATION, Anthony Pym, ZRN (1. zv./508)

Kako naj **filozofijo dekonstrukcije** povežemo s teorijo prevajanja? Avtor dvomi, da bi bilo to primerno storiti.

ON PRAGMATIC ASPECTS OF TRANSLATION, Svetlana Vlasenko, Rusija (1. zv./642)

Če na prevajanje gledamo pragmatično, se zavemo, da prevajanje ni nič drugega kot sprejemanje odločitev v (stalni) negotovosti. In da je v prevajalnem procesu prevajalkino znanje

tisto, kar se v prvi vrsti prenaša. – Svoja izvajanja avtorica opre na Yokohamov **splošni model jezikovne transakcije** in na **teorijo lukenj** (v znanju).

LINGUISTIC CATEGORIES IN SUPPORT OF THE TRANSLATOR'S CHOICE, Radegundis Stolze, Nemčija (1. zv./649)

Prevajalka hoče razumeti sporočilo in ga sporočiti naprej v neko drugo kulturno okolje. Akt prevajanja je hermenevitično sestavljanje formulacije, ki povezuje znanje subjekta, realnost in kulturo z jezikovno sposobnostjo in metakognitivnim znanjem. Ker prevajanje ni direktna dedukcija strukture izvirnega besedila, poklicna prevajalka potrebuje **teoretične jezikovne kategorije**, da bi lahko svoje prevajalske odločitve uspešno zagovarjala pred kritiko. Take kategorije so med drugim: tema-rema, semantika, leksika, pragmatika in stilistika.

EST-IL POSSIBLE DE DÉFINIR LES CRITÈRES D'UNE BONNE TRADUCTION? Sandor Albert, Madžarska (1. zv./675)

Skoraj nemogoče je določiti merila, s pomočjo katerih bi lahko ugotovili, ali je prevod »dober«. Vzrok za to tiči v temeljni negotovosti, katere vzroke je treba poiskati v sami naravi prevajalne dejavnosti. Merila za ocenjevanje kvalitete prevoda niso uzakonjena in zato nujno v glavnem ostajajo v območju subjektivnega, vendar pa so vezana na določene zunajjezikovne sestavine, ki jih ni mogoče formalizirati, ki pa imajo za posledico, da je praktično nemogoče potegniti jasno ločnico med »dobrim« in »slabim« prevodom istega izvirnega besedila.

BETWEEN THE WORD OF THE SELF AND THE WORD OF THE OTHER or TRANSLATION – THE INVISIBLE LINK, Kaisa Koskinen, Finska (1. zv./691)

Osnovna tema prispevka je **(ne)vidnost** prevajalke. V okvirih teorije besedne in dialoške komunikacije se prevajalka kaže kot oseba, ki aktivno sodeluje in soddloča v procesu sporazumevanja. Zato mora prevajalka stopiti iz svoje nevidnosti in prevzeti odgovornost. Namesto skromnih garač so zdaj iskane prevajalke, ki aktivno sodelujejo pri ustvarjanju pomena in ki se neskromno razkrijejo bralcu v opombah, uvodih ali na javnih predstavitvah.

ARABIC TRANSLATION EXPERIENCE, Arih Karkhi Abukhudairi, Brunej (1. zv./708)

Avtor z mnogimi zgodovinskimi podatki prikaže arabski pogled na prevajanje kot sredstvo za prenos spoznanj drugih narodov iz njihovih jezikov v svojega.

THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSLATOLOGY IN CHINA, Zhao Wenli, Li Yashu in Han Jianguo, Kitajska (1. zv./716)

Avtorji podajo kratek pregled zgodovine prevajanja na Kitajskem, predstavijo sedanjo prevajalsko dejavnost in nakažejo prevajalsko prihodnost v tej deželi. Obravnavajo vprašanja translatologije, zlasti znanstveno naravnost kitajske znanstvenotehnične translatologije ter razmerje med znanstvenotehničnim prevajanjem in drugimi znanstvenotehničnimi disciplinami.

FACULTY PROBLEMS IN US TRANSLATOR TRAINING PROGRAMS, William M. Park, ZDA (1. zv./731)

Kaj nekoga usposablja za poučevanje prevajanja? Ali zadošča poklicna prevajalska praksa s prirojeno pedagoško sposobnostjo? Ali bi poznavanje učnih metod, klasični doktorat in dokazljivo zanimanje za teorijo prevajanja morda bili verodostojnejše spričevalo o sposobnosti za poučevanje prevajanja? Ali naj ima sodelovanje pri zunanjih prevajalskih projektih glede zasedbe učiteljskega mesta in učiteljevega napredovanja enako težo kot objavljeni članki? To so vprašanja, na katera skuša avtor dati odgovor.

XIII FIT WORLD CONGRESS

M. G. Davis

The Training of English Language Translators in Slovenia

Department of Germanic Languages and Literatures, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Slovenia

The need for accurate translations in all possible fields has become even greater since Slovenia gained independence. Details are given of translator training in English Language (undergraduate level) currently available at Ljubljana University's Arts Faculty. An inter-university Institute of Translating and Interpreting is to be established in the near future. The activities of translators' societies, etc. also make a useful contribution for professional translators.

Introduction

Slovenia (area 20,256 sq. km., population 2,020,000) occupies a very favourable geographical position at a significant crossroads between north and south, east and west (bordered by Italy, Austria, Hungary and Croatia). The northernmost republic of former Yugoslavia, Slovenia declared independence in June 1991 (followed by the "10 day war" against the Yugoslav Federal Army) and was recognized (together with Croatia and Bosnia) by the EC in January 1992. So far it has been recognized by over a hundred countries around the world. In May 1993 it became a full member of the Council of Europe, and is aiming at inclusion within the EC in the foreseeable future.

With the loss of the ex-Yugoslav market, Western Europe, to which Slovenia has historically looked (considering itself as culturally belonging to Central Europe and not to the Balkans), has become even more important. Efforts are constantly being made to maintain the necessary high standards of production and to qualify for joining various international bodies. Although information on current developments of this nature are soon dated, I might mention a Memorandum on Scientific and Technical Cooperation signed between Slovenia and the USA in late April 1993, the first inter-state agreement between these two countries. About 50 projects are operating, with more expected soon, as well as proposals for joint conferences, exchanges, etc. Moreover, the second PHARE programme was signed in May 1993, which will provide 10 million ECUs for economic reforms (the increase from 6.7 million ECUs in 1992 reflects confidence in Slovenia's capacity for development). The money allotted will help to finance privatization, bank reforms, restructuring of the public sector, the social network and a project concerning EC entry. Of special interest are funds allocated to a TEMPUS project for training academic staff and implementing university programmes.

Since Slovene is a language of limited diffusion (LLD), knowledge of foreign languages has always been a necessity; historical as well as geographical factors have also conditioned this (Slovenia was a province of the Austro-Hungarian Empire; in former Yugoslavia the main languages – in north to south order – were Slovene, Croatian, Serbian and Macedonian). At present English is the leading world language in use, followed by German. The Arts Faculty of Ljubljana University has all the usual European language departments as well as a Department of Comparative and General Linguistics and Oriental Studies. This paper will focus on the training of English Language translators.

University training

A two-year postgraduate specialization course (extra-mural) in English Language translation was introduced at the Ljubljana Arts Faculty in autumn 1982 and had three intakes before terminating in spring 1988 for financial reasons. The candidates, mostly those already employed as professional translators, had 7.5 hours of instruction weekly in four 12-week semesters, totalling 360 hours. The title of "translation specialist" was awarded on the basis of examinations and a dissertation. In fact very few achieved the title, partly because of little time for preparing a dissertation (many candidates were married women in full-time employment) and partly because the qualification brought little if any financial or promotional improvement anyway.*

At undergraduate level, the 4-year Honours degree course in English is identical for all students in the first two years.** The students then choose among three options: 1) the long-established pedagogical, 2) the fairly recent non-pedagogical (i.e. omitting methodology lectures and teaching practice) and 3) the translation option, introduced in autumn 1986 (the first language department to offer such an option). This third option is open to students who have achieved an average examination result of 70% (categorized as "good" compared with "very good" and "excellent" grades) in their first two years. The student intake has varied considerably from 15 in 1986-87, 26 in 1987-88 to 36 in 1988-90, 23 in 1990-91, 8 in 1991-92 and again 15 in 1992-93. (The sudden drop after 1991 was due to an additional condition laid down – that students must have as their subsidiary subject another language and not any other subsidiary subject available at the Faculty; in general, all possible combinations of main and subsidiary subjects are allowed.) This restriction was introduced to avoid overburdening the teaching staff (only one colleague teaches full-time in the translation option, the other two teach in all three options) but it is rather artificial; a more appropriate one might be to raise the required examination performance to 80% in the first two years. With this present staffing, an intake of 15 is considered optimal.

* The title "specialist" (graded between the bachelor's and master's degrees) is available in a variety of professions and is not restricted to medicine, as in Britain. The lack of effect in this profession reflects the somewhat low status of translators in firms, institutions, etc.

** In this outline I omit a further option, introduced in 1991-92, in which students take English as a single subject, compared with the usual two-subject study, as these students are excluded from the translation option.

The specialization syllabus formed the basis of the undergraduate translation programme, with the exclusion of "Special practical classes in technical translation" and "Introduction to business English" and the addition of other subjects. The full syllabus is as follows:

3rd year

- ☐ English sentence syntax ○
- ☐ Practical classes in Eng. Language III ○
Translation into English I
- ☐ Contrastive analysis I
- ☐ Slovene language I
- ☐ Idioms and stylistics

☐ courses with examinations

4th year

- ☐ English word-formation ○
- ☐ Practical classes in Eng. Language IV ○
Translation into English II
- ☐ Contrastive analysis II
- ☐ Slovene language II
- ☐ Culture and society (1 semester)
- ☐ Theory of translation (1 semester)

○ obligatory course for all students of English

All the above courses are obligatory; an optional non-examination course "Theory of language" offered by the Linguistics Department for all language departments at the Faculty has been followed by only a few students. The degree examination is taken in two stages: the first part consists of translating an English text into Slovene (2 hours), followed by oral examinations taken by all students of English, and the second part of translating a Slovene text into English (3 hours), plus a viva voce before the 3-member examining board. Between these two parts (usually when students have the status of "absolvent") a dissertation on some contrastive Slovene-English topic is submitted and defended. Some of these dissertations have provided material for articles in Slovene journals for the teaching and translating professions, or have won a Prešeren Prize – the highest award at Slovene universities for undergraduate dissertations. More could perhaps be done to bring the best results of such research to the attention of translators and teachers.

Since the qualification gained by students specializing in translation is a university Honours degree, the syllabus should – and I think does – satisfy the demands of "academic discipline", while the attention obviously paid to practical translation (in both directions, Slovene ↔ English) is of "vocational" usefulness. (In the entire syllabus only Theory of translation consists purely of lectures; several courses are a combination of lectures and practical work.) It will be observed that the syllabus deals exclusively with English language (and Slovene) and not at all with literature. Curriculum reform throughout the Faculty is about to take place and one area of improvement might be to make the separation between the (non-)pedagogical and translation options less rigid, giving all students more freedom to choose and combine courses. Traditionally, the English language courses throughout the four-year syllabus have been obligatory; only for English literature are there options, especially regarding British/American/Australian literature and also different literary genres. An optional seminar on literary translation into Slovene has recently been added to the (non) pedagogical syllabus.

In the translation option, the approach in teaching is predominantly "contrastive", and draws from the teachers' translation experience and their own investigations. So far there is no established full-scale Contrastive Analysis research project (Slovene ↔ English) similar to those for Croatian ↔ English and Polish ↔ English, though some MA and PhD theses completed in recent years by the teaching staff have involved contrastive themes (primarily in syntax and

phonetics). Were such a project launched, undergraduate dissertations, too, could be planned more systematically to fit into an appropriate framework. Six graduates from the translation option are currently registered for an MA course in English Language and Didactics (with examinations and a thesis) initiated in autumn 1989. Seminar courses at this level include Theory of language, General linguistics, Contrastive analysis and Lexicology; professors from other universities (in Austria and Italy) are invited to fully carry out (and partly extend) the programme.

Apart from these MA candidates, the percentage of students completing their studies with the title "graduate translator" is somewhat small, though growing, while some have gained employment in teaching, despite their lack of teacher training theory and practice. Thus the department's efforts to produce good quality graduate translators cannot, so far, manage to satisfy the entire need. This, of course, is not to decry the work of many older translators (with a degree in English), the quality of whose work is based on years of experience and attendance at continuing education seminars, etc. (Some of our undergraduate students also attend specialized summer schools in Britain or study at an appropriate institution abroad – on their own initiative. Student exchange through official channels is something still to be explored and implemented, if possible.)

However, a statement in the previously published Abstract must now be updated. Discussions are already underway for setting up an Institute of Translating and Interpreting under the aegis of the Arts Faculty. This will function not only in Ljubljana but also at Maribor University and at Koper, where the Institute will signal the commencement of Slovenia's third university. To qualify for TEMPUS funding, the Institute will have links with the Institut Libre Marie Haps, Brussels and the Institut für Übersetzer und Dolmetscherausbildung, Graz. (Such an institute has been established in Timisoara, Romania with the help of the Marie Haps Institute, and initial experiences there should prove illuminating for us; another possible organizational model is the Inter-University Summer School in Dubrovnik.) So far our closest links have been between the Graz Institute (founded in 1946, c.1400 students currently registered, with 12 languages offered for study, including Slovene) and the Ljubljana German department, which introduced its translation option in 1991. The preliminary proposals and locations should be finalized by December 1993 and if TEMPUS funds are made available, the Institute will be launched in the academic year 1994-95, initially offering English, German, Italian and French, while other languages will be added later (including Chinese and Arabic, which are already taught at the Faculty).

Translation societies

Translators' interests are catered for by two main societies, the Association of Scientific and Technical Translators of Slovenia and the Association of Literary Translators of Slovenia, which have a membership of c.600 (with c.340 for English) and c.170 respectively. The former periodically organizes seminars/workshops for various European languages, publishes a bi-annual periodical (Mostovi) and offers various other services, including vetting the acceptability of translations. In October 1992 it organized the first translators' conference within the Alps-Adriatic Community (6 countries). (One year previous to this, professional translating was unanimously accepted as a relevant field of activity by the Economic Commission of the Alps-Adriatic Community.) The conference papers were grouped according to translator training, computer aspects of translating, interpreting, terminology and links between translators. An Information Bulletin for Alps-Adriatic translators is to be prepared (the first issue is planned for autumn 1993) by an international editorial board, giving details of publication of specialized bi-lingual and multi-lingual dictionaries, etc., of training seminars/workshops, etc. The Literary Translators' Association organizes monthly lectures on topical themes, which are published in annual volumes.

In Slovenia the quality of professional translations varies greatly, and the necessary task of raising standards may seem somewhat daunting when financial problems (especially in this transitional period) are added to the comparative lack of training facilities and of qualified teaching and research personnel that obtain at present. Nevertheless there is scope for personal initiative, e.g. the Economics Faculty in Ljubljana has organized well-attended translator seminars over several years. An International Translator Training Centre was set up in early 1992 and ran a number of effective seminars in various professional fields until economic problems dominated, while participation in various TEMPUS and PHARE programmes has started.

Conclusion

The desire and need to succeed in today's competitive world provides a strong incentive to improve and expand our translator training activities. The proposed Institute of Translating and Interpreting will have a vital role to play alongside the education of translators at the Arts Faculty and the short, more specialized in-service training sessions mentioned just above. It is hoped that the exchange of ideas and experience made possible by a conference of this scope (especially with its specific LLD section) will prove helpful in furthering our aims.

Addendum

To update this article, further information is here given concerning the current planning at the Ljubljana Arts Faculty (see pp. 21–22). The originally proposed "Institute" will, in fact, be a new department at the Faculty, to be named the Department for Translation and Interpreting, eventually offering 4-year degree courses. The preparation for such a department (part of Ljubljana University's developmental strategy) has been accepted as a 3-year TEMPUS Structural Joint European Project (1994–97), in which the collaborating institutions are based at: Louvain Catholic University, Brussels (Institut Libre Marie Haps, legally the "contractor"), Copenhagen University, Ruprecht-Karl University, Heidelberg, Heriot-Watt University, Edinburgh, Karl Franzen University, Graz and Bologna University as well as the Slovene Chamber of Economy and the Ministry of Education and Sport. The project coordinator is Prof. Meta Grosman.

The objective of the project is to set up this department and to design its curriculum in terms of a core programme for all the relevant languages – initially English, German, French, Italian, and in the second year Spanish – and specific programmes for the individual languages. The latter part will include pilot courses to be tested out on students in the already well-established English and German translation orientation (*prevajalska smer*). Special attention will also be paid to the teaching of Slovene. All the programmes will have to conform to the requirements of the recently passed Law on University Education and be approved by the Ministry of Education.

The Faculty teaching staff will be supplemented by practising translators and interpreters, who will also collaborate in producing teaching materials. Both course design and teacher training will benefit from scheduled exchange visits (due to start in the current academic year, 1994–95) between the Arts Faculty and the participating institutions in other countries enumerated above. The necessary equipment will be financed from the project funds. The first full intake of undergraduate students is planned for 1997–98.

It is hoped that this new department will go a considerable way towards meeting the ever-growing demand for fully competent translators and interpreters arising from embassies, international organizations and Slovene firms and institutions.

(The above information is summarized from the TEMPUS Project document.)

SVETOVNI DAN PREVAJALSTVA

Viktor Jesenik, Savin Vilhar

Dan sv. Hieronima – praznik prevajalcev

Težko in zahtevno je naše delo, delo znanstvenotehniških prevajalcev. Težko v času, ko svet objemajo informacije, ki pa jih je potrebno tudi prevajati, da bi se ljudje med seboj zares razumeli. In po več kakor tisočletni slovenski odvisnosti, je v naši novi državi tako prevajalsko delo še bolj pomembno.

Naše društvo – DZTPS ali Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije je

nastalo leta 1960. Sprva je bil v njem le kak ducat sposobnih mož, ustanoviteljev (od katerih je bil z nami na Nanosu prof. Jesenik), danes pa nas je kar šeststo – prevajalk in prevajalcev.

Vsi delamo, a malokdaj se srečamo in se pogovorimo. Pa bi bilo to le potrebno, da bi ohranili tudi čim pristnejši smisel življenja.

Moški pevski zbor Lira iz Kamnika je pričaral veličastno vzdušje, ki je bilo tako v cerkvi karkor zunaj nje enkratno – Foto: dr. Anton Požar

Archiv für Kunst Und Geschichte, Berlin

Da bi bila naša simbolika bolj resnična, smo že nekaj let razmišljali o našem zaščitniku. Odločili smo se, da naj bo to kar sv. Hieronim, eden od prvih, naši civilizaciji znanih prevajalcev.

O tem smo se tudi pogovorili na letošnjem občnem zboru DZTPS in se odločili, da bomo že letos slovesno proslavili dan sv. Hieronima, to je naš praznik, dne 30. septembra.

Na pobočju Nanosa je lepa cerkev, posvečena sv. Hieronimu. Tja smo se odpeljali 1. oktobra (ker je to sobota, torej za nas primeren dan), kar v dveh avtobusih.

Točno opoldne smo se zbrali v cerkvi sv. Hieronima in bilo je tako lepo, da so ure minevale kot minute.

Najprej je pevski zbor Lira iz Kamnika zapel prelepo pesem »Večerni zvon«.

Predsednik DZPTS, naš predsednik Tomaž Longyka, nas je v svojem nagovoru navdušeno pozdravil. Povedal je, da je 30. september mednarodni dan prevajalcev, praznik Mednarodne zveze prevajalcev, katere člani smo

že od lanskega leta tudi mi in tako tudi naš praznik.

Po tem uvodnem nagovoru je naš Tomaž Longyka odkril spominsko ploščo, ki jo DZTPS, to je mi prevajalci, posvečamo našemu zavetniku, sv. Hieronimu.

K svečanosti trenutka je pevski zbor Lira dodal Gallusovo pesem »Sepulto domino«.

Nato je prof. Otmar Črnilogar, župnik iz Podrage pri Vipavi, ki pa je tudi sam prevajalec, pripovedoval o življenju in delu sv. Hieronima (govor je objavljen v tej številki Mostov). Pomembna misel: Slovenci se ne vračamo v Evropo šele sedaj, v njej smo že več kakor celo tisočletje. To po zaslugi mož, kot so Hieronim, Primož Trubar, Jurij Dalmatin in drugih, torej predvsem prevajalcev, ki so prenosu civilizacije in kulture, ki sta tako pomembni za našo vsakdanjost in za naš slovenski obstoj, postavili trdne mostove.

Potem se je spet oglasila Lira z Mokranjčevo pesmijo »Njest svjat«.

Takole je cerkvico sv. Hieronima na Nanosu in »dvornega« fotografa Savina ovekovečil predsednik Tomaž

Notranjost cerkve sv. Hieronima na Nanosu

Ko je utihnila tudi ta pesem, sta gospoda prof. Jurij Bizjak in prof. Janez Zupet vodila diskusijo o sv. Hieronimu in njegovem prevajanju Sv. pisma in prikazala sodobno prevajanje Biblije.

Lira je nato zapela Venturinijev »Oče naš«.

Nato je predsednik Tomaž Longyka gospodu Štrancarju, šembijskemu župniku, izročil darilo DZTPS cerkvi našega zavetnika sv. Hieronima, rekoč:

»Cerkve, ki jo vselej, sploh pa danes, želim videti izključno kot skupnost verujočih, ima neprecenljive zasluge za nastanek in ohranitev kulturnih dobrin človeštva. Jeronova Vulgata je ena od njih. Spomin nanjo in na njenega avtorja bo vselej ovekovečen v temle božjem in kulturnem hramu.

Dragi gospod Štrancar, spoštovani šembijski župljani, dragi prijatelji! V zahvalo za

gostoljublje, ki ga vaša župnija izkazuje nam in teje skromni spominski plošči, vam znanstveni in tehniški prevajalci Slovenije podarjamo tale Plečnikov mašni kelih!»

Gospod Štrancar se je zahvalil za naše darilo v tako lepem in pristrčnem govoru, da ga mi prevajalci niti v najlepših željah ne bi mogli pričakovati. Med drugim je dejal, da jim je v veliko čast, da se je tako pomembno društvo, kot je ravno naše prevajalsko, odločilo za obisk pri njih. In če bomo od svojega težkega dela kdaj utrujeni, naj se le spet oglasimo pri njih, kjer bomo v čisti tišini gorske narave našli trenutek miru.

Za ta lepi nagovor se je takoj zahvalil pevski zbor Lira in sicer z lpavčevima pesmima »Domovina« in »Slovenec sem«.

Mi prevajalci pa smo se zbrali pred cerkvijo, razmišljali, občudovali lepo naravo in se ob kozarcu dobrega, mladega domačega vina, ki nam ga je ponudil naš Tomaž, pogovorili.

Sledila je slovesna maša. Maševalo je kar pet duhovnikov, ki so tudi slovesno blagoslovili naš kelih in spominsko ploščo. Vse to je spremljala lepa pesem pevskega zbora Lira. Tako so tu tri ure minile hitreje, kakor ob navadnem vsakodnevem prevajanju minevajo minute.

Da nas ne bi lovila noč, smo se z željo, da bi se še kdaj vrnili, odpeljali v dolino, našemu zamujenemu kosilu naproti. Kosili, ali skoraj bolje rečeno in/ali večerjali, smo v hotelu Proteus v Postojni. Tudi tu smo ob dobrih jedeh imeli dovolj časa za izčrpen pogovor. Tako o doživetjih minevajočega dne, pa tudi o našem prevajalskem delu. Lep je bil ta dan, skoraj čisto nazadnje tudi zato, ker cel dan ni bilo potrebno prevajati.

Če jo že imamo, je naša samozavest včasih gotovo premajhna. Ta minevajoči dan pa nam jo je zanesljivo vrnil. Saj jo potrebujemo, vsekakor do tistega lepega dne, ko se bomo ponovno zbrali.

In nazadnje v imenu nas vseh prevajalcev, pristrčna hvala vsem pobudnikom, organizatorjem in našemu DZTPS, ki nas je povabilo na ta lepi praznik, dan prevajalcev.

Otmar Črnilogar, župnik iz Podrage pri Vipavi in profesor na Škofijski gimnaziji v Vipavi ter na Teološki fakulteti v Ljubljani, je eden od treh prevajalcev (druga dva sta prof. Jurij Bizjak in prof. Janez Zupet), ki pripravljajo nov prevod Svetega pisma v slovenščino.

Članek je predavanje, ki ga je imel avtor na povabilo DZTPS na slovesnosti ob odkritju spominske plošče sv. Hieronimu 1. oktobra letos na Nanosu.

Profesor Otmar Črnilogar, ki je tudi sam prevajalec, je pripovedoval o življenju in delu sv. Hieronima

Sv. Hieronim – prevajalec

Življenjepis

V Stridonu v premožni družini se je leta 347 rodil Sophronius Eusebius Hieronymus. Bilo je komaj 34 po milanskem ediktu (313). Že 47 let mu je bilo, ko je – že v Betlehemu – izvedel, da je cesar Teodozij pri Frigidu (Vipavi) premagal samozvanca Evgenija in koj nato vesoljno Rimsko cesarstvo razdelil na dvoje, na Vzhodno in Zahodno. Le sedem let je bil Hieronim starejši od sv. Avgušтина. Dva vélika duhovna velikana sta bila torej vrstnika!

Na političnem polju je moral Hieronim spremljati nezaustavljivo in dokončno razpadanje slavnega rimskega cesarstva – vsaj na Zahodu. Hieronim je torej živel in doživljal krute čase.

Kje je bil antični Stridon? Eni (Cavallera in Morin) ga iščejo med Akvilejo in Emono, drugi (Bulić) na meji med Dalmacijo in Hrvaško, pa tudi na črti Trst – Ilirska Bistrica; Jean Steinmann v zaledju Trsta. Kakor že, Matija Vertovc je v znameniti pridigi na binkoštni ponedeljek leta 1820 o Hieronimu rekel, da je »naše krvi in našega mesa«. To je rekel prav tu, kjer mi sedaj stojimo, v »vaši« krstni cerkvi.

Komaj sedem let je bilo Hieronimu, ko so ga starši poslali v Oglej, kasneje pa v Rim na šolanje. In tedaj naj bi, kakor pripoveduje legenda, potoval s kapelico na ramah čez Nanos, tod mimo. Na poti da je počival, se z

roko na skalo naslonil in v skali pustil odtise prstov, ki da so še danes vidni.

Ob izvrstnem učitelju Ajliju Donatu, ki se ga je kasneje z veseljem spominjal, je Hieronim v Rimu dobil temeljito klasično izobrazbo. Posebno sta mu bila pri srcu Vergilij in Cicero. Že veliko kasneje mu je baje Kristus v sanjah očital: »Ciceronianus es, non christianus« – »Cicernianec si, ne kristjan«. V Rimu pa so mladega Hieronima čakale tudi pasti. Ni se mogel popolnoma ogniti pokvarjenosti družčine, ki jo je sicer moral izkusiti in preboleti tudi mladi Avguštin. Tudi krstiti se je Hieronim dal šele po končanih študijah, torej nekako devetnajst let star (366).

Po značaju je bil Hieronim živahen pa občutljiv in popadljiv. Jezo si je tu in tam ohladil tudi s sarkastičnimi osebnimi napadi (invektivami). Spopadel se je s sv. Avguštinom, s sv. Ambrožem in drugimi. Bil je polemik in asket v isti koži. »Parce mihi, Domine, quia Dalmata sum«, se je opravičeval; ali po naše: »Prizanesi mi, Gospod, sem pač Dalmata«.

Čas tavanja in iskanja

V naslednjih letih, po rimskih študijah, dokler ni končno pristal v Betlehemu (385), se je za krajši čas ustavil v Trieru, nato v Ogleju. Ni pa nam znano, ali je morda iz Ogleja obiskal svoj dom, svoje starše. Iz Ogleja se je odpravil v Antiohijo, kjer je zbolel in po okrevanju tri leta preživel med menihi v Kalhidski puščavi, vzhodno od Antiohije. Ves ta čas je izkoristil za izpopolnjevanje v grščini in za študij hebrejščine. Tu, v Antiohiji, je bil tudi posvečen v duhovnika, star že 32 let (379).

Nato ga zopet najdemo v Rimu. Papež Damaz si ga je izbral za tajnika. Zdi se, da je v njem gledal celo svojega naslednika.

Toda po Damazovi smrti je Hieronim postal tarča obrekovanj, posebno na račun ženskega samostana, ki ga je bil ustanovil na griču Aventinu. Hieronim se je zdrhah naveličal in se zopet (385) za zmeraj umaknil v »svoj Betlehem«, kakor pravi sam.

Profesor Janez Zupet in profesor Jurij Bizjak sta vodila diskusijo o sv. Hieronimu in njegovem prevajanju Svetega pisma – Foto: dr. Anton Požar

V Betlehemu je s sredstvi rimske matrone Pavle in njenih prijateljic (redovnic) ustanovil tri ženske samostane in enega za moške ter šolo. Vse to je sam vodil in razen tega sprejemal romarje in – pisal ter prevajal. Po petintridesetih letih življenja v Betlehemu v napol hišici napol votlini v neposredni bližini votline Jezusovega rojstva je 30. septembra 419 ali 420, izčrpan od dela in asketskega življenja (jedel je samo zelenjavo in kruh ter zalival z vodo) slep omahnil. Pokopali so ga ob votlini Jezusovega rojstva, v Betlehemu. Kasneje, v 13. stoletju, pa so njegove kosti prenesli v Rim v cerkev Marije Velike. V srednjem veku so ga častili kot zavetnika šol, teoloških fakultet in ko vzornika asketov. Umetniki ga upodabljajo v družbi petih cerkvenih učiteljev, v družbi sv. Ambroža, sv. Avgušтина in sv. Gregorija Velikega. Petega, sv. Hilarija, umetniki običajno izpuščajo.

»Vir trilinguis«

Po rimskem šolanju, po izpopolnjevanju grščine v Antiohiji in po triletnem študiju hebrejščine v Kalhidski puščavi je postal Hieronim »vir trilinguis«* – tako so ga imenovali že njegovi sodobniki – in »opremljen« za prevajanje Svetega pisma.

Hieronimovo prevajanje Svetega pisma moramo razdeliti v dva dela, v dve dobi, rimsko in betlehemsko, na prevajanje Nove zaveze in Stare zaveze.

a) Rimska doba

Papež Damaz je svojemu tajniku Hieronimu naročil, naj pregleda in uredi dotedanje latinske prevode štirih evangelijev. V roke je lahko vzel dotedanje latinske prevode SP, ki jim pravimo »Itala« ali »Vetus Latina«. Hieronim je delo opravil. Verjetno pa je, da je predelal tudi ostale knjige Nove zaveze, namreč Apostolska dela, pisma in Razodetja. Zagotovo pa je v Rimu revidiral tudi Psalme, in to dvakrat.

b) Betlehemska doba

Leta od 389 do 405, torej celih šestnajst let, je posvetil prevajanju hebrejskega izvirnika celotnega Svetega pisma stare zaveze. Pri tem delu je upošteval tudi grški prevod SZ, ki mu pravimo Septuaginta. **16 let torej!**

Nad Hieronimovim prevodom spočetka niso bili navdušeni, še več, nasprotovali so mu. Uveljavljati se je začel šele 200 let kasneje, v času papeža Gregorija Velikega (+604); zares prodril pa je in postal »lectio Vulgata« v 8. stoletju. Izraz »Vulgata« se Hieronimovega prevoda SP kot terminus technicus drži še danes, pa ne zato, ker je bil Hieronimov jezik »vulgaren« – ljudski (vulgus = preprosto ljudstvo), marveč zato, ker je bil prevod nasplošno v rabi, po vsej katoliški Cerkvi razširjen.

Toda v dva tisoč letih je tudi Vulgata utrpela toliko škode, pri prepisovanju je nastalo toliko napak, toliko variant, da je posebna papeška komisija potrebovala dobrih 30 let (1561–1592), da so Hieronimovo Vulgato redigirali in jo končno 2. XI. 1592 natisnili. Po dveh papežih, ki sta poskrbela za redakcijo, se ta natis imenuje Siksto-klementinska Vulgata. Ta je postala tudi uradno in obvezno besedilo SP za katoliško Cerkev. Z njo so se morali skladati tudi prevodi v žive jezike vse do II. vatikanskega cerkvenega zbora (1961–65). Ta je namreč prevajalcem zopet odprl pot do originalnih; hebrejskih, grških in drugih starih besedil.

Hieronimov slog

Sveti Hieronim je Sveto pismo prirejal in prevajal za široke plasti bralcev. Ni se otepal »bleščečega sloga«, upošteval je retorične prijeme, vendar je pri njem tisto, kar pri mnogih drugih, zlasti pri njegovih poganskih sodobnikih, prepoznamo kot puhloglavi »azianizem«, kot baročno nakladanje besed, prežeto z njegovim spoznanjem in resničnim čustvom. In to je Hieronimov čar.

Seveda je med Ciceronom in Hieronimom 400 let razdalje. Njegovega jezika ne obvladujejo več stroga skladenijska pravila zlate latinščine. Hieronimov jezik že nakazuje pota, po katerih bo latinščina prešla v razne romanske jezike: Acl** ugaša, na njegovo mesto pa stopajo konjunkcionalne konstrukcije. Kjer je bil prej strogi Acl, se pojav-

* »mož, ki obvlada tri jezike«

** Accusativus cum infinitivo

ljajo vezniki quod, quia, quoniam. Toda zaradi tega njegova latinščina ni nič manj latinska!

Hieronim je prvič zlił v enoto klasične in svetopisemske prvine, zgradil most med cerkvenim Vzhodom in Zahodom, pri njem se judovstvo, grštvo in latinstvo miselno in slogovno stekajo v neprisiljeno enoto. Kot navdušen arheolog – amater še iz rimskih časov je s pobožnostjo asketa občudoval in zahodnemu svetu posredoval čare svetih krajev Jezusove domovine.

To je zmoel »Dalmata – vir trilinguis«, moŹ, čigar zbrani spisi v izdaji Migne Patrologia Latina (1842–1846) štejejo (brez komentarjev) 5844 strani velikega formata v 12 knjigah.

V Sloveniji je ena sv. Hieronimu posvečena Źupnijska cerkev (Kozina) in devet podružničnih cerkva; ena je ta – vaša!

Res je: sv. Hieronim se je pred 1500 leti lahko grško pogovarjal s prijatelji »ob kavici«, v aramejščini na betlehemskem trgu in se glede hebrejščine posvetoval s pismouki. Vendar je takó ogromno, takó zahtevno delo lahko opravil le zato, ker je garal in ker je bil seveda prejel vseh pet talentov.

Sveto pismo zajema najrazličnejše leposlovne zvrsti. Zato je moral biti tudi Hieronim dojemljiv za prevajanje tako zgodovinskega, pripovednega, teološko znanstvenega, pesniškega kakor filozofskega besedila; ali, če vzamemo za vzorec Sirahovo knjigo: mojster je moral biti v teologiji, v filozofiji in še poet povrh, zakaj knjiga je napisana kot pesem. »Vir trilinguis!« To pa ne pomeni samo, da je obvladal tri jezike. Poznal je kulturo, duha treh velikih tedanjih različnih svetov: semitskega, grškega in latinskega. »Garaški um«, sem prej poudaril. Saj je Hieronim sam pisal Rufinu, prijatelju iz šolskih klopi, da je prišel do tega znanja z znojem in kakor po kolenih. Nič čudnega, saj je pri prevajanju iz hebrejščine oral ledino, pa še sam – brez sodelavcev. Na voljo ni imel ne slovnice ne slovarjev in ne konkordanc, kar vse je na razpolago današnjim prevajalcem.

Sv. Hieronim – J. Dalmatin

Dalmatinec iz Stridona je poklonil latinski prevod Svetega pisma vsej Evropi, Jurij Dal-

matin iz Krškega pa vsem Slovencem. 1100 let je daleč od enega do drugega, a podobnost med obema je očitna: oba sta orala ledino, oba sta delala sama, oba sta Źrtvovala za sveto pismo nad deset let Źivljenja; delu obeh so v začetku nasprotovali, delo obeh je bilo končno sprejeto – oba sta velika.

Dalmatin je opravil velikansko delo. Njegov prevod je imel velik vpliv tudi na kasnejše »katoliške« prevode. Doslej jih imamo po Dalmatinu štiri; petega pa čakamo.

Dalmatinova Biblija se je rabila celo pri katoliškem bogoslužju, in to v dobi protireformacije. Razumljivo, saj drugega slovenskega prevoda ni bilo. Res so morali iztrgati uvod, ki je bil močno protestantsko obarvan, toda besedilu niso oporekali.

Morda je premalo znano, da je ljubljanski škof TomaŹ Hren 21. julija 1602 iz Rima izposloval dovoljenje, da smejo duhovniki pri bogoslužju uporabljati Dalmatinovo Biblijo.

»Hieronimu ni bilo dano, da bi znal potrpeti s puhloglavimi naduteŹi, oblastnimi sebičneŹi, krivoverci in nerazsodnimi, neuvidevnimi kritiki. Teh slabosti se je seveda zavedal in delal zanje hudo pokoro. Zaradi stalne bolehnosti in Źivčne občutljivosti je sam s seboj največ trpel in si do smrti junaško prizadeval, da uresniči ideal Cerkvi do kraja vnetega učenjaka in zglednega meniha. Redke so osebnosti, ki bi svoje napake tako odkrito priznale, kakor jih je Hieronim, zato zbuja v bralcu njegovih del, predvsem pisem, še posebno spošтовanje.« (Leto svetnikov III, str. 686).

Ko se danes govori in piše, da smo se napotili v Evropo, sem v zadregi s svojim zgodovinskim spominom. Mar nismo prišli v Evropo Źe pred tisoč in več leti? Mar ni evropska vera in kultura oplemenitila Źe naše davne prednike? Mar ni sv. Hieronim Źe skozi vsa stoletja Źlahtnil duha Slovence? Koliko so potemtakem vredni Trubar, Dalmatin in premnogi drugi, ki s svojim prevajalskim trudom niso imeli občutka, da v Evropo Źele vstopajo, saj so bili Evropejci? In Slovenci, ki so svoj um razdajali po Evropi, tudi niso imeli občutka, da ga razdajajo tujcem.

Slovincu se v Evropo ni treba vračati, ker je v njej bil, je in bo. Evropa je Slovenčev dom, ali, če se lepše sliši, njegova soseska. Morda se je res kdo iz Evrope pred petimi desetletji izselil. Tak pa naj se le vrne, a prej naj se otrebi vsega, kar bi utegnilo kontaminirati tisto Evropo, ki so jo gradili veliki možje, kakor so Hieronim, Augustinus, Boethius, Dalmatin in mnogi, mnogi drugi.

V sožitju raznovrstnih kultur ene in iste Evrope ima prevajalec izredno vlogo. Sosedsko življenje različnih namreč ni v tem, da uvažamo kavbojke, izvažamo pa pralne stroje, marveč v pretakanju duha, v prepeljevanju – ali po naše prevajanju misli. Pa najsi gre za Danteja v slovenščino ali za Prešerna v angleščino, ali za pretakanje znanstvenih besedil. V tem pogledu pa imamo Slovenci za

seboj že vsaj štiri in pol častitljiva stoletja častnega prizadevanja. Vsaj prevajalcem ne bo treba v Evropo šele vstopiti, saj so v njej doma že oddavna.

Kdor le rahlo sluti, kakšni dobrotniki človeškega duha so bili prevajalci Svetega pisma že tam v sivi ali celo »temačni« zgodovini, se jim bo pač spoštljivo poklonil. Zato je vsega spoštovanja vreden tudi sklep Društva znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije, ker si je za svojega zavetnika izbralo prevajalca sv. Hieronima, »virum trilinguem«, in mu v tej, sv. Hieronimu posvečeni cerkvi, ki se v zgodovinskih dokumentih omenja že leta 1360, danes daje čast in slavo.

Nanos – Sv. Jeromen, 1. X. 1994

DZTPS prvič praznuje 30. september, svetovni dan prevajalcev

Slovesnost ob odkritju spominske plošče

PREDSTAVITVE

Alan McConnel Duff, Anton Omerza

Intervju s prevajalcem Gordonom Stuartom

Na povabilo gospe Olge Shrestha je bil 29. julija 1993 gost DZTPS gospod Gordon Stuart, prevajalec in znan lingvist iz Škotske. Vse nas je močno presenetil, ko je začel govoriti slovensko in je pri tem vztrajal ves čas pogovora. V obvestilih je sicer pisalo, da gre za človeka, da bo govoril prav v našem jeziku. Priznal je, da prvič govori slovensko, saj se je dotedaj srečal le s pisnim jezikom. Čeprav je

vpletal končnice iz drugih slovanskih jezikov, je bila njegova slovenščina razumljiva, pa tudi on je razumel naša vprašanja.

V uredništvu Mostov smo se odločili, da bomo z gospodom Stuartom pripravili pisni intervju, saj še nikoli nismo imeli priložnosti za predstavitev tako zanimivega človeka.

Could you briefly outline your educational background?

I was born in 1925 in Kobe, Japan. As I was in Hong Kong and Malaya, I first had lessons at home and did not go to school until we came back to England, when at the age of eight I went to a prep school near Guildford. At 13 I won a scholarship to King William's College in the Isle of Man. On leaving school I went up to Downing College, Cambridge on an Open Classical Exhibition, but later switched to French and German, graduating M. A. Hons. in Classics, French and German. Some years later I also graduated B. A. Hons. from London University in Polish with subsidiary Russian as an external student, entirely through home study.

When did you begin to discover your delight in – and talent for – learning foreign languages? How much did the formal (academic) study of languages help you, and to what extent are you selftaught?

In Japan, at the age of two I spoke about as much Japanese as English – with the very

Gordon Stuart

limited vocabulary of a two-year old. After leaving Japan I had no further active contact with languages until I started school, when I began Latin and French in my first term, aged nearly eight. My Latin master when I was ten years old inspired me by telling the class about the Indo-European languages and pointing out that Maharajah was the same as Magnus Rex. At eleven years of age I started ancient Greek. On leaving school I had only one modern language – French. Between school and university I had private tuition in German. All my other languages are self-taught. My first Slavonic language was Polish, which I learnt when a Pole was in the room next to me at Cambridge and I became friendly with him. At that time, just after the war, there were many Poles in Cambridge and I became an unofficial honorary member of the Polisch Students' Club. My studies of Latin grammar have been a great help to me in the learning of other languages.

Could you offer some advice on how to begin learning a new foreign language? Learning a foreign language surely involves considerable reading?

I always start by learning the basic grammar and useful vocabulary from a book for self-tuition. I also used to listen to news bulletins on the wireless, though today's learners also have the advantage of audio cassettes. When the opportunity arises I take the chance to speak with native speakers. Even beginners should try to do this. When teaching, I often quoted the proverb: »The person who never made a mistake never made anything.« As some pupils were so afraid to make a mistake that they did not attempt to speak. I also try to get hold of newspapers and magazines in the languages concerned, though this is not always easy, and to correspond with native speakers if possible, and of course to visit the country in question. I have in fact visited every country in Europe this side of the former Iron Curtain as well as Poland and the former East Germany.

We understand that you have taken part in language proficiency competitions. Could you add a few comments on these events?

I have only taken part in one language proficiency competition. That was the Polyglot of Europe Competition in 1990, organised by Hasselt Modern Language Centre, but actually held in Brussels.

There were 149 entries from the nine countries of the European Community and the minimum entry qualification was nine languages. On the entry form we listed our languages on a five-point scale of fluency. We were then interviewed by telephone in six languages and this became the basis for selection of the finalists. I was one of the 20 finalists. The winner was a Scotsman teaching in Shetland. I offered twenty languages, but I was not surprised when I did not win a prize, as the competition was based not only on the number of languages but also on the oral fluency in them. Most of my current practice comes from translating in writing from the other languages into English, so I was at a disadvantage compared with those who had more opportunity to practice the spoken language and I was quite pleased to be in the final.

Could you list the languages you have mastered, either in order of competence achieved or according to language groups.

My languages are:

Romance group: French, Italian, Spanish, Portuguese, Catalan and a little Roumanian

Germanic group: a) German, Dutch, Afrikakaans

b) Danish, Swedish, Norwegian

Slavonic group: Polish, Russian, Czech, Slovak, Serbian, Croatian, Slovene, Bulgarian, Ukrainian, Macedonian, Wendish (Serbian/Lusatian)

Celtic group: Scottish Gaelic, Welsh

Other Indo-European: Limited modern Greek

Non-Indo-European: Limited Finnish and Hungarian and very limited Maltese

Oriental: very limited spoken Japanese

Translators in Slovenia will certainly be interested in your professional work and experience as a translator. This is why we have asked several questions on the topic:

From which languages and from which subject-areas do you mainly translate?

I translate from the following languages into English: French, German, Polish, Russian, Italian, Spanish, Portuguese, Catalan, Dutch, Danish, Swedish, Norwegian, Czech, Slovak, Serbian, Croatian, Slovene, Bulgarian, Ukrainian, Gaelic and occasionally Macedonian, Afrikaans and Greek.

Do you also translate into foreign languages? Are these translations commissioned, or do you make your own proposals?

In principle I normally only translate into English, but I do sometimes translate into languages which I know well in subjects within my competence. Of course I apply the guiding principle of my Institute (of Linguists), which is never to take on any job that is not within my competence and this rule applies of course to translating into English also. All my translating work is commissioned either by agencies or firms, occasionally by individuals.

From/into which languages do you work as an interpreter?

Mainly French, German and Polish (all with English), but sometimes other languages too. Interpreting forms a fairly small part of my work and most of it is for the police and courts, though I also interpret for industrial firms or other clients if asked.

Since you are working as a free-lance translator, could you give us some idea of how you get your commissions – or, more bluntly where does the work come from?

Practically all my work comes from agencies. I received very little work before 1961, when I became fellow of the Institute of Linguists and Member of the Translators'

Guild (predecessor of ITI). Being on the TG index and replying to advertisements from agencies wanting free-lance publications, of which there were usually the journals, I gradually built up my contacts. I was able to do this in my spare time and holidays, as I had become a teacher in 1952 when I could not get much translation work. Now I am on the books of about 50 agencies, so I don't have to answer advertisements. I am in the ITI index and those of the networks, and I now often have to refuse work because I am working to full capacity.

Prosimo vas, da v slovenščini razložite našim bralcem, kako ste se naučili slovenščine

Gospod Gordon Stuart je odgovoril nekako takole.

Ko sem bil prvič v Jugoslaviji, potoval sem iz Grčije čez Makedonijo, Srbijo, Črno goro in ob dalmatinski obali od Kotora do Opatije. V izletniškem avtobusu sem se seznanil z inženirjem iz Vinkovcev. Midva sva si dopisovala in on mi je poslal v nemščini napisan učbenik slovenščine, jezika, za katerega nisem vedel, da obstoja. Nekoliko kasneje sem se seznanil z Olgo Shrestra na kongresu FIT v Maastrichtu, leta 1987. Potem so mi včasih prevajalske agencije poslale tekste v slovenščini, ki so jih imenovala »jugoslovanski« in hotel sem, da bi jih zmožem prevesti.

Naslednje leto je Olga telefonirala, da bo njen prijatelj vodič na izletu do Škotske in da bi člani skupine želeli obiskati mene in videti grad, kjer živim. Olga je imela preveč dela in skupine ni mogla spremljati. Vendar sva si dopisovala v slovenščini. Naslednje leto je hči preživela počitnice pri nas; in potem, v letu 1993, sem jaz preživel počitnice pri družini Shrestra.

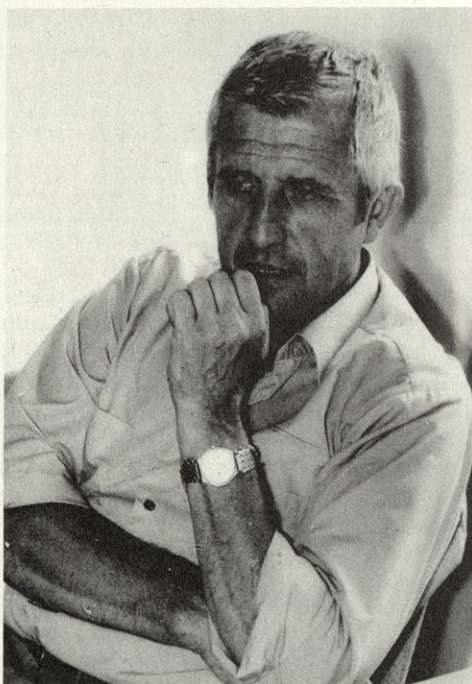
Bi lahko v slovenščini posredovali našim prevajalcem kakšno sporočilo?

Mednarodna trgovina potrebuje prevajalce. Želim vam mnogo uspehov in pošiljam lep pozdrav od britanskih prevajalcev. Veselim se bodočega sodelovanja med našimi društvi.

ZAVETNIKU PREVAJALCEV
SV. HIERONIMU
ČAST IN SLAVA
DRUŠTVO ZNANSTVENIH
IN TEHNIŠKIH PREVAJALCEV
SLOVENIJE
NANOS I. OKTOBRA 1994

Savin Vilhar

Predstavljamo vam

Tomaž Longyka

Poznamo te kot dobrega kolega prevajalca, pa tudi kot predsednika našega društva, DZTPS, zato bi ti radi zastavili nekaj vprašanj:

Kaj naj bi DZTPS pomenilo prevajalcem in kaj jim pomeni?

Najprej, kaj naj bi pomenilo prevajalcem, ki so člani DZTPS. Prepričan sem, da bi jim lahko pomenilo predvsem **simbol**, ki si ga pri prevajanju, komercialnem nastopanju in tudi v prostem času kadarkoli priključijo v zavest in ga koristno uporabijo. Vsak simbol je seveda le nepomemben znak, če ni nabit s pomembno vsebino. Velik pomen simbola **DZTPS** še najbolje ponazorimo s tem, kako se nanj odzivajo neprevajalci, torej potencialni naročniki prevodov in drugi: enim pomeni DZTPS kvalitetno prevajanje, drugim ogromen prevajalski korpus, ki je kos marsikateri nalogi, tretjim najzanesljivejšo avtoriteto glede cene prevoda, četrtim prijazen sprejem v društveni pisarni, peti vidijo v društvu zaupanja vredno telo, ki bo sposobno razsoditi v pomembnejši reklamaciji v zvezi s prevodom, šesti se posvetujejo z društvom zaradi ureditve kakenga državnopravnega vprašanja s področja strokovnega prevajanja...

Podobno po moji oceni razmišljajo o DZTPS prevajalci, ki niso člani društva, (mislim seveda na tiste, ki prevajajo taka besedila kot mi, torej strokovne prevajalce). Tudi njim DZTPS, hoče nočeš pomeni **avtoriteto na področju strokovnega prevajanja**.

Poseben pomen ima društvo za člane v svobodnem poklicu – tem nudi socialno okolje. Kaj meniš o tem?

Najbrž je v tvoji trditvi precej resnice. Prevajalec, ki dela doma v samotji, rad pride kdaj pa kdaj v društveno pisarno, da poižve, kaj je novega, se pogovori z društvenimi uslužbenkami ali s kakim kolegom, na katerega je naletel. Bi pa pripomnil, da člani društva – pa ne le tisti, ki so v svobodnem poklicu – bolj malo izkoriščajo možnosti, ki jim jih nudi ali bi jim jih lahko nudilo društvo (na njihovo pobudo, seveda!) kot pomemben del njihovega socialnega okolja.

Koliko članov je v svobodnem poklicu?

Četrtnina vseh članov, to je okoli 150.

Kaj naj bi DZTPS poleg vsega, kar je že storilo za prevajalce, še storilo zanje?

Najprej pol za šalo pol zares sprašujem s teboj: Ali je sploh kaj, česar društvo ni storilo za člane? In odgovarjam: Najbrž nič. Pri tem odgovoru se opiram tudi na dejstvo, da je moj predal za predloge in pritožbe v društveni predstavi že ves čas, torej leto in pol, prazen. Člani očitno ne pričakujejo od društva več, kot jim le-to daje.

Brez šale pa mislim, da bi moralo društvo čimprej izdati kodeks prevajalske etike, uvesti bolj demokratičen postopek pri kandidiranju članov v društvene organe in dati pobudo za ustanovitev sekcije sodnih tolmačev v okviru DZTPS ali za ustanovitev samostojnega društva sodnih tolmačev.

In kaj naj bi prevajalci še storili za svoje društvo?

Če si tudi tokrat pomagamo s prejšnjim šaljivim dokazom, tokrat obrnjenim, da je namreč predal za predloge in pritožbe prazen zato, ker članstvo meni, da je za društvo storilo že vse, kar se da, hitro najdemo odgovor na vprašanje: nič. Ali z drugimi besedami: člani so doslej za društvo naredili ravno prav. Ne preveč in ne premalo.

Vam vse skupaj diši po letargiji? Meni ne (čeprav ne mislim, da je letargija sama na sebi kaj takega, kar bi bilo treba odsvetovati). Mislim, da gre v tem primeru za zadovoljstvo

članov nad razmerjem med dobljenim in danim. Si lahko želimo še kaj več? Morda več smisla za romantiko?

Kako to, da si se ti osebno odločil za poklic prevajalca v samostojnem poklicu?

Po končani ekonomski fakulteti sem bil 10 let in 17 dni v službi pri enem samem podjetju. Po treh letih službovanja sem začel tudi prevajati – v podjetju in honorarno. Kaki dve leti sem v podjetju samo prevajal. Po desetih letih sem se naveličal razmerja podrejenosti, hotel sem biti gospodar svojega časa – in sem šel v svobodni poklic. Tudi zaslužiti se je dalo s prevajanjem v svobodnem poklicu bolje kot v kaki službi, ki bi bila meni pogodu.

V tistih časih že, ko ni bilo dohodnine, kaj pa danes?

Imam občutek, da se tudi danes plača prevajati v svobodnem poklicu. Razumljivo, da ne za vsakogar. Le za tiste, ki to zmorejo. Tudi kaskaderstvo je donosen posel, pa se ga le malokdo loti.

Kako naj se prevajalec loti svoje delovne naloge, prevajanja določenega besedila, in kako naj to delo uspešno dokonča?

Ne poznam splošnega recepta za to. Kako naj se prevajalec loti prevajanja določenega besedila, je odvisno od mnogih dejavnikov, ki se pojavljajo pri prevajalcu samem, pri naročniku, pri besedilu, pri izbrani jezikovni kombinaciji in še kje. Ne glede na to pa gotovo velja, da se je treba lotiti prevajanja tako, **da bo prevod dober, tak, da bi ga prevajalec lahko zagovarjal pred strokovnim razsodiščem.** Kaj je pa treba storiti za doseg takega cilja, se ne da povedati...

... v dveh stavkih. Kako more prevajalcu pomagati računalnik in kako vpliva na ustvarjalnost in na storilnost?

Ovisno od tega, kakšne vrste besedil prevajam in kakšne dodatne grafične storitve nudim. Meni računalnik v prvi vrsti služi kot pisalo. Ne uporabljam ga za grafiko, za razne evidence, igrice in drugo. Moram seveda

poudariti, da se mi računalnik trenutno zdi najboljšo pisalo, kar jih obstaja, zlasti ker ga vsak hip lahko uporabim tudi kot radirko. V tem vidim njegovo prednost pred pisalnim strojem, včasih celo pred kulijem.

Na ustvarjalnost teoretično vpliva vsakršna danost. Bodisi spodbujevalno, bodisi zaviralno. Uporaba računalnika tu ne more biti izjema. Praktično gledano pa dvomim, da bi računalnik kaj vplival na ustvarjalnost pri prevajanju.

Storilnost? Za odgovor na to vprašanje žal nisem prava oseba iz dveh razlogov: ker vem, da računalnika ne znam izkoristiti niti desetodstotno, in ker imam precej svoboden pogled na pojme, kot so storilnost, produktivnost, tekmovalnost, razvoj, napredek in podobno. Zdi se mi namreč, da bi bilo človeštvu dosti lepše, če bi jih zamenjalo s pojmi, kot so spoštovanje vseh in različnih sposobnosti posameznega človeka, izbira na podlagi žreba, evolucija, skromnost, varčnost in še kaj. Sam v zasebnem in poslovnem življenju predlagane pojme oz. vodila uporabljam, kolikor le morem. Moram reči, da mi je v veliki meri uspelo upočasniti, to je racionalizirati svoje življenje. Seveda to ne bi šlo, če mi ne bi stala ob strani moja žena, ki se tudi skuša ravnati po omenjenih vodilih.

Kaj pa modem oziroma telefaks?

Ko se je pojavil telefaks, sem v njem takoj začutil veliko nevarnost za ohranitev duševnega miru prevajalcev. To sem v pogovorih s kolegi tudi takoj izrazil, čeprav so se mnogi nad to pridobitvijo resnično navduševali. Še vedno sem prepričan, da za prevajalce to ni nikakršna pridobitev, čeprav vem, da imajo nekateri kolegi o tem popolnoma drugačno mnenje. Kdaj pa kdaj me kak naročnik po telefonu vpraša, če mi lahko pošlje besedilo po faksu. Ko mu rečem, da faksa nimam, dobim odgovor: »Škoda. No, vam bomo pa po pošti poslali.« Nemudoma ga potolažim, da je poslanstvo pošte ravno in edino v tem, da prek nje pošiljamo stvari. Ugotovitev ga razvedri in besedilo mi pošlje po pošti. Jaz si pa takoj rezerviram čas za prevod. **Prevod bo v vsakem primeru dobil pravočasno.** Se je pa že zgodilo, da sem prevod oddal po faksu na bližnji pošti, ker je naročnik pozneje

ugotovil, da bi bilo zanj koristno, če bi dobil prevod en dan prej. Nauk: **uporabljalj pošto, za to je.**

Kaj namerava DZTPS še storiti za ureditev t.i. statusa prevajalca v svobodnem poklicu?

Strokovni prevajalci v svobodnem poklicu imajo pri nas različen status: samostojni kulturni delavci (vpisani v vpisnik samostojnih kulturnih delavcev pri Ministrstvu za kulturo), zasebni raziskovalci – prevajalci znanstvenih in strokovnih besedil (vpisani v vpisnik zasebnih raziskovalcev pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo /MZT/) in prevajalci v svobodnem poklicu brez statusa.

Glede naših članov, ki so samostojni kulturni delavci, ni kaj dosti povedati. Njihov status je urejen bodisi v Zakonu o kulturnih delavcih. Glede zasebnih raziskovalcev – prevajalcev znanstvenih in strokovnih besedil je situacija malo manj razvidna. Čeprav je nekaj naših članov že dobilo ta status in so vpisani v ustrezni vpisnik pri MZT, pogoji za prigrasitev niso čisto jasni. Tu se bo društvo angažiralo; skušalo se bo dogovoriti z MZT, da strokovnim prevajalcem v svobodnem poklicu omogoči kvalitativno podoben status, kot ga je Ministrstvo za kulturo samostojnim kulturnim delavcem, in da predpiše ustrezne pogoje za prigrasitev. S tem bo tudi rešen problem vseh naših članov v svobodnem poklicu, ki so brez statusa – pravno gledano zdaj spadajo med šušmarje. Lahko se bodo prigrasili na MZT za vpis v ustrezni vpisnik in tako dobili status. Društvo jim bo na zahtevo izstavilo ustrezno potrdilo o članstvu.

Za konec mi dovoli, da v zvezi z odgovorom na četrto in peto vprašanje izrazim še svojo osebno željo kot predsednik društva:

Članice in člani društva, sodelujmo z društvom, to je drug z drugim, toliko, kot se nam zdi prav. In ne čakajmo, da bo kdo drug kaj naredil namesto nas. Prispevajmo po svojih nagnjenjih in zmožnostih. Dobili bomo samo toliko, kolikor bomo skupaj dali.

PRAKSA BREZ TEORIJE

Lidija Šega

Dva meseca med tolmači in prevajalci Evropske unije

Ko nam je dr. Prunč na srečanju v Portorožu dejal, da potrebe po prevajalcih v Evropi eksponentno naraščajo, smo mu, priznajmo, le bolj težko verjeli. Vendar sem se spomnila prav na to njegovo trditev, ko sem bila letos dva meseca sredi prevajalskega stroja Evropske komisije v Bruslju. Verjeli ali ne, to je industrija, v dobrem in slabem pomenu te besede.

Pa pojdemo lepo od začetka. Sreča je hotela, da sem bila po opravljenem izbirnem razgovoru s predstavnikom izobraževalne sekcije Skupne službe za tolmačenje pri Evropski komisiji v Bruslju kot ena od štirih slovenskih prevajalk izbrana za dopolnilno šolanje konferenčnega tolmačenja v okviru sodelovanja med Republiko Slovenijo in Evropsko unijo. In tako smo se štiri kolegice prevajalke v začetku aprila z mešanimi občutki treme in veselja za dva meseca odpravile v Bruselj – novim izkušnjam in spoznanjem naproti.

Pravzaprav nas je presenetilo, kako lepo so nas evropski tolmači kot prvo skupino iz Slovenije sprejeli medse – ne kot šolarke ali tečajnice – ampak kot kolegice, ki jih je treba uvesti v njihov način dela, tako da bomo jutri – ko bo Slovenija pridružena in kasneje polnopravna članica Evropske unije – z njimi

lahko enakovredno sodelovale. Izkazalo se je, da je to njihov utečeni postopek in način dela v dokaj neobičajnem sistemu internega izobraževanja tolmačev Evropske unije.

Samo Evropska komisija (kot operativno izvršni organ Evropske unije) ima redno zaposlenih okrog 400 tolmačev, od katerih vsak prevaja najmanj iz dveh ali treh tujih jezikov – praviloma vedno in samo v svoj materin jezik. Pri tem je zanimivo, da samo za svoj materin jezik uporabljajo izraz »aktivni jezik«, vsi ostali pa so zanje »pasivni jeziki«. (To si je vredno zapomniti, kadar se boste s kom iz Evropske unije pogovarjali o tem, koliko jezikov aktivno znate.) Razen tega imajo na seznamu še okrog 350 zunanjih sodelavcev, ki jih glede na stroke, jezike in obseg dela občasno pritegnejo k sodelovanju. S temi zunanjimi sodelavci imajo sklenjene okvirne – praviloma dvoletne – pogodbe o delu.

Vendar pa za vse tolmače (redno zaposlene in pogodbene) veljajo enaka pravila kadrovanja oziroma internega usposabljanja. Nihče ne more postati tolmač Evropske unije preprosto na podlagi zaključenega rednega šolanja, pa čeprav bi bile to ozko specializirane šole za prevajalce ali tolmače. Kandidate za tolmače izbirajo na podlagi javnega razpisa in letno

dobijo – verjeli ali ne – okrog 2000 prošenj. Zanimivo je, da je med kandidati le okrog 50 % takih, ki so končali študij čiste jezikovne usmeritve ali ki prihajajo iz specializiranih šol za prevajalce in tolmače. Preostalih 50 % pa je diplomantov drugih strok in številni med njimi imajo za seboj že dolgoletne delovne izkušnje. Zanimivo je tudi, da ne eni ne drugi niso prav v ničemer privilegirani. Edina zahteva za vse je končana visokošolska izobrazba – katerekoli smeri. Osnovni pogoj za sprejem med tolmače Evropske unije pa je uspešno zaključeno šestmesečno dopolnilno interno izobraževanje. Kandidate za to šolanje izbirejo na podlagi sprejemnega testa (aptitude test) in prav neverjeten se nam je zdel podatek, da ta sprejemni test v povprečju opravi le 30 % diplomantov specializiranih prevajalskih šol. Šele kasneje med usposabljanjem smo ugotovile, zakaj. Od kandidatov za tolmače namreč zahtevajo veliko več kot samo znanje jezika – zlasti izredno široko razgledanost in veliko stopnjo prilagodljivosti in iznajdljivosti.

Šestmesečno interno usposabljanje poteka v treh dvomesečnih sklopih, od katerih se vsak zaključi z izločevalnim testiranjem (eliminary tests) in pri vsakem od teh jih odpade vsaj 25%. Tiste, ki usposabljanje uspešno zaključijo (takih je približno 55% od vseh izbranih kandidatov), čaka ob koncu še sprejemni test za sklenitev delovnega razmerja (recruitment test), ki mu pravijo tudi »test pod stresom« in ki ga praviloma opravi 90% kandidatov, ki so uspešno zaključili interno usposabljanje. Šele nato se začne redno delo tolmača in še to najprej na podlagi dvoletne pogodbe poskusnega dela. Potem pa lahko postaneš redni »uradnik« Evropske komisije in po ustaljenem pravilu birokracije to lahko mirno ostaneš do penzije!

In verjeli ali ne, ob kadrovanju skrbno upoštevajo še eno načelo: žensk med tolmači nikakor ne sme biti več kot polovica. In še teže sem lastnim ušesom verjela utemeljitev za tako kadrovske politiko: če bi bilo med tolmači in prevajalci več žensk, bi bil ta poklic avtomatsko manj cenjen in slabše plačan! Da,

drage moje kolegice, tudi s tem se bomo še morale spoprijeti v zlatem svetu razvite demokracije in deklarirano enakih možnosti za vse!

Naj se vrnem še malo nazaj in povem, kako usposabljanje pravzaprav poteka, saj smo ga po enakem (le časovno skrajšanem) programu iskusele tudi same. Izvajajo ga izključno le izkušenejši tolmači in poteka po načelu »iz prakse za prakso« in z utemeljitvijo, da so sami tolmači najbolj zainteresirani ustrezno usposobiti svoje jutrišnje kolege, s katerimi bodo morali v bodoče skupaj delati v neizprosno napetem okolju prevajalske kabine. Da se bomo prav razumeli: interno usposabljanje ima izključno samo obliko praktičnih individualnih vaj. Morda smo v vseh dveh mesecih slišale le kake tri ure »predavanja« – prvo in uvodno, ko smo prišle, drugo, o načinu zapisovanja pri konsekvativnem tolmačenju in tretjo, preden smo šle prvič v kabino. Ves preostali čas pa smo delali skupaj v skupini osmih – me štiri (ki smo tolmačile francosko, angleško, nemško in slovensko) in na drugi strani trije izkušeni kolegi tolmači iz Evropske komisije (po eden za francoščino, angleščino in nemščino) ter zunanja sodelavka Komisije z znanjem slovenščine, ki so jo najeli posebej za delo z našo skupino. Ekipa Evropske komisije se je stalno menjavala, tako da smo imele priliko delati z različnimi načini izražanja oziroma prezentiranja izvirnih besedil, ki smo jih tolmačile. In nekaikrat smo se šle tudi bolj zares – z vzporednim tolmačenjem v živo na sejah delovnih teles Komisije in Sveta. Ves čas pa je nad nami in njimi skrbno bedel naš mentor, gospod Roderic Jones, ki je vodil tečaj za našo skupino.

V šali smo radi rekli, da se gremo »brain building«, in to tak intenziven tečaj dejansko tudi je. Začelo se je z vajami za utrjevanja spomina (memory exercises). Triminutne govore je bilo treba brez vsake zabeležke preproducirati v drugem jeziku. Poskusite in videli boste, da brez skrbega poslušanja ob sočasni analizi logične strukture izvirnika ter brez sintetičnega razumevanja osnovnega

sporočila to skoro ni možno. Po štirinajstih dneh takih vaj (ki v normalnem procesu izobraževanja sicer trajajo mesec dni) smo začele s prvimi zapisi. In ob tem hitro ugotovile koristnost prvih vaj iz memoriranja.

Saj tudi zapis, ki naj bo praviloma zelo skop (da nas pretirano ne obremenjuje in imamo čas poslušati!) in naj vključuje le nekaj ključnih gesel, imen, števil in oznak za ponazoritev zgradbe izvirnega besedila, brez logičnega strukturiranja in sočasne analize povedanega praktično ni možen. Tehnično nemogoče si je namreč zapisati in zapomniti vse, saj so se govori zdaj podaljšali na 10-15 minut. Zato je pri tolmačenju – kot so nas učili – treba izločiti in odmisлити posamezne besede in si namesto besed zapisati izražene misli. Naj citiram osnovno načelo: »When interpreting, we **deverbalize** a message before **reverbaling** it in another language«. Take vaje trajajo praviloma spet mesec dni, nato pa se začne z delom v kabinah s praktično neomejeno dolžino besedil. Prav na simultanjem prevajanju je namreč težišče (približno 90 %) vsega dela tolmačev v Evropski uniji. Vse do konca izobraževanja se nato kombinirajo vaje konsektivnega in simultane tolmačenja v raznih oblikah: od klasične konsektive do sprotne tolmačenja v obliki šepetanja in simultane tolmačenja iz izvirnega jezika govorca v ciljni jezik poslušalca ali pa – kot pravijo – 'na rele' kar pomeni, da tolmač posluša kolega tolmača iz druge kabine in njegovo tolmačenje prenaša naprej v tretji ciljni jezik. Pri klasični konsektivi je zanimivo, da praviloma ne poznajo tako imenovane 'sprotne konsektive', ko tolmač hitro sledi govorcu in tolmači posamezne krajše sekvence njegovega govora. Tak način, ki je pri nas pogosto v navadi, sicer poznajo pod imenom 'ruska metoda', vendar ga v praksi ne izvajajo. Praviloma vsak govorec vedno do konca pove svoje misli, ob dolgih govorih pa se po svoji presoji ustavi za prevod po določenih zaključenih mislih, vendar praviloma govori skupaj vsaj po nekaj minut.

Zanimivo pa je, da se od tolmača ne pričakuje točnega reproduciranja, ampak le sinteza povedanega in prevod naj bi bil časovno vsaj 25 % krajši oziroma hitrejši od

izvirnika. S tem naj bi se izognili preveliki izgubi časa ob konsektivnem tolmačenju in to je tudi razlog, zakaj dajejo ob usposabljanju toliko poudarka na sintezo pravilno strukturirane osnovne misli izvirnega govorca. Odgovornost tolmača pa je s tem toliko večja, saj mora vedno znati izluščiti bistvo in ob tem zadržati tudi osnovni ton in ustrezne poudarke izvirnega govorca.

In zdaj še nekaj zanimivosti o pogojih dela, kot smo jih v teh dveh mesecih bivanja v Bruslju lahko spoznale. O plačah raje ne bi govorila, da ne bo po nepotrebnem slabe volje! Vendar je zanimivo, da so tudi pri njih honorarji zunanjih sodelavcev dva- do trikrat večji od plač redno zaposlenih. Vendar je zaposlenost le-teh na prostem trgu odvisna od ponudbe in povpraševanja in dela jim nihče ne jamči. V petdnevnem delovnem tednu je zgornja delovna obremenitev 10 ur dnevno, vendar tudi v primerih, da se seje zavlečejo dolgo v noč, nadur ne poznajo. Imajo pa v takem primeru pravico do počitka naslednje delovno dopoldne. Ob posebej velikih obremenitvah imajo pravico do enega dodatnega prostega dneva v približno dveh tednih.

Delajo v kabinah po trije (za različne jezikovne kombinacije tolmačenja iz preostalih osmih jezikov Evropske unije v ciljni jezik kabine). Vodja posamezne kabine je sicer dodatno odgovoren za delo kabine (praviloma je to bolj izkušen in tudi bolj plačan tolmač), vendar dela enako kot drugi po načelu 'primus inter pares'. V primeru službenih potovanj jim sicer pripadajo dnevnice, ne pa tudi dodatni prosti dnevi, če se jim potovanje zavleče čez konec tedna. Delo je načrtovano in razporejeno na podlagi računalniškega programiranja. Praviloma naj bi vsak tolmač vedel, kaj in kje bo delal vsaj za eden do dva tedna vnaprej, v praksi pa se pogosto dogaja, da morajo 'vskočiti' od danes na jutri. Vsak tolmač ima svojo kodo in je zvečer dolžan telefonsko poklicati računalniško voden program in po kodi preveriti svoj razpored za naslednji dan. To pa pomeni, da ne glede na prvoten okvirni delovni načrt, vedno šele na predvečer dokončno vedo svoj program za naslednji dan. Čas za priprave na posamezna tolmačenja ni pred-

viden, razen pri posebej zahtevnih temah (npr. jedrska tehnologija ali zasedanja nekaterih komisij skupnosti za premog in jeklo). In razen tega, z izjemo zelo specifičnih tem, tolmači tudi nimajo nobene možnosti izbiranja, kaj, kdaj in kje bodo tolmačili ter s kom bodo sodelovali. In če dobro razmislite in se poskusite zživeti v te pogoje dela, boste morda razumeli, zakaj sem na začetku govorila o 'žindustriji' v dobrem in slabem. Vendar med tolmači nismo slišale prav veliko negodovanja – tudi na tak način dela se lahko privadiš in po dveh letih, pravijo, postane vse skupaj – z redkimi izjemami – rutina. Morda jih najbolj moti brezosebnost njihovega dela in verjemite, res jim ne zavidam na ure dolgega sedenja za steklom kabin, ko se marsikdaj najbrž pozablja, da so tudi za tem steklom samo ljudje. Morda jim delo po nekaj letih res ni več težko, nihče pa me ne bo prepričal, da ni ubijajoče monotono, če si že pedesetič na vrsti za tolmačenje na trenutno 358. seji delovne skupine za določeno področje. Zato se mi je zdelo popolnoma razumljivo, da – vsaj podjetnejši – skušajo najti še druge oblike dela, da so veseli vsake konsekvence in vsake službene poti in da se ne nazadnje z velikim veseljem posvečajo usposabljanju bodočih kolegov in kolegic – morda še toliko bolj, če prihajajo iz mlade in sorazmerno žal še vedno slabo poznane deželice s sončne strani Alp. In tudi zato so se resnično potrudili, da nam je bilo učenje in bivanje med njimi prijetno in bogato.

K pogojem dela pa še nekaj lepih strani! In to so izredne tehnične možnosti dostopa do referenčnih materialov ter bogastvo dokumentacije v osrednji in priročnih knjižnicah. Že od leta 1977 dalje imajo kot nekako obliko samopomoči organizirano dokumentacijsko službo tolmačev, ki glede na program zahtevnejših sestankov za tolmače pripravi potrebno dokumentacijo (zlasti informacije s prejšnjega sestanka in za sprejem predlagane dokumente novega sestanka) ter primerne glosarje. Razen tega imajo po strokah izdelan katalog glosarjev in slovarjev z nad 300 naslovi priročnih, ozko specializiranih glosarjev za posamezne, na sestankih organov Evropske unije obravnavane teme, ki jih vsak tolmač lahko v vsakem trenutku brezplačno

dobi (lepo in pregledno razporejene po predalčkih) in odnese za svojo nadaljnjo uporabo. Podatki iz leta 1992 pravijo, da v dokumentacijski službi samo v ta namen za tolmače pripravijo nič manj kot 2 milijona fotokopij. In razen tega je v istem katalogu in enako pregledno razporejenih še preko 200 večjih strokovnih slovarjev in tematskih priročnikov, ki si jih tolmači vedno lahko izposodijo, vendar so jih po uporabi dolžni vrniti.

Pripravili so tudi računalniško terminološko banko, imenovano EURODICAUTOM, obsežen osemjezični slovar izrazja Evropske unije, ki ga stalno dopolnjujejo (grščine zaradi težav z zapisom še niso vključili). Trenutno je v terminološko banko vnešenih približno 3 milijone besednih gesel in 126.000 kratic. Banka podatkov je enostavno dostopna z vsakega računalnika in nekaj teh računalnikov je celo poskusno montiranih že v same prevajalske kabine. Vnos podatkov je zelo izčrpen, s točno navedbo vira in okolja rabe. Zanimivo pa je, da se avtorji tega velikega glosarja pritožujejo, da se med tolmači nikakor ne more prav udomačiti, kot da bi se tolmači še vedno bolj zanašali na papir in se bali 'te čudne tehnike'. In res, ko smo poskušale v mali priročni čitalnici same vstopiti v program in imele pri tem nekaj začetnih težav, ga med kolegi tolmači, ki so se vrteli tam okrog, nismo našle junaka, ki bi program poznal in z njim znal rokovati. Pa resnično sploh ni težko in zelo hitro smo bile v EURODICAUTOMu kot doma. Le škoda, da bo iz Ljubljane treba še malo počakati na vzpostavitev mreže in komunikacijskih zvez in nam je tako ta slovar zaenkrat še nedostopen.

Ko smo obiskale osrednji prevajalski center Evropske komisije, pa smo bile prijetno presenečene še nad enim veliki tehničnim dosežkom. In sicer je to program strojnega prevajanja pod imenom SYSTRAN. Tudi ta je preko računalniške mreže prosto dostopen vsem prevajalcem Evropske komisije, obdelava besedil pa poteka na centralni procesni enoti v Luksemburgu. Vendar je bilo treba počakati le kako minuto in pred nami je bil v grobem osnutku francoski in nemški prevod izvirnega angleškega besedila. Da si boste

laže predstavljali doseženo stopnjo razvoja strojnega prevajanja in kakovosti izdelka, si sami oglejte primer na koncu tega članka. Vendar je še vedno res, da so kljub ogromnim naporom, ki jih programerji vlagajo v ta projekt, izdelki le pogojno uporabni. Zato tudi sistem SYSTRAN še ni in prav kmalu ne bo zamenjal strokovnih prevajalcev, gotovo pa je za določeno vrsto standardnih besedilnih obrazcev dosežena že taka stopnja kakovosti, da je lahko vsaj pogojno že danes uporaben za dva namena: za nujne samo informativne prevode obširnih besedil in kot pomoč za hitrejšo delo prevajalcev, ki jim tak prevod že lahko služi za prvi grobi osnutek. Vendar so nam tudi tu povedali, da prevajalci z velikim odporom in včasih pretirano kritičnostjo gledajo na tega 'zajedavca' v njihov sveti prevajalski poklic. Toda bojim se, da gre razvoj tehnike zelo hitro in neizprosno svojo pot in da bo za vse nas bolje, če bomo znali to tehniko obrniti v svoj prid, namesto da se je na veliko otepamo.

V prevajalskem centru Evropske komisije imajo tudi zelo močno terminološko sekcijo in prav tu se ob prevajanju zakonskih in drugih temeljnih besedil Evropske unije pripravi velik del glosarjev.

Žal pa je sodelovanje na področju terminologije eno od redkih področij, kjer tolmači in prevajalci Evropske unije med seboj sodelujejo. Čeprav določena razhajanja in trenja med tolmači in prevajalci tudi nam niso popolnoma tuja, moram odkrito priznati, da še nikoli in nikjer nisem slišala toliko od srca in iz poštenega prepričanja povedanih pikrih – da ne bom rekla nekolegialnih – pripomb na delo in znanje oziroma sposobnosti enih in drugih. Razkorak in prepad med obojimi se nam je zdel prav neverjeten in izjemno redki so primeri, da bi isti ljudje pisno prevajali in tolmačili. Saj vendar ne znajo in to sploh ni lahko – trdijo eni in drugi. In oboji še dodajo, da 'onim drugim' jezika itak ni treba dobro

znati, saj eni lahko itak vse poiščejo v slovarju, za napakami drugih pa ne ostane nobena trajna sled! In po drugi strani morajo biti 'oni edini' res odlični, saj morajo biti eni izredno natančni in odgovarjajo za vsako pomensko nianso v pisnih dokumentih, ki iz njihovih rok postajajo domača zakonodaja posameznih držav članic, drugi pa se morajo vedno znajti in v vsakem trenutku lahko črpajo samo iz svojega bogatega korpusa lastnega znanja, ne da bi imeli možnost vsaj dvakrat premisliti preden izgovorijo besedo, ki mora biti v danem okolju pravilna in najbolj primerna. In tako dalje in tako dalje. Po svoje imajo oboji prav, pa vendar smo imele kar nekaj težav, ko smo – enim in drugim – skušale pojasniti, da pri nas, če je treba, delamo oboje in da smo pri tem celo prepričane, da se znanja in sposobnosti enega in drugega načina dela lahko med seboj koristno prepletajo in dopolnjujejo.

Pa še tole: Bojim se, da nihče med nami ni vedel, da v Luksemburgu vsako leto objavijo informativni bilten o ponudbi prevajalskih storitev za vseh devet jezikov Evropske unije in še za vrsto drugih – da ne rečem vseh jezikov sveta. Če se prav spominjam, sem na preko 500 straneh biltena Eurolingua 1993 našela blizu 3000 prevajalskih hiš v Evropi, ki nudijo strokovno prevajanje za preko 120 strok in 180 jezikov. In med temi kombinacijami je gotovo nič manj kot 2000-krat našeta tudi slovenščina, ponudniki pa od vsepovsod – od Bolgarije do Švice – le iz Slovenije niti enega. Tudi tu bo treba še marsikaj postoriti, če res hočemo v Evropo!

Priloga: ADVISORY COMMITTEE OF INFORMATION USERS – v angleškem originalu ter francoskem in nemškem poskusu strojnega prevoda:

Brussels, 26 Januar 1994

ADVISORY COMMITTEE OF INFORMATION USERS

The Commission today adopted the general framework for setting up the Committee of Information Users. Mr João de Deus Pinheiro, the Member responsible for information, stated that the Committee was a key element in the reform of the Commission's information and Communication policy announced last June. Today's decision dealt with the composition and operating methods of the Committee.

It will consist of 36 members, appointed by the Member of the Commission responsible from an initial list of 72 candidates drawn up by the Director-General for Information. Eighteen of the members will be high-ranking European representatives of various categories of user, such as the media, consumers and cultural, social and professional groups. The other 18 will be chosen within the Member States from the media and academic circles with a European outlook.

A proper balance will be ensured in every respect. Members will sit in an individual capacity to guarantee the complete independence of the Committee. They will be appointed for a four-year term.

The Committee will meet twice a year and will make recommendations to the top-level Strategy Group set up by the Commission to define its information and communication policy and monitor its implementation.

A report on the Committee's performance will be submitted to the Commission before the end of the year.

Bruxelles, le 26 janvier 1994

COMITÉ CONSULTATIF DES UTILISATEURS D'INFORMATION

La Commission a aujourd'hui adopté le cadre général pour créer le Comité des utilisateurs d'information. M. João de Deus Pinheiro, membre responsable pour l'information, a énoncé que le Comité était un élément clé dans la réforme de l'information de la Commission et la politique de communication a annoncé juin dernier. La décision d'aujourd'hui a traité la composition et les méthodes de fonctionnement de Comité.

Elle consistera en 36 membres, nommé par le membre de la Commission responsable d'une première liste de 72 candidats dressée par le directeur général pour l'information. Dix-huit des membres seront de hauts représentants européens de différentes catégories d'utilisateur, tel que les médias, les consommateurs et les groupes culturels, sociaux et professionnels. Autres 18 seront choisis dans les Etats membres des médias et les cercles académiques avec des perspectives européennes.

Un équilibre approprié sera assuré à chaque égard. les membres resposeront dans une capacité individuelle pour garantir l'indépendance complète du Comité. Ils seront nommés pour un terme de quatre ans.

Le Comité se réunira deux fois par an et fera des recommandations au groupe de haut niveau de stratégie créé par la Commission pour définir sa politique d'information et de communication et pour contrôler sa mise en oeuvre.

Un rapport sur la performance du Comité ser asoumis à la Commission avant la fin de l'année.

Brüssel, den 26. Januar 1994

BERATENDER AUSSCHUSS VON INFORMATIONBENUTZERN

Die Kommission nahm heute den allgemeinen Rahmen zum Einsetzen des Ausschusses von Informationsbenutzern an. Herr João de Deus Pinheiro das für Informationen verantwortliche Mitglied erklärte, daß der Ausschuß ein Schlüsselement in der Reform der Informationen der Kommission war, und die Kommunikationspolitik letzter Juni ankündigte. Heutige Entscheidung behandelte die Zusammensetzung und die arbeitenden Methoden des Ausschusses.

Es wird aus 36 Mitgliedern bestehen, die vom Mitglied der von einer Anfangsliste verantwortlichen Kommission von 72 Kandidaten die vom Generaldirektor für Informationen ernannt werden, ausgearbeitet wird. Achtzehn der Mitglieder werden hohe europäische Vertreter verschiedener Kategorien von Benutzer wie zum Beispiel die Medien, die Verbraucher und die kulturellen, sozialen und professionellen Gruppen sein. Die anderen 18 werden innerhalb der Mitgliedstaaten von den Medien gewählt werden und der akademischen Kreise mit einer europäischen Aussicht.

Ein richtiges Gleichgewicht wird in jeder Hinsicht gewährleistet werden. Mitglieder werden in einer persönlichen Kapazität sitzen, um die vollständige Unabhängigkeit des Ausschusses zu garantieren. Sie werden für einen vierjährigen Ausdruck ernannt werden.

Der Ausschuß wird zusammentreten zweimal jährlich und wird der Strategiegruppe Empfehlungen auf höchster Ebene machen, die von der Kommission eingesetzt wird, um seine Informations- und Kommunikationspolitik zu definieren und seine Durchführung zu überwachen.

Ein Bericht über die Leistung des Ausschusses wird der Kommission vor dem Ende des Jahres unterbreitet werden.

Ines Perkavac

Si dice o non si dice?

(povzeto po istoimenski knjigi avtorja A. Gabriellija)

Danaro e denaro

Dobbiamo preferire denaro o danaro?

Entrambe le forme sono usatissime e correttissime. Se però ci si volesse attenere alla stretta forma etimologica, si dovrebbe preferire la forma **denaro**. La parola infatti deriva dal latino **denarius**, moneta che valeva in origine dieci assi, e discendeva dal numerale **deni**, che valeva «a dieci a dieci».

Obbedire o ubbidire?

Quale forma è da preferirsi? E analogamente: obbedienza o ubbidienza?

Sono forme entrambe correttissime; solo che **ubbidire** e **ubbidienza** sono proprie dell'uso toscano e popolare, mentre **obbedire** e **obbedienza**, più prossime alla forma originaria latina (oboedire, oboedientia), sono d'uso piuttosto letterario.

Trentaseiesimo

Si deve dire trentaseiesimo o trentaseesimo?

Si deve dire trentaseiesimo e non »trentaseesimo«, così come si deve dire ventiseiesimo, quarantaseiesimo, ecc., e mai »ventiseesimo«, »quarantaseesimo«. La grammatica infatti insegna che i numerali ordinali, dopo il decimo, si formano aggiungendo al numero cardinale il suffisso -esimo. Essendo il cardinale, nel nostro esempio, trentasei, avremo trentaseiesimo, e analogamente, ventiseiesimo, quarantasei-esimo e così via.

A o in?

Si deve dire, per esempio, ho preso il caffè a letto o in letto? resterò a casa o in casa?

Tra le due preposizioni a e in non c'è una differenza da poco, ma non tutti, ne conven- go, le sanno usare a proposito. La preposi- zione a ha valore generico di stato in luogo: **ero a teatro, vivo a Milano**; quindi si dirà »Ho preso il caffè a letto«, cio stando a letto. La preposizione in indica invece interiorità; perciò diremo correttamente »ficcarsi in letto«, »cacciarsi nel letto«. Analogamente, »restare a casa« ha valore fenerico di permanenza in quel luogo, mentre »restare in casa« esprime esplicitamente il concetto di restar chiusi, appartati tra le pareti domestiche.

Volare

Il verbo volare si trova usato indifferentemente sia con l'ausiliare essere che con l'ausiliare avere. Ma quale da preferirsi?

Il verbo volare è di quegli intransitivi che si vale sia dell'uno che dell'altro ausiliare, ma non indifferentemente: in certi casi occorre l'ausiliare **avere**, in altri occorre l'ausiliare **essere**. Si usa **avere** quando l'azione del volo è considerata in sé stessa: una persona, una cosa vola, e noi la riguardiamo in questa sua particolare funzione: »Lindbergh ha volato da Nuova York a Parigi in 33 ore circa«; »Il nostro aereo ha volato sempre a 5000 metri d'altezza«. Si usa invece l'ausiliare **essere** quando l'azione del volare è considerata come spostamento da un punto a un altro, quando cioè viene messa in relazione con un punto di partenza o di arrivo: »Ho preso l'aereo e sono volato a Parigi«; »Il missile è volato via come una meteora«; »Il pappagallo era volato sul tetto«.

Lidija Šega

Angleško-slovenski poslovni slovar

Ko so me zaprosili, naj poskusim sama predstaviti angleško-slovenski poslovni slovar, ki ga pripravljam že nekaj let, me je stisnilo pri srcu. In ugotovila sem, da me je pravzaprav strah. Zdaj, ko je moje delo pri slovarju vsaj v grobem opravljeno in tečejo še zadnje dejavnosti pred izidom, od lekture do redakcije in pregledovanja krtačnih odtisov, sem se šele prav zavedla, kako drznega in zahtevnega projekta sem se lotila. In res sem se ga lotila držno – morda kar predržno, kot laik in samouk, vendar večno radovedna in nezadovoljna s tem, kar znam in poznam, vedno v iskanju novega znanja zlasti s področja, ki ga slovar pokriva. Po drugi strani pa sem prepričana, da bi slovarja – če bi se ga lotila bolj preudarno, morda celo bolj samokritično – verjetno še dolgo ne bi bilo na knjižnih policah. In zdaj, ko je delo opravljeno, se v strahu pred kritiko in številnimi spodrsljaji, ki jih bodo strokovne oči v slovarju gotovo našle, sama sprašujem, kaj bi bilo bolj prav. Pa vendarle: slovar je zdaj pred nami, tak, kot pač je, in samo želim si, da bi vsakdo, ki se s poslovnim izrazjem ukvarja, ali ki išče slovenske izraze in razlago posameznih pojmov poslovne angleščine, v njem našel prav tisto, kar išče.

Želja po delu na slovarju poslovnega jezika in – še bolj prepričanje, da tak slovar v slovenskem prostoru nujno potrebujemo, sta me obsedala že vrsto let, ko sem se s to problematiko vedno znova srečevala pri vsakdanjem delu na področju mednarodnih poslovnih stikov. Konkretnije sem se začela s to mislijo ukvarjati ob specialističnem študiju prevajanja v osemdesetih letih in za del zaključne specialistične naloge sem kot izziv sama sebi in drugim pripravila slovensko angleški glosar poslovnega izrazja pod črko »a«. Tako se je začelo. Sistematično sem izpisovala izraze in, kot so nas učili, sem to počela z listki, navajanjem virov in primerov. Nabralo se je verjetno na tisoče listkov in nekoč, ko bom našla čas – sem tiho upala – bo iz tega morda nastal slovensko angleški poslovni slovar.

Potem pa se obrnilo drugače in stvari so se v začetku leta 1990 začele hitro odvijati, ko me je – prav v društvu – kolegica Doris opozorila, da Cankarjeva založba razmišlja o izdaji slovarja ekonomskega izrazja in me vabi k sodelovanju.

Projekt je bil zamišljen kot teamsko delo in naj bi temeljil na prevodu že uveljavljenega angleško-nemškega glosarja gospodarskega izrazja, torej angleško slovenski ekonomski slovar. Zamisel je sovpadala s hitrimi družbeno-političnimi in gospodarskimi spremembami v smeri demokratizacije in tržnega gospodarstva, nujno je bilo boljše razumevanje angleškega in ameriškega sistema delovanja prostega trga in vseh spremljajočih dejavnosti ter ustreznega izrazja. Če smo se pred tem z evropskimi ekonomskimi rešitvami bolj boječe spogledovali, smo jih takrat že zajemali z veliko žlico in jih prenašali v slovenski prostor. Torej je bil čas zrel tudi za slovar!

Nato pa smo kar nekaj mesecev potrebovali za dogovarjanja in poskusne nabore izrazja ter način dela. Hitro je postalo jasno, da prvotno predviden izhodiščni vir ne bo dovolj in da bosta obseg in zahtevnost projekta večja, kot je bilo načrtovano. In eden za drugim so odpovedovali sodelovanje tudi predvideni člani delovne skupine. Morda so bili pametnejši, morda samo manj drzni. Meni pa se je izziv zdel vedno bolj zanimiv in ko smo se uspeli dogovoriti tudi za računalniško obliko dela, se je v jeseni leta 1990 začelo zares. Prijatelj Erih Skočir mi je pripravil računalniški program za neposreden tisk računalniškega zapisa, tako da je končna ureditev slovarja zdaj neprimerno enostavnejša.

In zakaj »poslovni slovar«? Že v pripravljalni fazi je bilo na podlagi vrste predlogov in utemeljitev dogovorjeno, da lahko sama po svoji presoji izberem strokovno izrazje, ki sem ga vključila v slovar. In pri izboru sem se ravnala po dveh načelih: kot prvo sem vključevala praviloma samo izvirno poslovno izrazje angleškega govornega področja – z edino izjemo dokaj specifičnega izrazja Evropske gospodarske skupnosti – in kot drugo sem – z izjemo izrazja, ki sem ga povzemala po izvirnih angleških besedilih, vključila v slovar le tiste besede in besedne zveze, ki sem jih zasledila v več referenčnih virih. V sorazmerno kratkem času, ki sem ga imela na razpolago, je bilo namreč nemogoče povzemati samo besede iz izvirnih besedil in tako sem se morala nasloniti na eno- ali večjezične bolj ali manj ozko specializirane referenčne vire. In pri tem sem izbirala izrazje, ki ni nujno samo ozko strokovno, ampak ki naj bi ga po moji presoji poznal oziroma ga ob delu srečuje vsak poslovnež. To naj bi bil slovar za vse poslovne ljudi in pri sestavljanju mi je bilo osnovno vodilo, da naj bodo v njem izrazi in besedne zveze, ki bi jih v letih svojih poslovnih izkušenj še kako rada našla v kakem slovarju. Tako je izbira zelo pestra – od makroekonomske terminologije do preprostih, če že ne žargonskih fraz vsakdanjega poslovnega življenja. In zato bi se težko odločila za drugačno poimenovanje, saj je slovar vsakega po malo – od financ in računovodstva, preko poslovnega prava do zavarovanja, transporta, trženja in še in še.

Ob tem sem skušala zasledovati še en cilj: po mojem prepričanju je veliki angleško slovenski slovar, ki ga imamo na razpolago, prav dober splošen slovar. Zato sem si poslovni slovar zamislila le kot dopolnilo za specifično področje mednarodnega poslovanja. Pri tem ob posameznih geslih uvodoma le skopo navajam nekaj osnovnih in specifičnih pomenov (ostale itak lahko najdete v splošnem slovarju), nato pa hitro preidem na za stroko značilne in specifične besedne zveze. Ob tem dosledno navajam terminološke kvalifikatorje in na ta način opredeljujem področje rabe posameznih besednih zvez. Kljub sorazmerno velikemu izboru, saj ocenjujem obseg na preko 100.000 gesel in kar nekaj najpogostejših kratic, zdaleč niso zajete vse možne kombinacije, ki jih srečujemo ob branju tuje literature. Vendar sem skušala zajeti najpogostejše posebne zveze in nekaj tipičnih primerov, iz katerih po moji oceni ni več težko po analogiji razumeti pomena sorodnih besednih zvez.

Posebne težave sem imela pri iskanju in izbiri ustreznega slovenskega izrazja. Vendar se namenoma nisem odločila za preprostejšo pot, da bi izrazje, ki ga nisem poznala ali znala enakovredno prenesti v slovenski jezik preprosto izpustila. To se mi je zdelo kot skrivanje glave v pesek in medvedja usluga vsem, ki jim je slovar namenjen. Raje sem se odločila za tveganje, da sprejem kritiko strokovnjakov z ozkih strokovnih področij, in sem po najboljšem vedenju opisno skušala obrazložiti tudi tiste strokovne termine, ki jim v slovenščini nisem znala najti pravega prevoda. Saj morda ga niti ni, če pa je, upam in pričakujem, da mi ga bodo boljši poznavalci posameznih področij povedali ali pomagali poiskati. In končno, ali v slovenščini res imamo poslovno izrazje tako izdelano in enoumno, da poslovni slovar – kakršenkoli že je – ni le še en izziv za skupno iskanje najprimernejšega slovenskega ubesedovanja stvari in dejanj, ki v angleško govorečem mednarodnem okolju tvorijo poslovni svet v najširšem pomenu te besede.

Zato zdaj, ko spremljam na pot poslovni angleško slovenski slovar kot prvo obsežnejše delo te vrste v slovenskem prostoru, srčno upam, da ga bodo kolegi prevajalci in drugi uporabniki sprejeli in razumeli kot izziv in pošten poskus, da bi po svojem najboljšem vedenju in znanju prispevala k lepi in čisti slovenski besedi tudi v neizprosni tekmovalni okolju tržnega gospodarstva in vključevanja v mednarodno okolje.

Opomba: Za boljši vtis o tem, kako je zasnovan poslovni slovar, ki bo izšel pri Cankarjevi založbi, navajam nekaj gesel 'za pokušino' na naslednjih straneh

absence sam **1** odsotnost; - **2**

pomanjkanje;

absence of evidence pomanjkanje

dokazov; **absence due to illness**

DEL odsotnost zaradi bolezni,

bolniški dopust, pog bolniška;

absence without leave DEL

neopravičena odsotnost (brez

odobrenega dopusta);

leave of absence DEL dopust,

odobrena odsotnost z dela;

in the absence (of sb) v odsotnosti

(koga): *In the absence of the*

chairman, his deputy took the chair

V odsotnosti predsednika je sejo

vodil njegov namestnik; **in the**

absence (of sth) v pomanjkanju,

brez (česa): *in the absence*

of authority brez pooblastila;

in the absence of contractual

agreement to the contrary če v

pogodbi ni drugače določeno; *in*

the absence of information brez

informacij/podatkov

absent prid odsoten;

absent without leave DEL

neopravičeno odsoten; **absent**

on medical certificate DEL na

bolniškem dopustu; **absent voter**

POL; Am volivec po pošti; **absent**

from work DEL odsoten z dela

absentee I sam; DEL odsotni, kdor

je odsoten; - II prid odsoten;

absentee ballot POL; Am glasovanje/volitve

po pošti; **absentee landlord** EKON

posestnik, ki ne živi na posestvu;

absentees' list seznam odsotnih

delavcev; **absentee ownership**

JUR lastništvo v odsotnosti;

absentee vote POL po pošti oddana

glasovnica;

involuntary absentee opravičeno

odsotni (delavec); **voluntary**

absentee neopravičeno odsotni

delavec, kdor namerno izostaja z

dela

absenteeism sam; DEL odsotnost z

dela, izostajanje z dela, absentizem:

Absenteeism is high in the week

before Christmas Pred božičem je

veliko odsotnosti;

absenteeism rate odstotek

izostajanja, stopnja odsotnosti

absolute prid **1** popoln, neomejen;

- **2** tudi JUR brezpogojen, absoluten,

polnomočen;

absolute acceptance BANČ, FIN

brezpogojen akcept, brezpogojni

sprejem menice; **absolute**

advantage EKON absolutna

prednost; **absolute fixed costs**

EKON, RAČ absolutno fiksni

stroški, neomejeno stalni

stroški; **absolute guarantee**

BANČ, JUR neomejeno poročstvo;

absolute interest JUR popolno

lastništvo (zlasti zemljišča), absolutna

lastninska pravica: *The company*

has an absolut interest in the

building Družba ima absolutno

lastninsko pravico do stavbe;

absolute liability JUR objektivna

odgovornost, polna osebna

odgovornost (civilna odškodninska

odgovornost); **absolute majority**

absolutna/navadna večina;

absolute monopoly EKON, KOM

popoln/neomejen monopol;

absolute wonership JUR popolno/neomejeno

lastništvo; **absolute title** JUR

(od države zajamčeno) zakonito

lastništvo; **absolute value** EKON

dejanska lastna vrednost, prava

vrednost (stvari same po sebi)

absolve gl; KOM oprostiti, odvezati:

You are absolved from further

payments Oproščeni ste nadaljnjih

plačil

absorb gl **1** sprejeti, pripojiti; -

2 prevzeti; - **3** vsrkati, počrpati,

absorbirati;

absorb buying power EKON
absorbirati/počrpati kupno moč;
absorb a company JUR, ORG
pripojiti/prezeti podjetje: *Our
company was absorbed by a
competitor* Konkurenčna firma je
prevzela/pripojila naše podjetje;
absorb expenses FIN prevzeti
stroške; **absorb losses** FIN prevzeti
izgubo npr. (sestrske firme); **absorb
profits** RAČ porabiti dobiček:
*Overheads have absorbed all our
profits* Ves dobiček je šel za kritje
stroškov nadgradnje;
absorbed burden RAČ vsrkani/absorbirani
splošni stroški; **absorbed costs**
EKON, RAČ vsrkani/absorbirani/porazdeljeni
stroški; **absorbed overhead** EKON,
RAČ vsrkani/absorbirani splošni
stroški;
absorbing capacity EKON,
KOM absorpcijska sposobnost,
sprejemljivost (tržišča)

absorption sam 1 absorpcija,
vsrkavanje; - 2 ORG pripojitev,
prevzem, fuzija;
absorption of business EKON
pripojitev dejavnosti/firme;
absorption of buying power KOM
absorpcija kupne moči; **absorption
capacity** EKON, KOM absorpcijska
zmožljivost/sposobnost (trga);
absorption costing RAČ vrednotenje
učinkov po pvoizvajalnih stroških (s
porazdelitvijo vseh stalnih in spremenljivih
stroškov po izdelkih); **absorption
of liquidity** FIN zmanjšanje
livičnosti; **absorption power**
EKON, KOM absorpcijska moč (trga),
sprejemljivost tržišča (do zasičenosti)

abstain gl vzdržati se;
abstain from voting vzdržati se
glasovanja

abstention sam 1 vzdržnost,
vzdržanje; - 2 vzdržan glas: *The
motion was passed by 50 votes to 23*

with 14 abstentions Predlog je bil
sprejet s 50 glasovi za, 23 proti in
14 vzdržanimi;
abstention from voting vzdržanost
(pri glasovanju);
declared abstentions obnovljeni
vzdržani glasovi

abstract sam (kratek) povzetek,
izvleček;
abstract of account BANČ, RAČ
izvleček računa/konta; **abstract
of balance sheet** RAČ povzetek
bilance, izvleček iz bilance;
abstract form DRUŽB prijava
referata (s kratkim povzetkom);
abstract of records povzetek
zapisov; **abstract of title** JUR izpisek
iz zemljiške knjige;
book of abstracts of papers zbirka
povzetkov referatov

abt. okr: (about)

abundance sam 1 obilje, izobilje; - 2
blagostanje
in abundance v izobilju, na pretek

abuse I sam zloraba; - II gl zlorabiti;
abuse of authority JUR zloraba
pooblastil; **abuse of confidence**
zloraba zaupanja; **abuse of credit**
FIN zloraba kredita; **abuse of patent
(privilege)** PATENT zloraba patenta,
zloraba patentne zaštite

A/C; a/c okr: (account; account
current)

a.c. okr: (alternate current)

à.c. okr: (à compte)

academy sam; DRUŽB akademija;

Fellow of the British Academy DRUŽB član Britanske akademije (družbenih znanosti); **Fellow of the Royal Academy** DRUŽB; Br član Kraljeve akademije (naravoslovnih znanosti)

acc okr: (acceptance; accepted; according to; account)

accelerate gl pospešiti: *Production is being accelerated to meet rising demand* Proizvodnjo pospešujemo zaradi večjega povpraševanja; **accelerated cost recovery system** RAČ, EKON sistem pospešene amortizacije (osnovnih sredstev); **accelerated depreciation** RAČ pospešena amortizacija (osnovnega sredstva); **accelerated amortization** RAČ; Am pospešena amortizacija; **accelerated development** pospešen razvoj; **accelerated payment** FIN pospešeno odplačevanje; **accelerated writeoffs** RAČ pospešena amortizacija, pospešen odpis vrednosti (osnovnih sredstev)

acceleration sam pospešitev, pospeševanje; **acceleration clause** BANČ, FIN klavzula pospešene zapadlosti (obrokov) (v kreditnih pogodbah); **acceleration premium** DEL progresivna premija (nagrajevanje za večjo produktivnost); **acceleration principle** EKON akceleracijsko načelo, načelo/princip akceleracije

accelerator sam; EKON akcelerator, pospeševalnik, načelo akceleracije; **accelerator coefficient** coefficient akceleracije, akcelerator

accept gl 1 akceptirati, sprejeti, prevzeti; - 2 pristati na, privoliti;

accept bad living conditions DRUŽB, EKON sprijazniti se s slabimi življenjskimi razmerami; **accept the bid** KOM sprejeti ponudbo (na licitaciji); **accept a bill (of exchange)** BANČ, FIN akceptirati menico, sprejeti menico; **accept a cheque** FIN, KOM sprejeti/vzeti ček (kot plačilno sredstvo); **accept a decision** sprejeti sklep; **accept delivery (of goods)** KOM prevzeti dobavo/pošiljko; **accept a claim** KOM, JUR sprejeti/priznati zahtevek/reklamacijo; **accept nomination** POL, DRUŽB sprejeti kandidaturo; **accept an offer** KOM sprjeti ponudbo; **accept an opinion** pridružiti se mnenju, strinjati se z mnenjem; **accept an order** KOM sprejeti/prevzeti naročilo; **accept (a bill) on presentation** BANČ, FIN akceptirati (menico) ob predložitvi; **accept a proposal** sprejeti predlog; **accept without reservation** JUR sprejeti brez omejitve/pridržka; **accept responsibility** prevzeti odgovornost; **accept a risk** ZAV prevzeti rizik; **accept the tender** KOM sprejeti ponudbo (na licitaciji); **accepted** sprejet, splošno priznan; **accepted bill** BANČ, FIN akceptirana menica; **accepted method** potrjena/sprejeta metoda; **accepted text** sprejeto (od vseh priznано) besedilo

accepting bank BANČ akceptna banka; **accepting house** BANČ, FIN akceptna banka; finančna hiša/ustanova, ki akceptira menico

acceptable prid sprejemljiv: *Personal cheques are not acceptable* Osebnih čekov ne sprejemamo; Plačila z osebnimi čeki niso možna; **(of) acceptable quality** KOM sprejemljive, primerne kakovosti

acceptance sam 1 BANČ, FIN akcept, sprejem menice (s podpisom); - 2 KOM

sprejem (ponudbe), prevzem;
acceptance against documents
 FIN, KOM akcept proti (odpremnim)
 dokumentom; **acceptance bank**
 BANČ; Am akceptna banka, eskontna
 banka; **acceptance bill** FIN
 akceptna menica; **acceptance**
in blank FIN biano akcept, slepi
 akcept; **acceptance credit** FIN, KOM
 akceptni akreditiv, akceptni kredit,
 remburzni kredit, z menicami
 zavarovan (izvozni) kredit;
acceptance of goods KOM, TEHN
 toleranca, dovoljeno odstopanje
 (pri prevzemu blaga); **acceptance**
line FIN akceptna kršeditna
 linija, kreditna linija akceptnega
 kredita; **acceptance of lump sum**
settlement ZAV poravnalna izjava;
 sprejem poravnava s pavšalno
 odškodnino; **acceptance market**
 FIN, MON (denarni) trg menic;
acceptance note KOM potrdilo o
 prevzemu (blaga); **acceptance of**
offer JUR, KOM sprejem ponudbe,
 pritrditev ponudbe; **acceptance**
price BANČ cena za prevzem
 izdanih vrednostnih papirjev;
acceptance sampling KOM
 vzorčenje za potrditev kakovosti,
 preverjanje kakovosti vzorcev
 (pred sprejemom odločitve o novem
 dobavitelju); **acceptance slip** KOM, ZAV
 prevzemnica; **acceptance supra**
protest FIN akcept na intervencijo,
 akcept za čast, akcept protestirane
 menice; **acceptance subject to**
survey JUR sprejem ponudbe pod
 pogojem pozitivnega izvedenskega
 mnenja (pri nakupu hiše); **acceptance**
test KOM prevzemna/vzhodna
 kontrola; **acceptance testing** KOM,
 TEHN testiranje (naprave, sistema) ob
 prevzemu, kolavdacija; **acceptance**
trialis POM TRANS poskusna vožnja
 ladje (pred prodajo lastniku);
absolute acceptance BANČ, FIN

brezpogojen akcept, brezpogojni
 sprejem menice; **accommodation**
acceptance FIN, BANČ uslužnostni
 akcept; **bank/banker's acceptance**
 BANČ bančni akcept; **clean**
acceptance FIN čisti akcept;
collateral acceptance BANČ,
 FIN poroštenvi akcept, akceptno
 poroštvo; **conditional acceptance**
(of an offer) KOM pogojni
 sprejem (ponudbe): *The bid was*
given conditional acceptance
 Ponudba je pogojno sprejeta;
consumer acceptance of a
new product KOM sprejem
 novega izdelka pri potrošnikih,
 pripravljenost kupcev/uporabnikov
 za nabavo novega izdelka; **general**
acceptance popoln sprejem; FIN
 čisti akcept; **letter of acceptance**
 KOM pisna potrditev, da je ponudba
 sprejeta; **market acceptance**
 KOM tržnost (izdelka); **non-**
acceptance BANČ, FIN; okr: N/A
 neakceptiranje, zavrnjen/nesprejet
 akcept (menice); **partial acceptance**
 FIN delni akcept, omejen akcept;
qualified acceptance FIN
 kvalificiran/modificiran akcept,
 akcept s pridržkom, nečisti
 akcept; **rebated acceptance** FIN
 eskontiran akcept, akcept pred
 dospelostjo; **refused acceptance**
 FIN zavrnjen/nesprejet akcept;
special acceptance BANČ, FIN
 kvalificiran/modificiran akcept
 (menice), nečisti akcept, akcept s
 pridržkom; **terms of acceptance**
 KOM prevzemni pogoji; FIN akceptni
 pogoji; **unconditional acceptance**
 FIN brezpogojni akcept; **uncovered**
acceptance FIN akcept (menice)
 brez (po)kritja; **unqualified**
acceptance FIN, BANČ nemodificiran
 akcept, akcept brez pridržka, čisti
 akcept;

Miro Romih

Veliki nemško-slovenski slovar

Elektronska izdaja

Uvod

Knjižni izdaji Velikega nemško-slovenskega slovarja avtorjev Debenjak, ki vsebuje preko 120.000 gesel z razlagami, in je doslej največji nemško-slovenski slovar pri nas, je pred nedavnim sledila elektronska izdaja. Založba DZS d.d. je v sodelovanju s podjetjem Amebis d.o.o. avgusta letos izdala Veliki nemško-slovenski slovar na disketah. V lični škatli boste dobili kratka, vendar dovolj obsežna navodila za uporabo, tri diskete in registracijsko kartico, s katero se registrirate, ter s tem pridobite nekatere ugodnosti in pravice.

Vsak, ki si pri delu pomaga z računalnikom, je že ugotovil, da mu računalnik s svojo hitrostjo omogoča priti do informacij na hitrejši in lažji način. Seveda le v primeru, če so te informacije že shranjene v računalniku in če je iskalno orodje primerno. In prav to je glavni namen elektronske izdaje slovarja.

Zahteve

Slovarska baza, skupaj s priloženimi programi na trdem disku računalnika, zavzame približno 5 MB prostora. Slovarju sta priložena dva programa z imenom ASP (Amebisovo Skladišče Podatkov), ki omogočata delo v DOS in Windows okolju. Za delo v DOS okolju potrebujete računalnik, združljiv z IBM modeli PC, ki imajo procesor 286 ali višji, operacijski sistem MS-DOS 3.3 ali novejši in vsaj 640 kB delovnega pomnilnika. Za delo v Windows okolju pa potrebujete računalnik, združljiv z IBM modeli PC, ki imajo procesor 386SX ali višji, operacijski sistem Windows 3.1 in vsaj 2 MB delovnega pomnilnika.

Opis

Posebej se program ASP odlikuje po enostavnosti uporabe, na kar so razvijalci programa še posebej pazili. Kljub velikemu številu funkcij, ki bi jih še lahko dodali, so na-

menoma ohranili le tiste, ki na najpreprostejši način še omogočajo učinkovito delo s programom. Nič manj pa za enostavnostjo uporabe ne zaostaja hitrost iskanja in prilagojenost različnim operacijskim sistemom.

Prenos

Program si instalirate sami. Pri tem vam pomagajo priložena navodila, če pa imate kljub temu težave, vam v vsakem trenutku na pomoč priskoči podjetje Amebis, ki je razvilo program. Po uspešnem prenosu programa in slovarja na trdi disk lahko takoj pričnemo z delom.

Zagon

V DOS okolju to naredimo tako, da poženemo pritajeni program ASP z ukazom **PASP**. Program se naloži v pomnilnik, in tam

»čepi«, dokler ga ne pokličemo z določeno kombinacijo tipk. Nastavitve tipk ter druge nastavitve predhodno lahko določimo z nastavitvenim programom, ki ga poženemo z ukazom PASP /n. Ta vsebuje tudi obsežno pomoč, ki vam lahko služi namesto priročnika. Ko je program enkrat naložen v pomnilniku, ga lahko iz pomnilnika tudi odstranimo z ukazom PASP /u. Dokler je program ASP aktiven (naložen v pomnilniku), ga lahko uporabljamo praktično hkrati z vsemi programi, ki delujejo v tekstovnem načinu. Tako nam med pisanjem npr. v Wordstaru le tega ni potrebno zapuščati. Z določeno kombinacijo aktiviramo program ASP, odpre se nam okno, v katerem poiščemo želeni podatek in se po izhodu spet vrnemo v uporabljeni urejevalnik. Program ASP pri tem dopušča tudi možnost avtomatskega prenosa izbrane informacije v program, iz katerega smo ASP klicali.

V Windows okolju program ASP aktiviramo tako, da poženemo program OASP.EXE. Lahko si predhodno naredimo grupo ASP in v njej ikono z imenom ASP, s pomočjo katere potem program aktiviramo. Tudi tukaj imate na voljo

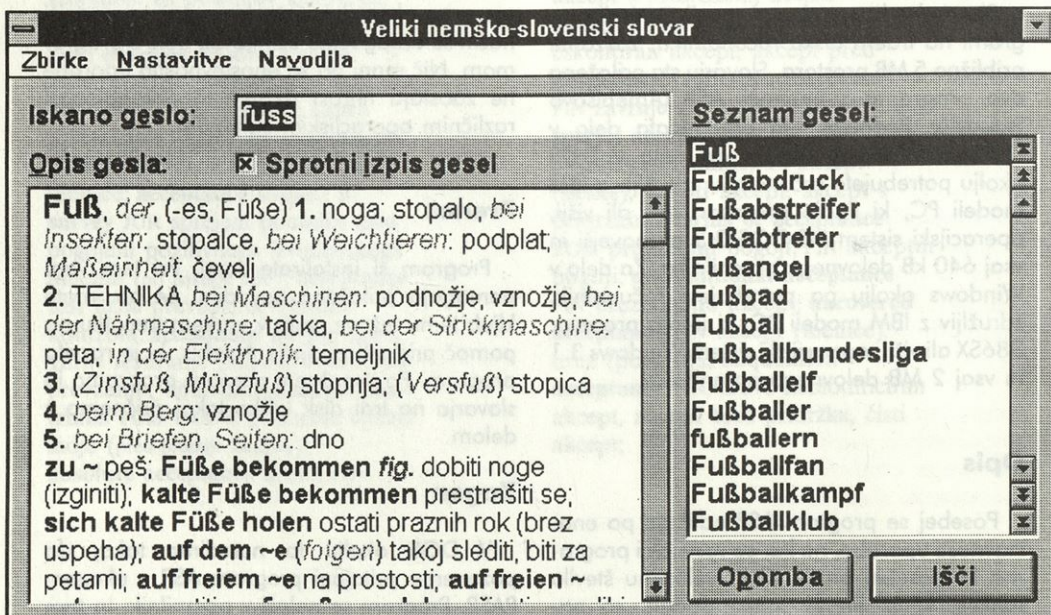
obsežno pomoč, ki vam lahko služi med delom namesto priročnika. Tudi tukaj je omogočen prenos iz programa ASP v druge programe (preko odložišča).

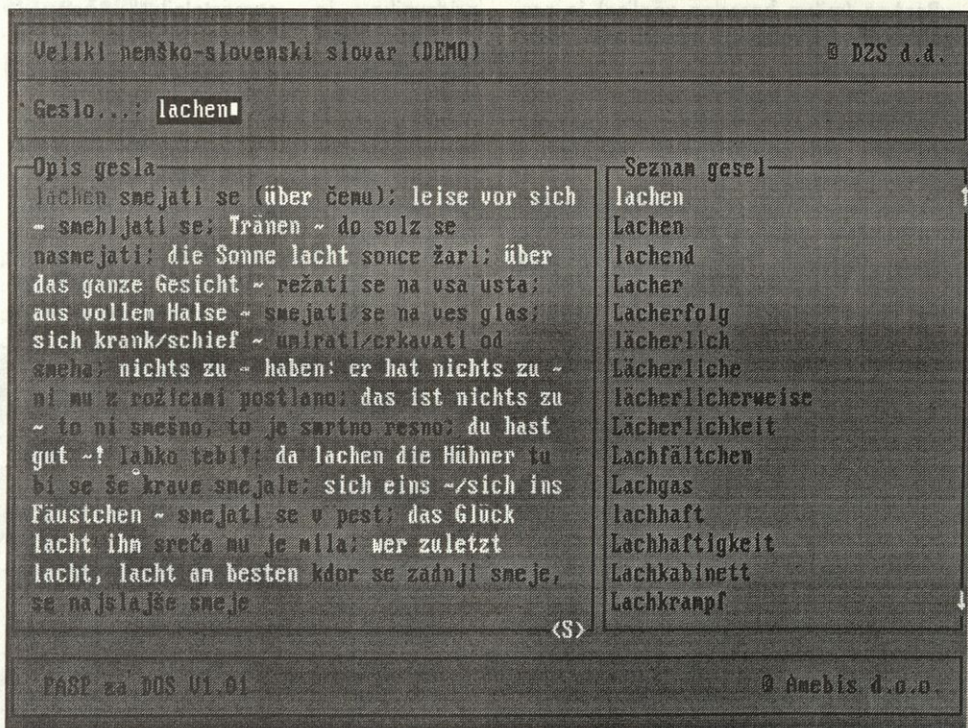
Uporaba

Uporaba programa ter vse njegove funkcije so podrobno opisane v navodilih za uporabo oz. pomoči, vendar bomo vseeno opisali osnovne funkcije programa.

Tako v DOS kot v Windows različici je okno, ki se vam odpre pri aktiviranju programa, razdeljeno na tri osnovne dele:

Prvi del okna je polje za vnos iskanega gesla oz. njegovih nekaj prvih črk, pri drugih zbirkah pa tudi za vnos kompleksnejših iskalnih pogojev. Pri vnosu gesla v vnosno polje sta dva načina iskanja. Prvi je sprotni, pri katerem program nekaj trenutkov po prekinitvi tipkanja avtomatsko začne z iskanjem in nam s tem prihrani dodaten pritisk na tipko ENTER, kar pa zahteva drugi način iskanja (na zahtevo), ki je aktiven ob izključitvi sprotnega iskanja.

Drugi del okna je polje oz. lista gesel, ki v primeru slovarja predstavljajo zaporedna gesla v slovarju, v primeru drugih zbirk pa pri zapletenejših pogojih iskanja gesla, ki ustrezajo temu pogoju. Po listi se lahko premikamo v poljubnih smereh in v različnih korakih. Tudi tukaj ima nastavitvev sprotnega iskanja ali iskanja na zahtevo svoj vpliv. Če se pri vključenem sprotnem iskanju premikamo po listi dovolj hitro, potem se razlage gesel ne izpisujejo sproti, če pa se za trenutek ustavimo na nekem geslu, se nam avtomatsko prikaže njegova razlaga.

Tretji del je polje za prikaz razlage izbrane gesla, ki je lahko v različnih velikostih, fontih ter barvah, odvisno od predhodnih nastavitvev. Tako npr. lahko pri Velikem nemško-slovenskem slovarju izbirate med štirimi barvnimi kombinacijami, ki so vnaprej

izbrane tako, da jih lahko uporabljate tako na barvnih, kakor tudi črno belih ter LCD ekranih.

Windows različica programa ASP omogoča tudi dodajanje opomb vsakemu geslu posebej, ki se potem, ko so enkrat že vnesene, lahko tudi brišejo ali spreminjajo, prikažejo pa se vedno avtomatsko na koncu razlage določenega gesla. Tako si lahko enostavno pribeležite določene komentarje, s katerimi si že zapečene podatke dodatno oplemenitite.

Drugi programi

V pripravi so tudi drugi slovarji, že zdaj pa sta uporabnikom računalnika na voljo druga dva programa, namenjena odkrivanju napak v slovenskih besedilih.

uBesAna (mikro besedna analiza) je program, namenjen odkrivanju predvsem tipkarskih napak, vsebuje pa tudi slovar sinonimov, ki vam pomaga pri lepšem izražanju. Na voljo sta različici za DOS in Windows, oba pa lahko uporabljate neposredno med pisanjem v poljubnem urejevalniku besedil.

BesAna je močnejši program, ki lahko išče tudi slovnične napake, kot so neujemanje

pridevnika in samostalnika, napačne predložne zveze, manjkajoče vejice, zanikanje s tožilnikom, napačno pisanje lastnih imen... BesAne ne morete uporabljati med delom v urejevalniku besedil, ampak lahko z njo pregledujete in popravljate že shranjena besedila. Deluje v okolju DOS, brati pa zna tudi besedila, napisana z urejevalniki v Windows okolju.

Nastavitev pisave

☐ SLO ASCII
☒ CP 1250

Pisava:

YUHelv

✕

Pisava:

Arial

↓

Velikost pisave:

12

±

Razpored barv:

Poletje

↓

Potrdi

Preklic

Pomoč

Več informacij dobite na naslovu:

Amebis d.o.o.

Jakopičeva 6, 61241 Kamnik

Telefon: (061) 811-035, 612-829

Miran Željko

Kateri tiskalnik izbrati?

Prevajalci običajno oddajo svoj izdelek na papirju, pri tem pa je poleg vsebine pomembna tudi oblika: naročniku ni vseeno, če dobi prevod natipkan s pisalnim strojem z mnogimi ročnimi popravki ali pa napisan in lepo urejen z računalnikom in izpisan s kakovostnim tiskalnikom, ki mu daje profesionalen videz. Podoba prevoda včasih vpliva tudi na nadaljnja naročila: izkušeni trgovci vedo, da pri ljudeh kupujejo predvsem oči. Koristno je, če prevajalci upoštevajo to dejstvo, obenem pa morajo na trgu, kjer so najdražji tiskalniki deset- in večkrat dražji od najcenejših, poiskati za svoje potrebe optimalno varianto.

Še nekaj let nazaj je veljalo, da je bilo možno kupiti le dva tipa tiskalnikov: matrične in laserske. Kdor si ni mogel privoščiti prevelikih stroškov, je kupil 9-iglični matrični tiskalnik, kdor s kvaliteto takega izpisa ni bil zadovoljen, se je opremil s 24-igličnim. Le malo ljudi si je lahko privoščilo razkošje v obliki laserskega tiskalnika, pri katerem so sicer dobili izpis skoraj kot v tiskarni – vendar za izredno visoko ceno, ki je dostikrat presegala ceno računalnika. Brizgalni tiskalniki so imeli tedaj še veliko otroških bolezni, zato jih marsikdo sploh ni resno jemal.

Poglejmo si torej na kratko značilnosti najbolj razširjenih tipov sodobnih tiskalnikov.

Matrični tiskalniki

Najstarejši tiskalniki delujejo podobno kot pisalni stroji: črko odtisnejo na papir preko črnega ali barvnega traku. Razlika je predvsem v načinu oblikovanja črke: pri pisalnem stroju je vsaka črka na posebnem vzvodu (ali na glavi) že oblikovana, pri matričnem tiskalniku pa pravokotno skupino (matriko) iglic krmili elektronika in ob primerni gostoti iglic se lahko izpiše mnogo več različnih znakov, kot jih premore najboljši pisalni stroj; z ustreznim programom lahko krmilimo vsako

iglico posebej in na ta način prenesemo na papir tudi slike. Slabši tiskalniki imajo v navpični smeri praviloma 9 iglic, boljši pa 24. Ob koncu osemdesetih let je bilo videti, da bo šel razvoj v smer povečevanja števila iglic, vendar je očitno ob enakih stroških možno več dobiti iz tiskalnikov drugih tipov. Hitrost izpisa je običajno od 50 do 200 znakov v sekundi (9-iglični tiskalniki so ponavadi nekoliko hitrejši od 24-igličnih). Z enim trakom je možno izpisati nekaj milijonov znakov.

Dobra stran matričnih tiskalnikov je predvsem nizka cena: 9-iglični modeli so sploh najcenejši tiskalniki, ki jih lahko kupite (cene se v naših krajih začnejo pod 30.000 SIT (pri 24-igličnih so cene nad 40.000 SIT), najnižji so tudi stroški vzdrževanja (nakup novih pisalnih trakov). Lastnost tovrstnih tiskalnikov, da lahko pišejo v več kopijah (pri ostalih vrstah tiskalnikov to ni možno) in na neskončen papir, je bolj pomembna za ljudi, ki se ukvarjajo z računovodstvom kot za prevajalce. Prav tako za prevajalce običajno ni pomembno dejstvo, da nekateri tiskalniki zmorejo tudi barvni tisk. Če boste tiskalnik uporabljali še v druge namene, pa bodo morda tudi to zanimivi podatki.

Slabih strani ti tiskalniki sicer nimajo veliko, so pa pomembne: najprej, neenakomeren izpis: preko novega pisalnega traku sicer res dobimo lep izpis, med vsakokratnim potovanjem traku mimo pisalne glave pa se trak nekoliko izrabi in izsuši. Posledice za oko niti niso tako opazne, saj se postopno privajamo na vedno slabši (sivkast) odtis in dokler je kaj videti na papirju, se nam zdi, da »še kar gre«. Kako katastrofalno so se stvari poslabšale, vidimo šele, če izpis primerjamo s tistim, takoj po menjavi traku. Druga pomanjkljivost je hrup: ko sem prvič slišal ceneni matrični tiskalnik, sem mislil, da poslušam brusilni stroj. V toku razvoja so proizvajalci te naprave

nekoliko utišali, še vedno pa so moteče glasne in bistveno glasnejše kot drugi tipi tiskalnikov. Ne vem, kakšni so tresljaji pri sodobnih matričnih tiskalnikih, ampak včasih je tak tiskalnik med izpisom intenzivno tresel celo mizo. Danes, ko prevladujejo grafična okolja (npr. MS Windows) in tudi tekste izpisujemo večinoma v grafičnem načinu, se pokaže še ena pomanjkljivost: izpis grafike je včasih nekoliko zamaknjen, gotovo pa ni tako lep kot pri drugih dveh vrstah tiskalnikov.

V ZDA, kjer je razmerje med plačo in ceno tiskalnika drugačno kot pri nas, ugotavljajo, da so ljudje začeli kvaliteto bolj upoštevati kot nizko ceno in zato prodaja teh tiskalnikov v zadnjem letu upada (leta 1993 jih je bilo prodanih 5% manj kot leto prej, predvsem se je zmanjšala prodaja 9-igličnih tiskalnikov). Nekateri proizvajalci sploh ne razvijajo več novih modelov teh tiskalnikov (to še posebej velja za 9-iglične izvedbe). Trenutno matrični tiskalniki še vedno zasedajo polovico trga, prihodnost pa bo gotovo v drugih tipih tiskalnikov. Pet najpomembnejših proizvajalcev teh tiskalnikov: Epson, Panasonic, Okidata, Star in Citizen.

Laserski tiskalniki

Ti tiskalniki delujejo podobno kot fotokopirni stroji, razlika je samo v tem, da podatkov ne dobijo z odčitavanjem papirnega dokumenta, temveč neposredno iz računalnika. Laserski žarek odstrani električni naboj s fotoobčutljivega bobna, barvilo pa se oprime le na mestih, ki nimajo več električnega naboja. Slika se z bobna prenese na papir in pri povišani temperaturi se barvilo zapeče na papir. Ker tiskalnik ne izpiše na papir vsake črke posebej, se kakovost izpisa meri drugače kot pri matričnih tiskalnikih: v številu točk na palec (en palec je 25,4 mm). Cenejši tiskalniki imajo ločljivost 300 točk, dražji 600 (z dodatki tudi 1200 ali več), s postopki za mehčanje nazobčanih robov črk pa lahko proizvajalci ob dani ločljivosti precej izboljšajo kakovost izpisa. Z enim polnjenjem barvila je možno natiskati vsaj 2000 strani.

Kakovost takega izpisa je boljša kot pri matričnih in brizgalnih tiskalnikih. Med dobre strani lahko štejemo tišje delovanje kot pri matričnih tiskalnikih in veliko hitrost izpisa (4

ali več strani v minuti). Možen je izpis na različne materiale (papir, nalepke, folije in kuverte), ki pa morajo biti odporni na temperaturo do približno 200°C (kar je pomembno pri nalepkah, folijah in vnaprej potiskanih formularjih; običajni papir vzdrži to temperaturo brez težav).

Na dejstvo, da kljub tako dobrim karakteristikam nismo vsi opremljeni s tovrstnimi tiskalniki, vpliva predvsem cena. Vendar se je tu stanje v lanskem letu precej popravilo: več proizvajalcev, na čelu z vodilnim HP, je začelo prodajati kvalitetne laserske tiskalnike za osebno rabo s precej nižjo ceno od predhodnikov – ta se zdaj začne malo nad 100.000 SIT. Vzdrževanje (nakup novega barvila na vsakih nekaj tisoč potiskanih strani) je dražje kot pri matričnih in cenejše kot pri brizgalnih tiskalnikih. Dejstvo, da običajni laserski tiskalniki ne zmorejo barvnega tiskanja in da so tiskalniki za izpis na papir formata A3 zelo dragi, prevajalcev ne bi smelo pretirano motiti.

Po številu prodanih izdelkov so bili lani v ZDA laserski tiskalniki na drugem mestu, zasedli so skoraj 28% trga (12% več kot leto prej). S preusmeritvijo razvoja z matričnih tiskalnikov na laserske in brizgalne se tema dvema tipoma tiskalnikov izboljšuje kvaliteta v smer večje ločljivosti, s tem se povečuje število prodanih tiskalnikov, to pa spet prispeva k nižjim cenam. Pet najpomembnejših proizvajalcev teh tiskalnikov: Hewlett-Packard, Apple, Okidata, Panasonic in Lexmark.

Brizgalni tiskalniki

Princip delovanja pri teh tiskalnikih je (kot običajno) zelo preprost: zračni mehurček v cevki segrejemo, zaradi tega se razširi in izpljune kapljico črnila skozi drobno šobo na papir (zato se včasih za tak tiskalnik uporablja tudi izraz »pljuvalnik«; namesto segrevanja v zadnjem času nekateri proizvajalci uporabljajo piezo kristal, ki pod vplivom električne napetosti spremeni obliko in zaradi tega izpljune kapljico črnila; tako dobimo večjo ločljivost izpisa in večjo hitrost, pisalna glava pa ima daljšo življenjsko dobo). Če je šob veliko (običajno jih je okoli 50 ali več), lahko

s primernim krmiljenjem dosežemo izpis kakršnegakoli znaka – načeloma je torej postopek nekoliko podoben kot pri matričnih tiskalnikih, le da je tu manj gibljivih delov. Dobrih posledic takega načina delovanja je kar nekaj: tiskalnik je zelo tih (sliši se le drsenje glave levo-desno in premik papirja), izpis je približno tako hiter kot pri matričnih tiskalnikih (50 do 200 znakov na sekundo; 1 do 3 strani na minuto) in kvaliteten (do 300 x 600 točk na palec), možen je izpis na različne materiale, pri nekaterih modelih tudi na neskončni papir (ker se papir ne greje, se ne zahteva posebna temperaturna obstojnost). Cene so od 45.000 SIT navzgor, že za okoli 54.000 SIT pa lahko kupite model zmogljivosti 300 x 600 točk na palec, s čimer dobite kvaliteto laserskega tiskalnika za polovično ceno. Izpis ni tako bleščeč kot pri laserjih, zato ga je morda lažje brati pri luči. Zamenjava posode s črnilom je enostavna, poleg tega pa pri tem tiskalniku praktično ni možnosti, da bi se ob tem opraviilu umazali. Z enim polnjenjem črnila je možno izpisati vsaj 700 strani. Če ima tiskalnik poleg črnega črnila še nekaj posodic z barvnimi tintami, lahko dobite dokaj kakovostni barvni tiskalnik. Brizgalniki za svoje delo porabijo najmanj električne energije.

Podrobnejši pregled izpisanega besedila pokaže, da se včasih črnilo malo razlije (tu ne gre za kakšne velike packe, temveč za stvari, ki so res vidne šele pod lupo), poleg tega rob črke ni povsem raven in nekoliko je s črnilom pošpricana tudi okolica črke (pri vsakem novem modelu tiskalnika so te pomanjkljivosti manj opazne) – in v tem so ti tiskalniki slabši od laserskih. Precej je odvisno od papirja – boljši rezultati bodo na dražjem gladkem papirju. Običajno zadošča papir, namenjen kopirnim strojem, možno pa je uporabljati papir s težo od 60 do 135 g/m². Stvari postanejo problematične tudi, če tiskate sliko z obsežnimi črnimi površinami, saj se zaradi mokrote, ki se zlije na papir, ta po sušenju nekoliko zgrbanči. Cena za tiskano stran (glede na to, koliko strani lahko popišete z eno posodico črnila) naj bi bila pri teh tiskalnikih najvišja (več kot 4 SIT na stran – količina porabljenega črnila je precej odvisna od načina izpisa in pri pisanju osnutkov lahko

precej prihranite; izpis tedaj seveda ni več črn (podoben je kot pri matričnih tiskalnikih), vendar še vedno povsem čitljiv). Čeprav so nekateri modeli teh tiskalnikov kar zajetne škatle, imajo najmanjša odlagališča za papir: prostor za popisani papir pri nekaterih sprejme največ 50 listov, kar je neugodno, če izpisujemo obsežnejšo zadevo, saj mora biti stalno nekdo v bližini tiskalnika. Pri starejših modelih se je včasih dogajalo, da so se šobe zamašile, če tiskalnik dalj časa ni bil uporabljen, sodobne izvedbe pa teh začetniških težav nimajo več. Glede na navedeno lahko torej rečemo, da so brizgalni tiskalniki namenjeni tistim, ki jim kakovost izpisa matričnih tiskalnikov ne zadošča, laserji pa so jim predragi.

Po številu prodanih izdelkov so bili lani v ZDA brizgalni tiskalniki na tretjem mestu, zasedli so malo več kot 20% trga (27% več kot leto prej). Zaradi najhitreje rasti se predvideva, da bodo do leta 1996 tiskalniki te vrste prevzeli glavnino trga. Pet najpomembnejših proizvajalcev teh tiskalnikov: Hewlett-Packard, Canon, Apple, Eastman Kodak in Epson.

Drugi tipi tiskalnikov

Marjetičnih tiskalnikov se spomnijo le še ljudje, ki imajo desetletni računalniški staž, hitri vrstični tiskalniki so zanimivi samo za računalniške centre, ki potrebujejo velike količine potiskanega papirja, barvni tiskalniki so namenjeni predvsem oblikovalcem. Tiste ljudi, ki prenašajo s sabo prenosni računalnik, bo zanimal prenosni tiskalnik. Nekatere posebne izvedbe zgoraj opisanih tiskalnikov imajo tudi zmogljivosti, ki jih običajni predstavniki tiskalnikov ne premorejo (npr. barvno tiskanje z laserskimi tiskalniki), vendar taki dodatki izredno dvignejo ceno, tako da jih kupijo le ljudje, ki dobro vedo, kako jih bodo uporabili. Večina prevajalcev se bo verjetno odločila za enega od doslej opisanih tipov tiskalnikov v cenovnem razredu med 30.000 in 300.000 SIT.

Kaj izbrati?

Odvisno od tega, kaj delate in za kaj nameravate uporabljati tiskalnik.

Izbira različnih modelov je dovolj široka, zato je priporočljivo, da si najprej napišete,

katere zahteve mora nujno izpolnjevati vaš tiskalnik in koliko ste pripravljeni plačati zanj, nato pa poiščite tistega, ki vam je najbolj všeč.

Upam, da ne bo kdo užaljen, ampak matrični tiskalniki se mi zdijo uporabni le še za tiskanje formularjev v kopijah (npr. položnic). Letos se bo to mnenje med uporabniki še bolj razširilo, saj dobijo za enako ceno precej kvalitetnejši izpis z brizgalnim tiskalnikom. laserji pa so tudi postali dostopni za domačo rabo.

Laserski tiskalniki dajo najkakovostnejši izpis, vendar razlika med kakovostjo izpisa različno zmogljivih tiskalnikov pri običajni bralni razdalji niti ni opazna (poskusite izpisati isto besedilo na različnih tiskalnikih in vprašajte naključne bralce, kakšne razlike opazijo, oziroma, če lahko uganemo, na kakšne tipu tiskalnika je bil tekst izpisan). V računalniških revijah se lahko izživljajo in pregledujejo izpise pod lupo, običajno pa tekste beremo, ker nas zanima vsebina, ne pa oblika črk. Ob nakupu zmogljivega laserskega tiskalnika torej precej plačate za kvaliteto, ki je mnogi ljudje ne bodo opazili. Laserski tiskalniki za normalno delo potrebujejo precej pomnilnika (tipično vsaj 1 megabajt), zato pred nakupom preverite tudi ta podatek – morda je v tem razlog za nižjo ceno (samo pol megabajta ima npr. Canon LBP 4+). Upoštevajte, da so laserski tiskalniki hitrejši od brizgalnih.

Vsake oči imajo svojega malarja – mojim so, glede na razmerje med ceno, kakovostjo in zmogljivostjo, najbolj všeč brizgalni tiskalniki: njihova cena približno ustreza cenam 24-igličnih matričnih tiskalnikov, kakovost izpisa brizgalnega tiskalnika HP DeskJet 520 je zelo blizu izpisu HP-jevega laserskega tiskalnika LaserJet III), vendar je vprašanje, če ga res potrebujete; vsi moji odjemalci so bili doslej navdušeni nad izpisom brizgalnega tiskalnika. Za večje zahteve (npr. izpis z zelo drobno pisavo, izpis slik ali celo fotografij, prospektov, reklam, namizno založništvo ipd.) je seveda potreben kakovosten laserski tiskalnik (za katerega je koristno, da pozna tudi jezik PostScript), ta pa ni le dvakrat, temveč nekajkrat dražji od dobrega brizgalnika.

Preden se odločite za nakup, je priporočljivo, da kakšen tipičen tekst (v katerem so tiste posebnosti, ki so pomembne za vas) izpišete na več različnih tiskalnikih. Pri tem lahko poleg prijateljev in znancev mirno zamorite tudi prodajalce računalniške opreme – sedaj jih je že toliko, da so postali prijaznejši in običajno ni težav, če želite v praksi preizkusiti, kaj vam ponujajo. Na koncu je seveda najpomembnejša zanesljivost: prodajalec, ki vam da triletno garancijo, očitno bolj zaupa svojemu izdelku kot konkurent svojemu, za katerega daje enoletno garancijo.

Zadnje čase se dogaja, da kabel za povezavo tiskalnika z računalnikom ni vključen v ceno tiskalnika (in ga tudi ne dobite v škatli s tiskalnikom), zato se pred nakupom pozanimajte, kako je s tem, da ob prihodu domov ne bo nepotrebne slabe volje.

Še na nekaj je treba paziti pri nakupu: ali so priloženi šumniki. Če imate urejevalnik besedil, ki deluje v okolju MS Windows, ne bo težav, ker gotovo že imate več TrueType pisav s šumniki in kar vidite na ekranu, bo tudi na papirju (če ima tiskalnik gonilnik za program Windows – glede tega, razen pri kakšnih muzejskih primerkih, ne bi smelo biti težav). Če uporabljate tiskalnik za izpis iz DOS-ovega urejevalnika, pa je treba zahtevati tudi šumnike. Pri matričnih tiskalnikih so običajno že zapečeni v ROM-u, pri ostalih vrstah jih ponavadi dobite na disketi (pri brizgalnikih so včasih v posebnem vložku (HP), včasih pa so že vgrajeni (Epson). Pri domačih prodajalcih praviloma ni težav, če kupujete opremo v tujini, pa pomislite tudi na to. Če ne uporabljate niti DOS-a niti programa Windows, imate najbrž toliko izkušenj, da že v začetku vprašate, če želena naprava podpira tudi vaš program, operacijski sistem in računalnik.

Literatura

- Biro, junij 1993
- HP DeskJet 520, Users Guide
- LaserJet III Printer, User's Manual
- Monitor, november 1993
- PC Magazine, 23. november 1993
- Pogovori na AdriaNetu

INFORMACIJE

Tomaz Longyka

Občni zbor 1994

Letos je bil redni letni občni zbor DZTPS 19. marca – spet v modrem salonu ljubljanskega hotela Slon. Udeležba je bila skromna – 60 udov.

Po opravljenih običajnih in obveznih formalnostih se je zbor začel s poročili za leto 1993.

Predsednikovo poročilo o delu DZTPS

Nanašalo se je na obdobje od 7. februarja 1993 do 18. marca 1994.

Predsedstvo občnega zbora med delom

Društvo je 19. marca 1994 štelu 596 članov. V obdobju med dvema občnima zboroma je umrlo 6 članov, izbrisanih zaradi neplačane članarine je bilo 42, na novo sprejetih 50. Prevajalske vrste so za vselej zapustili tile člani in članica: Armando BLAŽINA, dr. Martin BRIŠKI, Franc GORTNAR, Eva HARMEL, Zdenko KNEZ in Branislav POPOV. Slava njihovemu spominu!

Posebno omembo in hvaležnost vsega članstva zaslužiijo naše članice in člani, ki so po strogih merilih preskusili in pripustili v našo družčino 50 novincev. To so: Borut

ZUPANČIČ, Doris DEBENJAK, Aleksander SADIKOV, Ines PERKAVEC, Laura ULE, Jolanta KOSORIČ, Baukje OJDANIČ, Lidija ŠEGA, Ljiljana ŽIVKOVIČ in Miloš BAVDEK. (Ploskanje)

V letu 1993 se je količina dela za vse tri uslužbenke v društveni pisarni nekoliko povečala; nekaj zaradi stalnega spreminjanja predpisov, nekaj pa zaradi povečanega števila faktur, ki jih društvo izdaja za svoje člane. Vsi tri, Marjeta MARTIČ, Katja OBLAK in Majda AVGUŠTIN-ŽGAJNAR, so zgledno opravile svoje delo, vsaka je po svojih močeh prispevala, da sta se ohranila notranji lesket in zunanji sijaj društva. Upravni odbor jih je zato denarno nagradil, zahvalo pa jim izreka še skupaj z udeleženci zbora. (Ploskanje)

Upravni odbor je jezikovno in vsebinsko uredil obrazec cenika, ki ima zdaj naslov »Cenik prevajalskih in lektorskih storitev« in ne več Cenik storitev DZTPS.

Skušali smo biti čim natančnejši, kjer se to da, in čim ohlapnejši, kjer je iluzorno hlepeti po preciznosti. Tako smo pri vrsti besedila namesto dvojice »strokovno – zahtevno«, ki je navidez nakazovala neko dovolj definirano razmejitve med vrstami tekstov, v resnici pa je tako razmejevanje onemogočala, no tako smo tu uvedli novo dvojico pojmov »I. kategorija – II. kategorija«. Pri »strokovnem – zahtevnem« se je zaradi navidezne enostavnosti in razumljivosti vsakdo, zlasti pa nestrokovnjak, lahko in rad vtikal v to, kaj je strokovno in kaj zahtevno, in skušal, velikokrat uspešno, to tudi dopovedati prevajalcu. V resnici pa je edino prevajalec razlikoval med obema kategorijama besedil, pa še ta se je včasih težko odločil za eno ali za drugo. Je pa to razlikovanje po logiki izključno v kompetenci pravajalca. Da bi ta logika lahko postala resničnost in za prevajalca nenaporna praksa, smo morali najti dvojico pojmov, ki sta brez vsake barve in pomena, razen tega, da omogočata najenostavnejše razlikovanje – torej I. kategorije in II. kategorija. S pojmom kategorija v našem primeru neprevajalec ne bo znal početi ničesar. Rad ali nerad se bo moral zanesti na to, kar bo trdil prevajalec, pa pika. Ta pa bo trdil le tisto, kar misli, da je v

danem primeru edino prav, za kar je prepričan, da bi lahko uspešno zagovarjal pred strokovnim razsodiščem.

Pri novih oznakah za vrsto besedila je še en kavelj. Ta je v tem, da je zamenjan dosedanja vrstni red: najprej je bila navedena nižja kategorija, strokovno besedilo, nato pa zahtevno. Če te je kdo vprašal za ceno prevoda, si mu najprej povedal nižji znesek, ker si ga pač kot prvega prebral. Ko si vpraševalcu skušal povedati, da obstaja tudi višja cena, si imel včasih vtis, da je ta kar naenkrat oglušel. Zakaj? Zato, ker naročnika višja cena praviloma ne zanima.

Iz cenika smo izpustili navedbo, da »cene veljajo za jezikovno in terminološko neoporečen prevod«. Vsi vemo, da je to za dober prevod premalo. Če bi hoteli z nekim izrazom opisati, kakšen bi moral biti prevod, da bi bil dober, bi bržkone morali reči, da bi moral biti »ustrezen v vseh pogledih«, kar obrnjeno pomeni, da prevod ustreza v vseh pogledih le, če je »dober«. In zakaj potem nismo napisali, da cene veljajo za »dober« prevod ali »ustrezen« prevod? Samo zato, ker je preveč možnosti, da bi naročnik trdil, da prevod ni dober ali da vsaj ni čisto dober in vas bo prosil, da bi zato znižali ceno. Prevajalcu je jasno, da mora oddati dober prevod, naročnik pa to pričakuje. Tako kot če date čevljarju narediti čevlje po meri ali arhitektu načrt – ali boste od njiju pričakovali, da vam bosta ob predaji naročila ustno ali celo pisno zatrdila, da bodo načrt ali čevlji dobri. To se razume samo po sebi. Ker torej naročnik praviloma ne pričakuje od prevajalca takih darežljivih pisnih izjav, naj mu jih ta tudi ne daje.

Izpustili smo tudi določbo, da »se prevod za tisk dodatno lektorira, stroške za lekturo pa se prišteje k ceni prevoda«. S tako določbo prevajalci krnimo pogodbeno svobodo in sploh svobodo ravnanja naročnikov. S pogajanjem lahko dosežemo uresničitev te določbe, vendar je to stvar pogajanja, ne pa naše enostranske izjave.

V besedilo cenika smo dodali odstavek, ki govori o posebnih opravilih, ki jih mora

prevajalec opraviti pri prevajanju. Ta opravila se zaračunavajo glede na porabo časa in dodatne stroške. Računa se prevajalski čas. Pri obračunu se uporablja načelo dobre vere in poštenja. Primer: naročnik me prosi, da oblikujem besedilo prevoda na zame nestandarden način. Način, ki ga zahteva, mi vzame 10% več časa za prevajanje, kot bi mi ga sicer. Zaračunam mu 10% več, kot znaša cena običajnega prevoda. Lahko pa je način oblikovanja besedila prevoda zame lažji, če mi na primer dovoli prečrtavanje ali manjše napake, ker gre le za interni delovni tekst.

Moje ravnanje pri obračunu bo temeljilo na istih merilih kot prej: kolikor se mi zmanjša prevajalski čas, toliko bom manj zaračunal. Ker ni vselej lahko ugotoviti tak odstotek navzgor ali navzdol, si pomagamo z načelom dobre vere (vestnosti) in poštenja. Kar ne pomeni nič drugega, kot da bom zaračunal toliko, kolikor bi lahko opravičil pred strokovnim razsodiščem.

Ker že govorimo o ceniku, povejmo, da so se cene prevodov od februarja 1993 do februarja 1994 zvišale za 30%, torej natančno za odstotek, ki ga je dosegla inflacija.

Mostove v današnji obliki prebiramo že nekaj let. Ves čas jim je dajal barvo in ton njihov odgovorni urednik Tone Omerza. Vsa peza dela, vse skrbi z Mostovi so bile na njem. Pred kratkim pa je upravni odbor sklenil zamenjati odgovornega urednika. Za novega odgovornega urednika je izbral **Vlasto Vajda**, ki ima diplomu ljubljanske Filozofske fakultete iz angleščine in italijanščine. Je tudi precej prevajala, sedemnajst let pa je urejala interni časopis podjetja Lesnina.

Poleg tega je upravni odbor uvedel tudi funkcijo glavnega urednika Mostov. Nanjo je imenoval dolgoletnega člana DZTPS **Savina Vilharja**.

Za leto je predviden izid ene številke Mostov in izid zbornika, v katerem bodo študentje oz. diplomanti ljubljanske Filozofske fakultete objavili izvlečke svojih diplomskih nalog s področja prevajanja. Zbornik bo uporabljen tudi kot učno gradivo.

Kolegu Savinu in gospe Vlasti Vajda želimo plodno urednikovanje, Tonetu Omerzi pa se iskreno zahvaljujemo, ker je naredil glasililo, ki je društvu v čast in ponos. (Ploskanje)

Društvena knjižnica, ki obsega 538 knjig, je bila doslej le zelo omejeno dostopna, ker se ni dalo hitro ugotoviti, katere knjige društvo ima, ali ima to in to knjigo in ker knjige ni bilo moč hitro najti na policah.

Upravni odbor je sklenil takemu stanju napraviti konec in knjižnico narediti popolnoma dostopno. Na pomoč sta mu priskočili naši članci **Alenka Novak** in **Dolja Spirova-Stefanija**. Večino dela sta že opravili, treba je še nastaviti geselski katalog in namestiti geselske označbe na policah. Upravni odbor se iskreno zahvaljuje za požrtvovalnost, s katero sta se Alenka in Dolja za čast in slavo lotili ureditve knjižnice. (Ploskanje)

Društvo je priredilo tri seminarje, enega od teh dvakrat. Prvi je bil seminar o rabi člena v angleščini. Vodila sta ga **prof. Stanko Klinar** in **Roger Metcalfe**. Ker je doživel velik obisk in zanimanje, smo ga letos januarja ponovili v Velenju. Letos spomladi ga nameravamo organizirati še na primorskem koncu, morda pa tudi v Mariboru.

Drugi je bil seminar o hrvaškem funkcionalnem jeziku (s poudarkom na poslovnem in administrativnem stilu). Vodil ga je **prof. Silić** z zagrebške Filozofske fakultete. Udeleženci, ki jih sicer ni bilo veliko – pač v skladu s številom prevajalcev, ki se ukvarjajo s hrvaščino – so izrazili željo, da bi podoben seminar priredili tudi v letu 1994.

Tretji je bil seminar »Podjetništvo za prevajalce«, ki ga je vodil **Tone Omerza**. K sodelovanju je pritegnil tudi direktorja Avtorske agencije g. **Omana**. Tu je bila udeležba nekoliko manjša od pričakovanja.

Seminariji so se v celem stroškovno pokrili s kotizacijo.

Na 13. kongresu FIT lani avgusta v Brigh-tonu je bilo DZTPS sprejeto v redno članstvo FIT. Kongresa sta se udeležila dva člana UO

DZTPS, Aleksander Sadikov in Tomaž Longyka. Več o tem si lahko preberete v Mostovih 1993.

Članica DZTPS **Olga Shrestha** je omogočila, da smo lani konec julija organizirali srečanje naših članov s škotskim prevajalcem in poliglotom Gordonom Stuartom. To je bil svojevrsten dogodek. Gospod Stuart, ki govori trideset jezikov, nam je več kot dve uri v slovenščini odgovarjal na najrazličnejša vprašanja; kot na kakšni tiskovni konferenci. In to, ne da bi bil kdaj prej v javnosti govoril slovensko. Tudi pozneje je na večerji pogovor nadaljeval v slovenščini.

Več o tem lahko preberete v intervjuju z gospodom Stuartom, ki je objavljen v tej številki.

Finančno poročilo

Podala ga je Doris Debenjak, blagajničarka društva.

Glavni prihodek društva izhaja iz fakturiranja storitev članov (80%). Članarina predstavlja 15%, 5% pa obresti in drugi prihodki. V letu 1993 je bilo izstavljenih za 5% faktur več kot leto prej.

Pri odhodkih predstavljajo 58% (bruto) dohodki zaposlenih, 29% materialni in poslovni stroški društva, 6% udeležba na kongresu FIT, 7% pa glasilo Mostovi.

Finančni načrt za leto 1993 je bil pri prihodkih realiziran 113-odstotno, pri odhodkih pa 99-odstotno.

Poročilo nadzornega odbora

Prebral ga je predsednik NO DZTPS Slavko Blagotinšek. Poročilo ugotavlja, da je bilo »finančno poslovanje društva, vključno s fakturiranjem in izterjavo neplačanih izstavljenih faktur, zelo v redu, rezultat pa ugoden«. Nadzorni odbor predlaga upravnemu odboru, naj v bodoče od strokovne službe zahteva trimesečna finančna poročila. Po mnenju NO

društvena pisarna deluje bolje kot v prejšnjih letih in sicer tudi po zaslugi prizadevnega dela treh uslužbenk. Za uspešno delo je število treh zaposlenih najmanjše možno število. Z ozirom na pozitivni finančni rezultat in uspešnost NO predlaga upravnemu odboru, da odloči o izplačilu nagrade v višini enomesečne plače vsem trem uslužbenkam društva. Glede na pozitivni finančni rezultat poslovanje NO predlaga, da bi društvo bolj popularizirali.

Na vabilo k razpravi o poročilih se ni odzval nihče.

Nato sta bila soglasno sprejeta zaključni račun za leto 1993 in finančni načrt za leto 1994.

Predsednik je zatem razgrnil **delovni načrt DZTPS za leto 1994**: Predviden je seminar makedonskega jezika in sicer recipročno v povezavi z Društvom prevajalcev Makedonije, tako da bi hkrati s seminarjem makedonščine v Ljubljani poteka seminar slovenščine v Skopju.

Prof. Stanko Klinar in g. Roger Metcalfe bosta nadaljevala s seminarji angleškega jezika. Predvidena sta dva.

Prav tako je velika verjetnost, da bomo priredili spet kak seminar hrvaškega jezika, vendar tu prav tako kot pri seminarju makedonščine vztrajamo na recipročnosti. Pričakujemo tudi, da bo morda že v letu 1994 sprejet zakon o društvih. Tu se bomo nujno angažirali že v zgodnji fazi zakonodajnega postopka. Po sprejemu zakona nas pa čaka najmanj izdelava novega statuta.

Upravni odbor že nekaj časa razmišlja, da bi vzpostavili boljši stik z Ministrstvom za pravosodje glede sodnega tolmaštva.

Finančni servis društva pripravlja program, ki bo avtomatično prikazoval zapadle zneske, katere dolgujejo naročniki iz prevajalskih računov DZTPS, in tako krmilil izdajanje opominov.

Že nekaj let obstaja predlog, da bi 30. september, torej dan sv. Hieronima, zavetnika

prevajalcev, praznovali kot dan prevajalcev. Tudi FIT ga je pred štirimi leti razglasila za svetovni dan prevajalstva. Upravni odbor predlaga, da tudi naše društvo uvede praznovanje dneva prevajalcev.

Savin Vilhar je nato podal krajšo informacijo o sv. Hieronimu kot prevajalcu Biblije v latinski jezik in o zamišljenem praznovanju.

Sledila je razprava o uvedbi dneva prevajalcev. Stališča so bila pritrdilna in odklonilna. Na koncu smo z veliko večino glasov (48 za, 7 proti, 3 vzdržani) sprejeli sklep, da se 30. september, dan sv. Hieronima, določi za dan prevajalcev, s čimer se pridružujemo preostalim članicam FIT in bomo ta dan spoštovali tudi kot svetovni dan prevajalstva, dalje da letos v cerkvi sv. Hieronima na Nanosu vzdiamo spominsko ploščo v čast zavetniku prevajalcev sv. Hieronimu, da jo v soboto 1. oktobra 1994 odkrijemo in obenem priredimo družabno srečanje prevajalk in prevajal-

cev DZTPS, podnanaški župniji pa v znak hvaležnosti podarimo mašni kelih za cerkvico sv. Hieronima.

Savina Milič-Gospodjinački je nato predlagala seminar oziroma delavnico za italijanščino in seminarje slovenskega jezika. Oglasilo se je še nekaj članic in predlagalo, naj društvo organizira seminarje ali drugačno izobraževanje. Vsem je odgovoril Tomaž Longyka: Ko je bil Tone Omerza poslovni tajnik društva, je bila ena od njegovih dolžnosti organizacija seminarjev. Trenutni položaj je drugačen, takšen, kakor je bil, preden smo imeli profesionalnega tajnika. Torej naj prevajalci, ki imajo interes, naredijo čimveč za to, da bo njihov interes tudi uresničen. S tem pa ni rečeno, da morajo pobudniki nositi breme vsega dela v zvezi z organizacijo nekega seminarja. Vendar mora strokovna ideja le priti od samih članov. Če ima kdo interes, naj da konkretno pobudo, in društvo bo priredilo ustrezen seminar.

Prisrčno vzdušje na srečanju prevajalcev

Razpis referatov za 14. kongres FIT

Od 12. do 16. februarja 1996 bo v Melbournu, Avstralija, 14. kongres FIT. Kotizacija za udeležbo je 350 USD.

Kongres se bo odvijal v znamenju teme »Prevajanje: nova obzorja«.

Prireditelja (AUSIT) vabi k sodelovanju z referati na naslednjih področjih:

- ☐ literarno prevajanje
- ☐ znanstvenotehnično prevajanje
- ☐ tolmačenje
- ☐ prevajanje iz manj razširjenih jezikov in vanje
- ☐ status prevajalca
- ☐ teorija prevajanja
- ☐ metodologija prevajanja
- ☐ zgodovina prevajanja
- ☐ izobraževanje prevajalcev

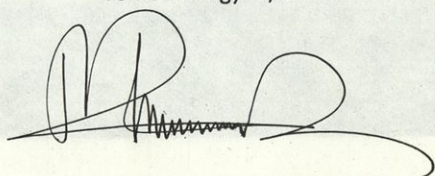
Povzetek referatov je treba v angleščini ali francoščini poslati do 13. januarja 1995 na naslov:

CONGRESS MANAGEMENT
c/o FAUTH ROYALE AND ASSOCIATES PTY LTD
15 COOPER STREET, SURRY HILLS
NSW 2010 AUSTRALIA

Povzetek naj obsega največ eno avtorsko stran. (Rok za oddajo **celotnega** referata je konec novembra 1995).

Vsi člani društva ste prisrčno vabljeni k sodelovanju. Za podrobnejše informacije se obrnite na društvo.

Za UO DZTPS
Predsednik
Tomaž Longyka, l. r.

Novi člani DZTPS

SEZNAM NOVIH ČLANOV, KI SO BILI SPREJETI V DRUŠTVO OD JULIJA 1993 DO SEPTEMBRA 1994

Adam Karolina	angleščina	Mačkovšek Aliče	italijanščina
Bajželj Darja	angleščina	Mauhler Branka	nemščina
Bence Utroša Gabriella	madžarščina	Mrak Mateja	angleščina
Blokar Branimir	angleščina	Müller Lukič Urša	angleščina
Cuder Vesna	italijanščina	Nashwati Jamal	arabščina
Černe Elza	italijanščina	Pahor Fras Karmen	italijanščina
Črnivec Borut	angleščina	Pavlin Peter	nemščina
Debeljak Irena	angleščina	Pečnik Alexander	nemščina, angleščina
Dolžan Mojca	nemščina		
Dunato Sonja	angleščina	Pečnik Carmen	angleščina, italijanščina
Gaal Peter	madžarščina		
Gospodarič Marko	nemščina	Pešić Milorad	hrvaščina, srbsščina
Hvaliček Janko	albansščina	Petronio Vili	italijanščina
Hevka Andrija	ukrajinščina	Richard Sendi	angleščina
Hočevlar Mojca	angleščina	Simič Nataša	angleščina
Hrastnik Jasna	angleščina	Strmšek Vera	češčina
Ilić Olga	ruščina	Ulemek Svetlana	ruščina
Jarc Doris	italijanščina	Umek Peter	angleščina
Kastelic Olivera	angleščina	Vošinek Ulčnik Katarina	italijanščina
Ketiš Dina	angleščina		
Klun Gordana	angleščina	Vrhunc Margareta	nemščina, hrvaščina
Koželjnik Ivan	angleščina		
Kranjec Menaše Jasna	angleščina	Weithauser Dragica	nemščina, lektor za slov. jezik
Laibacher Gabrijela	nemščina		
Lubej Ivan	angleščina	Zidarič Edit	nemščina

SREČNO '95

SREČNO '95

Nadzorni odbor DZTPS
Upravni odbor DZTPS
Pisarna DZTPS
Uredniški odbor Mostov

